

የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ።

ከዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ እስከ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ።

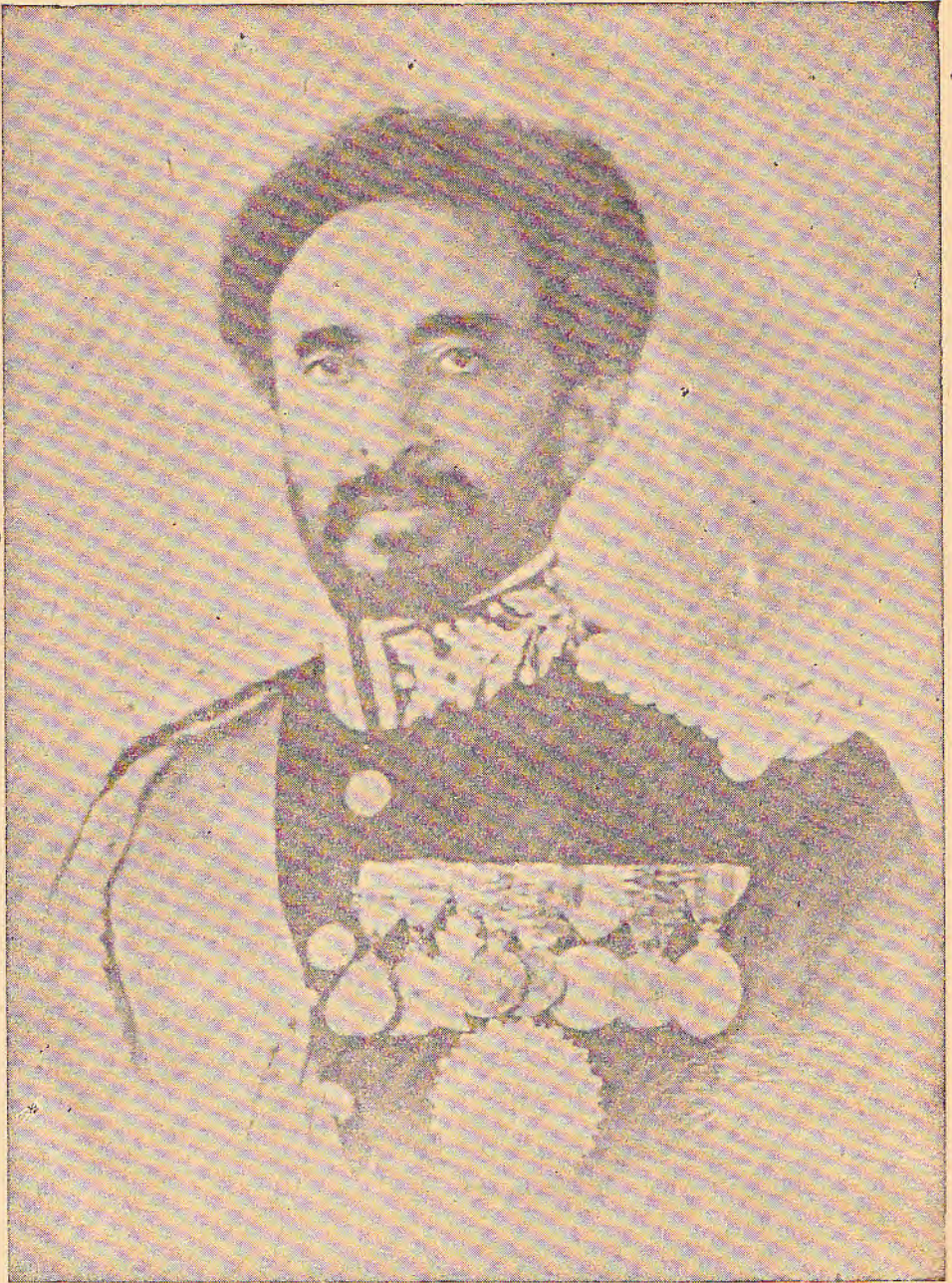
ተ ጻ ፈ ፡

ከ ተ ክ ለ ፡ ጸ ድ ቅ ፡ መ ከ ፊ ያ ።

ግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ በነገሡ
በካይ ፡ ዘመኛቸው ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ታተመ ።

አዲስ ፡ አበባ ፡ መስከረም ፡ ፲፱፻፶፫ ፡ ዓ ፡ ም.

ትንግሌ ፡ ዘጉባኤ ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ።

ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ ።

ገርማዊት ኦቲን መንግሥት

መቅደምና ፡ መግቢያ ።

በዚህ ፡ መቅደምና ፡ መግቢያ ፡ ውስጥ ።

፩ኛ ፡ ከዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ካለው ፡ ጊዜ ፡ ገምግሞቱ ፡ በኢ-
ጵያ ፡ አጻጻፍ ፡ እንዴት ፡ እንደነበረ ፡ የቀድሞ ፡ አጻጻፍ ፡ በሚል ፡ አርአስት ።

፪ኛ ፡ በያይነቱ ፡ የተጻፉት ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ አገር ፡
፡ መውጣታቸው ።

፫ኛ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ እንደ ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ጻፉ ።

፬ኛ ፡ ይህ ፡ ያሁኑ ፡ መጽሐፍ ፡ እንዴት ፡ እንደ ፡ ተጻፈ ፡ እነዚህን ፡ አራት ፡
የተከፈሉትን ፡ ጠቅላላ ፡ አሳቦች ፡ በየተራ ፡ ለማስረዳት ፡ እፈልጋለሁ ።

፩ኛ ፡ የቀድሞ ፡ አጻጻፍ ።

በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ በምዕራፍ ፡ ፩ ፡ የተጻፉት ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ወይም ፡ ነገደ ፡
ግዝያን ፡ የምንላቸው ፡ ከዐረብ ፡ አገር ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ገብተው ፡
፡ መጡ ፡ ግዕዝ ፡ ቲግረ ፡ ትግርኛ ፡ አማርኛ ፡ በየነገዳቸው ፡ ቋንቋ ፡ ይነጋገሩ ፡
፡ ደ ፡ ነበር ፤ ወይም ፡ ተቀያይጦ ፡ የተፈጠረ ፡ ፩ ፡ ሳባዊ ፡ ቋንቋ ፡ እንደ ፡ ነበራቸው ፡
፡ ሆኑ ፡ ይናገሩም ፡ ይጽፋሉም ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ በትክክል ፡ አይታወቅም ። ስለ ፡ ጊዜ
፡ ስላሰፋፈራቸው ፡ ስለ ፡ ነገዳቸው ፡ ቍጥርና ፡ ዐይነት ፡ ብዛትና ማነስ ፡ ምናል
፡ ያለቃ ፡ ታየ ፡ መጽሐፍ ፡ በተሻለ ፡ መንገድ ፡ እንደሚያስረዳ ፡ ስለ ፡ ቋንቋቸ
ም ፡ በትክክል ፡ የሚያውቅ ፡ ይኖር ፡ ይሆናል ።

አሁን ፡ ግን ፡ ለማስረዳት ፡ የምሞክረው ፡ ከዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ መንግሥት ፡
፡ በአኩረትምና ፡ በላስታ ፡ በሸዋም ፡ መንግሥት ፡ ተያይዞ ፡ በመጣው ፡ ዐይነት ፡ ይል
ም ፡ ያሁኑ ፡ መጽሐፍ ፡ በተጻፈበት ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ የመንፈሳዊና ፡ የሥ
፡ አጻጻፍ ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ ለመጻፍ ፡ ስፈልግ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የታወሰኝን ፡ ለኛ ፡
፡ አጻጻፍ ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነውን ፡ የሮማውያንን ፡ የላቲን ፡ ቋንቋ ፡ እጠቅሳለሁ ።

ሮማውያን ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ከሙቶ ፡ ዓመት ፡ ገምረው ፡ የደቡብ ፡ ኤው
፡ ቋንቋ ፡ እስከ ፡ ተፈጠረ ፡ ድረስ ፡ ሲገዙ የዚያ ፡ ጊዜ ፡ ቋንቋቸው ፡ ላቲን ፡ እንደ ፡
፡ ሥልጣኔያቸውም ፡ ከታወቀው ፡ ከግሪክ ፡ ሥልጣኔ ፡ የተወራረሰ ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡
፡ ታዎቻችን ፡ እናውቃለን ። ስለዚህ ፡ ሮማውያን ፡ ዓለምን ፡ ወደ ፡ መግዛት ፡ ደረጃ ፡ ወጥ
፡ በኋላም ፡ ደግሞ ፡ ወደ ፡ መግዛት ፡ ደረጃ ፡ እስኪወርዱ ፡ ድረስ ፡ የጦር ፡ አለቆቹ
፡ የሚናገሩበት ፡ አስተዳዳሪዎቹ ፡ ትእዛዛቸውን ፡ በዋጅና ፡ በመልክት ፡ የሚያስ
፡ ልፉበት ፡ መምህራኑ ፡ የሚያስተምሩበት ፡ ቋንቋ ፡ ላቲን ነበር ። ምንም ፡ እንኳ ፡ አን
፡ ጊዜ ፡ ጲላጦስ ፡ በመስቀል ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ጻፈው ፡ የሚገዙት ፡ አገር ፡ የራሱ ነው ፡
፡ ሂለው ፡ በብዙ ፡ ቋንቋ ፡ መተርጎሙና ፡ መነገሩ ፡ በይቀር ፡ ተገኝቶቹ ፡ የአፍሪካና ፡ የም
፡ ራቅ ፡ አንዳንዶቹም ፡ ያውሮፓ ፡ ሕዝቦች ፡ ቀጥተኛውንና ፡ ዋነኛውን ፡ የላቲን ፡ ቋንቋ ፡
ገባቡ ፡ በለማወቅ ፡ ይቸገሩ እንደ ፡ ነበረ ፡ እዚህም ፡ በገራችን ፡ በኢትዮጵያ ፡ የበላይ ፡
፡ ተዳዳሪዎቹ ፡ ሊቃውንቱ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ እንደ ፡ ሕዝቡ ፡ ያደባበይ ፡ መነጋገሪያው ፡
ገርኛ ፡ ቢሆን ፡ የመንፈሳዊው ፡ መጻሕፍትና ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ መልክቱም ፡ ዐዋ
፡ የሚነገረው ፡ ከተነገረም ፡ በኋላ ፡ ለመጨረሻው ፡ ትውልድ ፡ ቀሪ ፡ እንዲሆን ፡ የሚጻ

ፈው፡ በግዕዝ፡ ስለ፡ ነበረ፡ ከዚያም፡ ወደ፡ መጨረሻ፡ ባማርኛ፡ መጻፍ፡ ቢገመርም፡ ቅሉ፡ ያማርኛ፡ ጽሑፍ፡ የማያውቀው፡ የጋላ፡ የጉራጌ፡ ያዳል፡ የሱማሌ፡ ሕዝብ፡ እስከ፡ ዛሬም፡ እንደሚቸገር፡ የግዕዙን፡ ቋንቋና፡ ሰዋስዉንም፡ የማያውቀው፡ ያማራውና፡ የትግሬው፡ ሕዝብ፡ ሳይቀር፡ ይበልጥ፡ ይቸገርበት፡ እንደ፡ ነበር፡ የታወቀ፡ ነው ።

ስለዚህ፡ በዚህ፡ መሠረት፡ አሁን፡ የተነሣንበትን፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱን፡ ታሪክ፡ ዐቃቤ፡ ሰዓቶች፡ አዛዦች፡ ጸሐፍተ፡ ትእዛዞች፡ ሲጽፉ፡ የጻድቃንንና፡ የሰማሪታቱን፡ ገድልና፡ ድርሳን፡ ደግሞ፡ ጳጳሾቹ፡ እጨጌዎቹ፡ አበ፡ ምኒቶቹ፡ መነኩሳቱ፡ ራሳቸው፡ ሲጽፉ፡ ወይም፡ ከሌላ፡ ቋንቋ፡ ከዕብራይጥ፡ ከዐረብ፡ ከግሪክ፡ እየተረገሙ፡ ሲገለብጡ፡ አብዛኛ፡ ጊዜ፡ ጽሕፈታቸው፡ በግዕዝ፡ ቋንቋ፡ ነበር። ስለዚህ፡ የግእዝ፡ ቋንቋ፡ ምሥጢራዊነት፡ ቅዱስነት፡ ተከባሪነት፡ እንደ፡ ነበረው፡ በተናጋሪውም፡ በሰሚውም፡ ዘንድ፡ ያስገምት፡ ነበር ። እስከ፡ ዛሬም፡ የላቲን፡ ቋንቋ፡ ለኢጣሊያዎች፡ ለፊረንሳዊና፡ ለኤስፓኖች፡ የሚሰጠው፡ የኵራትና፡ ያዋቂነት፡ ስሜት፡ የግዕዙም፡ ቋንቋ፡ እንደዚህ፡ ለሚያውቀው፡ ወገን፡ የሚሰጠው፡ የኵራት፡ ስሜት፡ በዚያው፡ ዐይነት፡ እስከ፡ ዛሬ፡ እንደ፡ ቀጠለ፡ ነው ።

የቀድሞ፡ መንፈሳውያን፡ ጸሐፊዎች፡ ወይም፡ አሁን፡ የተነሣንበትን፡ የነገሥታትን፡ ታሪክ፡ የሚጽፉት፡ ጸሐፊ፡ ትእዛዞች፡ ራሳቸው፡ ወይም፡ ቁም፡ ጸሐፊዎቻቸው፡ የበግና፡ የፍየል፡ ቁዳ፡ ፍቀው፡ አለስልሰው፡ ቈርጠው፡ ከፍፈው፡ ብራፍውን፡ በሸንበቆ፡ ብርዕ፡ ጽሕፈትን፡ እንዲቀበል፡ ያዘጋጁታል፡ አዘጋጅተው፡ ሲጨርሱም፡ የንጉሡን፡ ታሪክ፡ በግዕዝ፡ ቋንቋ፡ መጻፍ፡ ይገባሉ ። ሲገባሉም፡ በመብልም፡ በሌላውም፡ የሥራ፡ ሻመራ፡ ጊዜ፡ እንደሚያደርጉት፡ በስመ፡ አብ፡ ወጠልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሐዱ፡ አምላክ፡ ንዌጥን፡ በረድኤተ፡ እግዚአብሔር፡ ጽሑፊ፡ ዜናሁ፡ ለእገሌ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ብለው፡ ይገባሉ፡ በሚጽፉበትም፡ ጊዜ፡ የንጉሡን፡ ታሪክ፡ ንጉሡ፡ ከሚወደው፡ ሰማዕት፤ ወይም፡ መልአክ፡ ጋራ፡ እያነጣጠሩ፡ እያቁላለፉ፡ ይጽፉታል ። ራሱ፡ ጸሐፊ፡ ትእዛዙ፡ የቤተ፡ ክህነት፡ ወገን፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ አለቃ፡ ስለ፡ ሆነ፡ ሰዋስውና፡ ቅኔ፡ ከናገበቡ፡ ያወቀ፡ ብሉይና፡ ሐዲስ፡ የተማረ፡ ገድልና፡ ድርሳን፡ ያነበቡ፡ በመሆኑ፡ የጌታውን፡ ንጉሥ፡ ታሪክ፡ ከመንፈሳዊው፡ ቃል፡ ጋራ፡ እያገናኘ፡ ለመጻፍ፡ ችግር፡ አይሆንበትም ። እንደዚህም፡ መንፈሳውያኑ፡ ጸሐፊዎች፡ ያንዱን፡ መልአክ፡ ወይም፡ ሰማዕት፡ ገድልና፡ ድርሳን፡ ሲጽፉ፡ በየምክንያቱ፡ ከተጋጠመው፡ ንጉሥ፡ ጋራ፡ እየደረቡ፡ ይጽፉታል ። ይኸውም፡ የዐፄልብነ፡ ድንግል፡ ታሪክ፡ ከድርሳነ፡ ኡራኤል፡ ወይም፡ ራጉኤል፡ ጋራ፡ በንድነት፡ እንደሚጻፍ፤ ከዚያም፡ የዐፄ፡ ገላውዴዎስ፡ በተድበበ፡ ማርያም፤ የዐፄ፡ ኢያሱ፡ አድያም፡ ሰገድ፡ በክብራን፡ ቅዱስ፡ ገብርኤል፡ ገዳም፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱና፡ የወዳጁ፡ ታዕት፡ አብሮ፡ በዚህ፡ ሥፍራ፡ እንደሚገኝ፡ ማለት፡ ነው ።

የዘመኑ፡ ጸሐፊም፡ በዘመኑ፡ የነበረውን፡ የንጉሡን፡ ታሪክ፡ በሚጽፉበት፡ ጊዜ፡ በማጋነን፡ በማወደስ፡ ልክ፡ እንደዚያው፡ እንደ፡ ታዕቱ፡ ገድልና፡ ታምራት፡ ያቀራርበዋል ። ስለ፡ ራሱ፡ ስለ፡ ንጉሡ፡ ሲጽፍ፡ «አልቦ፡ ዘይመስሎ፡ እምድጎሬሁ፡ ወእምቅድሜሁ፤ ከርሱ፡ በፊት፡ ከርሱም፡ በኋላ፡ የሚመስለው፡ የለም» . . . ፡ ይላል ። ስለ፡

ርወ፡ ስመ፡ ጠስ፡ እምቅድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡ . . . ፡ ወገብ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወይቤሎሙ፡ ፤
 ለአድባር፡ ደቁ፡ ላዕሌነ፡ ወክድኑነ፡ እምገጸ፡ ንጉሥ፡ እገሌ፡ . . . ፡ ወይፈቅዱ፡ ተጎጠሙ፡
 ምድር፡ በስመ፡ ውጎጠቶሙ፡ ለዳታን፡ ወለአቤሮን፤ . . . ፡ ጠላቶቹ፡ በሩቅ፡ ባዩት፡
 ጊዜ፡ ጨስ፡ ከነፋስ፡ ፊት፡ በኖ፡ እንደሚጠፋ፡ እነሱም፡ በነው፡ ጠፉ፡ ወደ፡ ተራ
 ራም፡ ሸሽተው፡ ለተራራዎቹ፡ እንደዚህ፡ አሏቸው፡ እናንት፡ ተራሮች፡ በላያችን፡
 ውደቁና፡ ከንጉሡ፡ ፊት፡ ደብቁን፡ መሬትንም፡ ተከፍተሽ፡ እባክሽ፡ እንደ፡ ዳታ
 ንና፡ እንደ፡ አቤሮን፡ ዋጪን፡ አሏት፡ ይላል ። . . .

ታሪክ፡ ነገሥቱን፡ ስናነብ፡ እንደምንረዳው፡ ጸሐፊ፡ ትእዛዙ፡ እንደዚህ፡ አድ
 ርጎ፡ ከጻዊት፡ መዝሙር፡ ፻፮፡ ቊጥር፡ ፴፩፡ ፴፪ ። በራዕዩ፡ ዮሐንስ፡ ምዕራፍ፡ ፯፡
 ቊጥር፡ ፭፡ ላይ፡ ያነበብነውን፡ እያስታወሰ፡ በየጊዜው፡ ወደሚፈጸመው፡ ታሪክ፡
 እያመጣ፡ ንጉሡ፡ ከጋሎች፡ ከፈላጎች፡ ከላስቶች፡ የተዋጋበትን፡ ታሪክ፡ ሲተርክ፡
 በየመካከሉ፡ የንጉሡን፡ ጠላቶች፡ የተባሉት፡ ያልተናገሩትን፡ የፍርሃት፡ ንግግር፡
 እንደ፡ ተናገሩ፡ እያስመሰለ፡ ባንድ፡ ፊት፡ በማጋነንና፡ በማድነቅ፡ (በቃለ፡ አጋኖ፡
 ወአንክሮ)፡ የገግግንነቱን፡ የጎይሉን፡ የሥልጣኑን፡ በሌላ፡ ፊት፡ የደግነቱን፡ የመ
 ሐሪነቱን፡ የጸሎቱን፤ የትሩፋቱን፡ ታሪክ፡ በቤቱ፡ ወይም፡ በቤተ፡ መንግሥቱ፡ ቀን፡ ቀን፡
 ሲጽፍ፡ ይውልና፡ ማታ፡ ማታ፡ ከግብር፡ በኋላ፡ ወይም፡ ከጉዞ፡ በደረሰት፡ ከተማ፡ ያነበለ
 ታል ። ንጉሡም፡ ሰምቶ፡ እዚህ፡ ላይ፡ አበጀኸ፡ እዚህ፡ ላይ፡ አጠፋህ፡ እዚህ፡ ላይ፡ አሳነ
 ስኻ፡ ጨምር፡ እዚህ፡ ላይ፡ አበዛኸ፡ ቀንሱ፡ ሳይለው፡ አይቀርም፡ አንዳንድ፡ ጊዜም፡ ጸሐፊ፡
 ትእዛዙ፡ የጻፈውን፡ ሰምቶ፡ በሙሉ፡ ተቀብሎ፡ ያመሰግንዋል። ጽሑፉም፡ በንጉሡ፡ ፊት፡
 የተወደደ፡ ሲሆን፡ ሽልማት፡ ሹመት፡ ርስት፡ ጉልት፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ እልቅና፡ የጸ
 ሐፊ፡ ትእዛዝነት፡ የጽራግ፡ ማሰፊነት፡ የዓቃቤ፡ ሰዓትነት፡ ሹመት፡ ከንጉሡ፡ ለጸሐፊ፡
 ትእዛዙ፡ እንደሚሰኘው፡ የታወቀና፡ በዚያ፡ ጊዜ፡ የተለመደ፡ ነው ። ነገር፡ ግን፡ በዚህ፡
 ዐይነት፡ እያንዳንዱ፡ ጸሐፊ፡ ትእዛዝ፡ የየራሱን፡ ንጉሥ፡ “ከርሱ፡ በፊት፡ አልተነሣም፡
 ከርሱም፡ በኋላ፡ እንደነርሱ፡ ያለ፡ አይነሣም፡ ጠላቶቹም፡ እንደ፡ ጠስ፡ በነኑ፡
 እያለ፡ በመጻፉ፡ ዛሬ፡ ያብዛኞቹ፡ ነገሥታት፡ ታሪክ፡ ነገሥት፡ ይኸንኑ፡ አንድ፡ ዐይነት፡
 አድናቆት፡ ከምስጋና፡ ጋራ፡ የያዙ፡ በመሆኑ፡ የዛሬው፡ አንባቢና፡ ጸሐፊ፡ የቀደሞዎቹን፡
 ነገሥታት፡ ደረቅ፡ ታሪካቸውን፡ ተመልክቶ፡ ማስተካከል፡ ማበላለጥ፡ ማመዛዘን፡
 በሚፈልግበት፡ ጊዜ፡ ግር፡ ይለው፡ ይሆናል። በሆንም፡ ከደንብ፡ ያለፈውን፡ ምስጋና፡ እየዘ
 ለሉ፡ ሥራቸውን፡ ብቻ፡ ወደ፡ መስፈርና፡ ወደ፡ ማመዛዘን፡ የተሄደ፡ እንደሆነ፡ ማን፡
 ከማን፡ እንደሚበልጥ፡ ለመረዳት፡ ብዙ፡ የሚያስቸግር፡ ነገር፡ አይገኝም ። ብዙው፡ ምስ
 ጋና፡ በብዙ፡ ሥራ፡ በብዙው፡ ሥራ፡ በብዙ፡ ምስጋና፡ እርስ፡ በርሱ፡ ተደጋግሮ፡ ሳይ
 ገኝ፡ የቀረውን፡ ለመለየትና፡ ለመያዝ፡ ወይም፡ ለመጣል፡ ምንም፡ ያኻል፡ አያስቸግርም ።

ከዚህ፡ ይልቅ፡ ቀድሞ፡ በተጻፈው፡ ታሪክ፡ ነገሥት፡ ላይ፡ ዛሬ፡ የሚቸግረው፡
 አብዛኛው፡ ታሪክ፡ ነገሥቱ፡ የተጻፈበት፡ ጊዜና፡ የጸሐፊው፡ ስም፡ በታሪክ፡ ነገሥቱ፡
 ውስጥ፡ በደንብ፡ ሳይጻፍ፡ በመቅረቱ፡ ነው ። ያን፡ ጊዜ፡ በቁም፡ ነገር፡ የሚታየው፡
 አበቅቱና፡ በዚያ፡ ዓመት፡ በተራው፡ የሚጠራው፡ የወንጌላዊው፡ ስም፡ ንጉሡ፡ በዘ
 መነ፡ በደረገው፡ ጦርነትና፡ ጉዞ፡ ያደባባይ፡ ፍርድ፡ ወይም፡ የከተማ፡ ቊርቁራና፡ የቤተ፡

ክርስቲያን ፡ አተካከል ፡ ውስጥ ፡ በዘመን ፡ ማርቆስ ፡ በዘመን ፡ ሉቃስ ፡ . . . ፡ እያለፈ ፡ ተጽፎ ፡ ሲገኝ ፡ ለዛሬ ፡ ጊዜ ፡ ያበቅቱውና ፡ የወንጌላዊው ፡ ስም ፡ አገልግሎቱ ፡ ዝቅ ፡ ያለ ፡ በመሆኑ ፡ ወሩና ፡ ቀኑም ፡ በትክክል ፡ ተጽፎ ፡ ቢገኝ ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ ግመተ ፡ ምሕረቱ ፡ ሳይጻፍ ፡ በመቅረቱ ፡ የተጠቀሰው ፡ ወርና ፡ ቀን ፡ የማንኛው ፡ ግመተ ፡ ምሕረት ፡ መሆኑን ፡ ለመለየት ፡ ይኸና ፡ ይህን ፡ የመሳሰለው ፡ የዚያ ፡ ጊዜ ፡ ያጻጻፍ ፡ ደንብ ፡ ለዛሬ ፡ ጊዜ ፡ አጻጻፍና ፡ አነባብብ ፡ አስቸጋሪ ፡ ሆኗል ።

ደግሞ ፡ የጥንቱ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ወይም ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፡ በውስጡ ፡ ከታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ ይልቅ ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ የመንፈሳዊ ፡ ንግግር ፡ የያዘ ፡ ከዚያም ፡ ያንዱን ፡ ንጉሥ ፡ የይኩኖ ፡ አምላክን ፡ ወይም ፡ የላሊበላን ፡ ታሪክ ፡ ጠቅሶ ፡ የቀሩትን ፡ ነገሥታት ፡ ዝርዝራቸውን ፡ ብቻ ፡ እየጻፈ ፡ ማለፍ ፡ እንጂ ፡ በመደዳው ፡ የመንግሥቱንና ፡ የነገሥታቱን ፡ ታሪክ ፡ አይገልጽም ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ቋንቋ ፡ ግዕዝ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ አማርኛ ፡ መጻፈያው ብራና ፡ ብርዑሽንበቆ ፡ ቀለሙ ፡ ለዚህ ፡ ግቡ ፡ የሆነ ፡ የቅጠላቅጠልና ፡ የእኸል ፡ እራፊ፡ጸሐፊዎቹ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ክብረ ፡ ነገሥት ፡ ብዕለ፡ነገሥት ፡ የሚባለውን ፡ ዐቃቤ ፡ ሰዓቶች ፡ ይልቁንም ፡ ጸሐፊ ፡ ትእዛዞቹ ፡ . . . ፡ የሰማዕታቱን ፡ የመላእክቱን ፡ የቅዱሳኑን ፡ ገድልና ፡ ድርሳን ፡ በጠቅላላው ፡ የመንፈሳዊውን ፡ ወገን ፡ ደግሞ ፡ ጳጳሳቱ ፡ ዕጩጌዎቹ ፡ መነኩሳቱ ፡ ቀሳውስቱ ፡ ናቸው ፡ እነዚህም ፡ ሥራቸው ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የቤተክህነቱ ፡ ከቤተመንግሥቱ ፡ የተደባለቀና የተያያዘ ፡ በመሆኑ ፡ ጸሐፊ ፡ ትእዛዙ ፡ የመንፈሳዊውን ፡ ዕጩጌውም ፡ ታሪክ፡ነገሥቱን፡ታሪኩን፡ከመንፈሳዊ፤መንፈሳዊውን፡ከታሪክ፡አደባባቂው፡ሲጽፉ፡ይገኛሉ።እንደዚህም፡ሆኖ፡በቀን፡ብዛት፡በእጅ፡እየተጻፈ፡ሲያልቅ፡በየቤተ፡መንግሥቱ፡በየገዳሙ፡በየደብሩ፡በንዳንድ፡ታላላቅ፡ቀሳውስትና፡መኳንንት፡ቤት፡ይቀመጣል።ከዚያም፡አንዱ፡ከሌላው፡እየገለበጠ፡ሲወስድ፡ሌላውም፡ሊቅ፡በቀን፡ብዛት፡ተምሮ፡እርሱ፡ደግሞ፡በተራው፡መምህር፡ሆኖ፡ሲያስተምርበት፡ወይም፡በደባባይ፡ቆሞ፡ሲስብክበት፡ሕዝቡና፡ተማሪው፡እፊቱ፡ተሰብስቦ፡በዠሮው፡እያዳመጠ፡ከመማር፡በቀር፡ትምህርቱን፡በጽሑፍ፡አስቀርቶ፡እንደዛሬ፡ጊዜ፡ለመማርና፡እንደመምህሩ፡በቶሎ፡ሊቅ፡ለመሆን፡የችግሩ፡ዐይነት፡ብዙ፡ነበር።ማናቸውም፡ሰው፡ከመጽሐፉ፡ላይ፡ለመገልበጥ፡በገንዘብና፡በችሎት፡ረገድ፡ዐቅም፡ያንሰዋል።ቢገለበጥም፡ከብሉይና፡ከሐዲስ፡ከሊቃውንትና፡ከመጻሕፍተ፡መነኩሳት፡ቃል፡ጋራ፡በጥቅስ፡እየተሰበሰበ፡የተጻፈውን፡የመጽሐፉን፡ትርጉምና፡ምሥጢሩን፡የሚያውቀው፡ያው፡የታደለው፡ሊቅ፡በልክ፡ነው።ስለዚህ፡ለዕውቀት፡የጓጓው፡ተማሪ፡እነዚህ፡መጻሕፍትና፡ሊቃውንት፡ወዳሉበት፡ገዳምና፡ደብር፡ሄዶ፡ለሊቁ፡እንደ፡አሸከር፡ሆኖ፡እያገለገለ፡በዘመን፡ብዛት፡እንደ፡ተማሪው፡ብልጎነት፡እንዳስተማሪው፡ቸርነትና፡ገርነት፡ሊማር፡ይችላል።በፈረንጆች፡አገር፡ከሺሕ፡፬፻፵፯፡ግመተ፡ምሕረት፡ዠምሮ፡የማጎተምና፡የወረቀት፡የጽሑፍ፡ማብዣ፡መኪናና፡በልጎነት፡ተገኝቶ፡ከዚህ፡ከኛው፡አገር፡ጋራ፡የሚመሳሰለው፡የጽሑፍ፡ችግር፡ከተቃለለ፡ወዲህ፡በኛ፡አገር፡ግን፡የዚህ፡ሁኔታ፡እንደ፡ከበደ፡ብዙ፡ዘመን፡ቁየ።

፪ኛ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ እንደ ፡ ምን ፡ ወደ ፡ ውጭ ፡ አገር ፡ እንደ ፡ ወጡ፡

እንደዚህ ፡ ሆኖ ፡ ባገራችን ፡ ብዙ ፡ የመንፈሳዊና ፡ የሥጋዊ ፡ መጽሐፍ ፡ ተጻፈ ፤
በየጊዜው ፡ ከዐረብና ፡ ከሌላም ፡ ቋንቋ ፡ ተተረጎመ ። ይኸውም ፡ በሥጋዊ ፡ ረገድ ፡
እንደ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፤ ክብረ ፡ ነገሥት ፤ ብዕለ ፡ ነገሥት ፤ ሥርዓተ ፡ መንግሥት ። በመን
ፈሳሳዊ ፡ በኩል ፡ ብሉይና ፡ ሐዲስ ፡ ሊቃውንት ፡ መጻሕፍተ፡መነኰሳት ፡ ገድልና ፡ ድር
ሳን ፤ ድንውና ፡ ጸመ ፡ ድንው ፤ መዋሥዕትና፡ዝግሬው ፡ መልክአ ፡ መልክና ፡ ድርሰት ፤
በሌላው ፡ ክፍል ፡ ደግሞ ፡ እንደ ፡ ዐውደ፡ነገሥት ፤ እንደ ፡ ዐቃቤ ፡ ርእስ ፡ እንደ ፡ መድ
ፍነ ፡ ዐር ፡ የመሳሰለው ፡ የአስማትና ፡ የጥንቄላ ፡ ጽሑፍ ፡ ሳይቀር ፡ አስማቱ ፡
በጠልሰም ፤ የቀረው ፡ በሐረግ ፡ ያለሐረግ ፡ በድጉስ ፡ ያለድጉስ ፡ ጥቂቱ ፡ በማርኛ ፡
አብዛኛው ፡ በግዕዝ ፡ እየሆነ ፡ በሙሉና ፡ በከሬል ፡ እየተጻፈ ፡ ከንዱ ፡ ገዳምና ፡ ደብር ፡
ወደ ፡ ሌላው ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት ፡ ወደ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፤ ከንዳንዶቹ ፡ መኳንንትና ፡
ሊቃውንት ፡ ወደ ፡ ሌሎቹ ፡ እየተዘዋወረ ፡ ተቀምጦ ፡ በየመልኩ ፡ እየተሠራበት ፡ ሲኖር ፡
ከሺሕ ፡ ፳፻፲፭ ፡ እስከ ፡ ሺሕ ፡ ፳፻፴፭ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ መካከል ፡ በግራኝ ፡
አሕመድ ፡ መነሣት ፡ ምክንያት ፡ እነዚህ ፡ የሥጋዊና ፡ የመንፈሳዊ ፡ መጻሕፍት ፡ የዐፄ ፡
ልብነ ፡ ድንግል ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ሲሰደድ ፡ ባከኑ ። አብያተ ፡ ክደስቲያናቱና ፡ ገዳማቱ ፡
ሲቃጠሉም ፡ አብረው ፡ ተቃጠሉ ። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ደግሞ ፡ ከዐፄ ፡ ገላውዴዎስ ፡
ዠምሮ ፡ መንግሥት ፡ ተመልሶ ፡ ሲቋቋም ፡ በየደሴቱ ፡ ከግራኝ ፡ አሕመድና ፡ ከጭፍሮቹ ፡
የተረፉት ፡ መጻሕፍት ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እየተገለበጡ ፡ በየጊዜው ፡ ከሚጻፉት ፡ ጋራ ፡
መበርከት ፡ ዠመሩ ። ታሪክ ፡ ነገሥቱም ፡ የነዐፄ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግል ፡ በወልደ ፡ ሃይማኖት ፤
የነዐፄ ፡ ሱስንዮስ ፡ በነአዛዥ ፡ ተክለ ፡ ሥላሴ ፡ (ጠ.ኖ) ፡ በነአዛዥ ፡ ድልዐ ፡ የነቀዳማይ ፡
ዮሐንስ ፡ የነኢያሱ ፡ አድያም ፡ ሰገድ ፡ የነዐፄ ፡ በከፋ ፡ የነዐፄ ፡ ኢያሱ ፡ ብርሃን ፡
ሰገድ ፡ በአዛዥ ፡ ሐዋርያ ፡ ክርስቶስ ፡ በአዛዥ ፡ ዘወልድ ፡ በአዛዥ ፡ ሲኖዳ ፡ በልጁ ፡
በክንፊ ፡ ሚካኤል ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ ያንዳንድ ፡ ነገሥታት ፡ በነሊቅ ፡ ዐጽቁ ፡ እጅ ፡ በሌሎ
ቹም ፡ አሁን ፡ በማስታውሳቸው ፡ ሊቃውንት ፡ እጅ ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ በብራና ፡ እየተ
ጻፈ ፡ በጎንደር ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ አድባራት ፡ ተቀመጠ ። ሌላውም ፡ የመንፈሳዊና ፡
የሥጋዊ ፡ መጽሐፍ ፡ ከቀድሞ ፡ ዠምሮ ፡ በነአጩጌ ፡ ዕንባቆም ፡ በነአባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በነሚ
ካኤል ፡ በነጊዮርጊስ ፡ ወልደ ፡ አሚድ ፡ ድካም ፡ ግማሹ ፡ ባረብኛ ፡ ተጽፎ ፡ የቀረውም ፡
ከዐረብኛ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተተርጉሞ ፡ የነበረውን ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፤ የተነሡት ፡ እያሻሻሉ ፡
ሠርተው ፡ የመጻሕፍቱ ፡ ቅጥር ፡ ምናልባት ፡ ከፃራኝ ፡ በፊት ፡ ከነበረው ፡
ወደ ፡ መብለጥ ፡ ደረሰ ።

እንደዚህ ፡ ሆኖ ፡ በኢትዮጵያ ፡ የጅ ፡ ጽሑፍ ፡ ይልቁንም ፡ የመንፈሳዊው ፡ ክፍል ፡
በበረከተበት ፡ በሺሕ ፡ ፳፻፫ ፡ በሺሕ ፡ ፳፻ ፡ ዓ ፡ ም ፡ መካከል ፡ ከፓርቱጋልና ፡ ከኤስፓኝ ፡
ወዲህ ፡ ከተነሡት ፡ ከውጭ ፡ መንግሥታት ፡ ከፈረንሳይ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ከጀርመን ፡
አገር ፡ ብዙዎች ፡ አገር ፡ መርማሪዎችና ፡ የወንጌል ፡ መልክተኞች ፡ እየመጡ ፡ በኢትዮ
ጵያ ፡ በያውራጃው ፡ መቀመጥ ፡ ዠመሩ ። እነዚህም ፡ ከኢትዮጵያ ፡ በግዥም ፡
በስጦታም ፡ የኢትዮጵያን ፡ መጻሕፍት ፡ እየሰበሰቡ ፡ ወዳገራቸው ፡ ሲልኩ ፡ ቈይተው ፡

በኋላም ፡ ራሳቸው ፡ ወዳገራቸው ፡ በሚመለሱበት ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ይወስዱ ፡ ገሮር = በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ የሂዳት ፡ መጻሕፍት ፡ በእንግሊዝና = በፈረንሳይ ፡ በጀርመንና ፡ በኢጣሊያ ፡ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ በደንብ ፡ ቅጥርና ፡ ማውጫ ፡ እየተበጀላቸው ፡ ይቀመጡ ፡ ገሮር =

ሀ - በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ መጻሕፍቶቻችን =

በዚህ መጽሐፍ ፡ ባዪ ፡ ኢዮአስ ዘመን ፡ ላይ ፡ ስሙን ፡ የጠቀስነው ፡ ጀምስ ፡ ቡሩስ ፡ የሚባለው ፡ የእንግሊዝ ፡ ተወላጅ ፡ በሺሕ ፡ ፯፻፳፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በኢትዮጵያ ፡ በነበረ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ የብራና ፡ መጽሐፍ ፡ ስብስቦ ፡ ወሰደ ፡ ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ጥበብ ፡ ሰሎሞን ፡ የዳዊት ፡ መዝሙር ፡ የክብረ ፡ ነገሥት ፡ የሂኖክ ፡ መጽሐፍ ፡ ይገኙበታል = ክብረ ፡ ነገሥቱን ፡ የሰጡት ፡ እርሱ ፡ በኢትዮጵያ ፡ በነበረበት ፡ ዘመን ፡ የመንግሥቱ ፡ እንደራሴ ፡ የነበሩት ፡ ራስ ፡ ሥዑል ፡ ሚካኤል ፡ ናቸው ፡ እርሱም ፡ እነዚህን ፡ መጻሕፍት ፡ ይዘ ፡ ወዳገሩ ፡ ከተመለሰ ፡ በኋላ ፡ በማረ ፡ ጥራዝና ፡ ብራና ፡ የተጻፈውን ፡ የሂኖክን ፡ መጽሐፍ ፡ ለሉዊ ፡ ፲፭ኛ ፡ ለፈረንሳይ ፡ ንጉሥ ፡ አበረከተለትና ፡ በንጉሡ ፡ ትእዛዝ ፡ በፓሪስ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ እንዲቀመጥ ፡ ተደረገ = የቀሩትንም ፡ ብሩስ ፡ ወደ ፡ ሎንዶን ፡ ይዟቸው ፡ ገብቶ ፡ ለቦድሌያን ፡ መጻሕፍት ፡ ቤት ፡ - አክባፎርድ ፡ (BODLEIAN LIBRARY OXFORD) ሰጠውና ፡ በደንብ ፡ ተቀመጠ =

ከርሱ ፡ ወዲህም ፡ እነሳልተ ፡ እነፐርስ ፡ እነሙሕላይዘን ፡ አርኖልድ ፡ እነክራፍ ፡ አያሌ ፡ መጻሕፍት ፡ አጠራቅመው ፡ ወሰዱ ፡ ጠጥሎ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ የመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ማኅበር ፡ መሪዎች ፡ አማካይነት ፡ ፲፪ ፡ የሚሆኑ ፡ ጥሩ ፡ ጥሩ ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ እንግሊዝ ፡ አገር ፡ ገቡ = ከነዚህም ፡ አብዛኞቹ ፡ ለየብቻ ፡ የተጻፉ ፡ አርባዕት ፡ ወንጌል ፡ ዳዊት ፡ ራእየ ፡ ዮሐንስ ፡ ድን ፡ ናቸው =

ከዚህ ፡ ሁሉ ፡ ይበልጥ ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ የአክባፎርድን ፡ የካምብሪድጅን ፡ የኤዲምቡርግን ፡ ታላላቅ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ በኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ በኩል ፡ እንዲከብሩ ፡ ያደረጋቸው ፡ በሺሕ ፡ ፳፻፳ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከዐዲ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ የተደረገው ፡ የመቅደላ ፡ ጦርነት ፡ ነው =

ዐዲ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከእንግሊዞች ፡ ጋራ ፡ ከመዋጋታቸው ፡ ቀደም ብሎ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ከትግሬ ፡ ከሸዋ ፡ ከጉጃምና ፡ ከቦጌምድር ፡ መጻሕፍቱን ፡ ሁሉ ፡ እያሰበ ሰቡ ፡ መቅደላ ፡ በመድኃኔ ፡ ዓለም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አስቀምጠውት ፡ ነበር = በገረኛራል ናፐር ፡ እየተመራ ፡ የመጣው ፡ የእንግሊዝ ፡ ጦር ፡ በሺህ ፡ ፳፻፳ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከዐዲ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ ተዋግቶ ፡ በሸነፈ ፡ ጊዜ ፡ ቀጥሎ ፡ እስከ፩ ፡ ሺህ ፡ የሚደርስ ፡ ጥራዙ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ጊዋ ፡ ያማረ ፡ ውስጡ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ሐረግ ፡ ያጌጠ ፡ በግዕዝና ፡ በማርኛ ፡ የተጻፈ ፡ መጽሐፍ ፡ በያይነቱ ፡ በዚህ ፡ በመቅደላ ፡ አገኘ = ከዚያ ፡ በገረኛራሉና ፡ በዋቂዎቹ ፡ እየተመረመረ ፡ ያልጓጉለትን ፡ አምስት ፡ መቶውን ፡ መጻሕፍት ፡ በየመንገዳቸው ፡ ላገኙት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያንና ፡ መኳንንት ፡ እንደዚህም ፡ ለውጭ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ አደሉት = ምርጥ ፡ የሆኑትን ፡ አምስት ፡ መቶውን ፡ መጻሕፍት ፡ ግን ፡ ሎንዶን ፡ ይዘዋቸው ፡ ሂዱና ፡ በመንግሥት ፡ ፈቃድ ፡ በዋናው ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ ተከፋፍለው ፡ ተቀ

መጡ ። እነዚህንም ፡ አቀማመጣቸውን ፡ በደንብ ፡ አዘጋጅተው ፡ ዝርዝራቸውን ፡ (ከታሎ ጋቸውን) ፡ በንድ ፡ መጽሐፍ ፡ ያወጡት ፡ ዊሊያም ፡ ራይት ፡ የሚባለው ፡ የእንግሊዝና ፡ ዲልማን ፡ የሚባለው ፡ የጀርመን ፡ ተወላጆች ፡ ናቸው ። ከዚህ ፡ ከየቤተ ፡ መጻሕፍቱ ፡ ከተቀመጠው ፡ እየቃረሙ ፡ ራሳቸውም ፡ የተመለከቱትን ፡ እየጨመሩ ፡ እነዋለሱ ፡ ባጅ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ ጽፈው ፡ አወጡ ። እንደዚህም ፡ በዚያው ፡ ከተቀመጠው ፡ ራሱን ፡ ግዕዙን ፡ በማተሚያ ፡ እያሳተሙ ፡ አወጡት ፡ ከዚህ ፡ ውስጥ ፡ እኔ ፡ ያየሁት ፡ ባጅ ፡ ያሳተመው ፡ ዜና ፡ እስክንድር ፡ ብሉንዴል ፡ ያሳተመው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ ሌሎችም ፡ ብዙ ፡ ያላየኋቸው ፡ መጻሕፍት ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ በግዕዙ ፡ ቋንቋ ፡ ጎን ፡ እንግሊዝኛው ፡ እየተጨመረ ፡ ታትመው ፡ ወጥተዋል ።

ለ-በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ መጻሕፍቶቻችን ።

እንግሊዝና ፡ ፈረንሳይ ፡ በግዛት ፡ በጥቅም ፡ እንደሚሸቀዳደሙ ፡ በዚህም ፡ በጽሑፍ ፡ ስብሰባና ፡ በመጻሕፍት ፡ ቤት ፡ ድርጅት ፡ በኩል ፡ ያላቸው ፡ ትጋትና ፡ ፉክክር ፡ አንድ ፡ ዐይነት ፡ ነው ። በዐ% ፡ ኢያሱ ፡ አድያም ፡ ሰገድ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ በሻርል ፡ ፖንሴ ፡ በኩል ፡ ግንኙነት ፡ ተደርጎ ፡ መተዋወቅ ፡ ከተዘመረ ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ ፈረንሳዮች ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መምጣታቸውን ፡ ገልጸናል ። ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ሙሴ ፡ ሮቪ ፡ ዴሪኩር ፡ ከንጉሥ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴ ፡ ከመገናኘቱ ፡ በፊት ፡ አንዳንድ ፡ መጻሕፍት ፡ ማጠራቀም ፡ ዘመረ ። ከንጉሥ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴም ፡ ተገናኝቶ ፡ ወዳገሩ ፡ ሲመለስ ፡ ንጉሥ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴ ፡ ለፈረንሳይ ፡ ንጉሥ ፡ ለሉዊ ፡ ፊሊፕ ፡ የሚሰጥ ፡ አንድ ፡ ስንክሳርና ፡ አንድ ፡ ፍትሐ፡ነገሥት ፡ ሰጥተዉት ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ ከጠራቀማቸው ፡ ጋር ፡ ጨምሮ ፡ ፳፰ ፡ የሚሆኑ ፡ ልዩ ልዩ ፡ መጻሕፍት ፡ ይዘ ፡ ሄደ ። ከርሱ ፡ ወዲህ ፡ ጋሊ ፡ ፓሴቦስክና ፡ ሞንዶ ፡ ሺዳዬ ፡ የሚባሉት ፡ በየጊዜው ፡ የተቻላቸውን ፡ ስብስቦው ፡ ወሰዱ ። ከነዚህ ፡ ሁሉ ፡ በጣም ፡ የኢትዮጵያን ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ ፡ ፓሪስ ፡ ያጋዘ ፡ ሙሴ ፡ ቶማስ ፡ አንቲን ፡ ዳባዲ ፡ ነው ። እርሱም ፡ በኢትዮጵያ ፡ አውራጃዎች ፡ በትግሬ ፡ በበጌምድር ፡ በጎጃም ፡ በሸዋ ፡ ገዳማትና ፡ አድባራት ፡ እየተዘዋወረ ፡ ቀጥረው ፡ እስከ ፡ ፪፻፴፱ ፡ የሚደርስ ፡ ጥሩ ፡ ጥሩ ፡ የብራና ፡ መጻሕፍት ፡ አጠራቅሞ ፡ ወዳገሩ ፡ ከተመለሰ ፡ በኋላ ፡ ርሱ ፡ ራሱ ፡ አባል ፡ ለሆነበት ፡ የሲያንስ ፡ አካዴሚ ፡ (የዕውቀት ፡ ጉባኤ) ፡ ለሚባለው ፡ ማኅበር ፡ ሰጠው ። በኋላም ፡ በዚህ ፡ ማኅበር ፡ ፈቃድ ፡ በፓሪስ ፡ በሕዝብ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ ቤት ፡ ተዛውሮ ተቀመጠ ። ከዚያም ፡ እነማርሴል ፡ ኮሄን ፡ የወሰዱት ፡ በፈረንሳይ ፡ አውራጃና ፡ ይልቁንም ፡ በፓሪስ ፡ ከተማ ፡ እስከ ፡ አሥራ ፡ ሁለት ፡ ድረስ ፡ በሚደርሱት ፡ ታላላቅ ፡ የመጻሕፍት ፡ ቤቶች ፡ በየጊዜው ፡ የተሰበሰቡው ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጽሐፍ ፡ በደንብ ፡ እየተቀመጠ ፡ ከዚህ ፡ እነዙቴምቤርግ ፡ እነግሪዕ ፡ እነሼን ፡ ማሪዉስ ፡ እነኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ እነጉይዲ ፡ ሌሎችም ፡ ጸሐፊዎችና ፡ መርማሪዎች ፡ እንዲጠቀሙበት ፡ ተደረገ ።

ሐ-በጀርመን ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ መጻሕፍቶቻችን ።

በዚህ ፡ ዐይነት ፡ ወደ ፡ ጀርመን ፡ አገር ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍቶቻችን ፡ ሄደዋል ። በሂአብ ፡ ሉዶልፍ ፡ በምስተር ፡ ፍላድ ፡ በቴዎድሩስ ፡ ፔትራስ ፡ እጅ ፡ አስቀድሞ ፡ ብዙዎች ፡

መጻሕፍት ፡ ሄዱ ። ከዚያም ፡ ወዲህ ፡ ፔቴርማን ፡ ጭ ፡ ብሩግሽ ፡ ፲፫ ፡ ሌፕሲዮስ ፡ ፱ ፡ ኢ
 ዜንቤርግ ፡ ፯ ፡ የሚሆኑ ፡ መጻሕፍት ፡ ሲወሰዱ ፤ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በየጊዜው ፡ በነዚህ ፡
 በሚሲዮኖችና ፡ በገር ፡ መርማሪዎች ፡ በቆንሲሎች ፡ በኩል ፡ በግዥና ፡ በስወታ ፡ እየተ
 ሰበሰቡ ፡ የሄደው ፡ ብዙ ፡ ነው ። ከዚያም ፡ ኤኖ ፡ ሊትማን ፡ ፳፰ ፡ ፍሌሚንግ ፡ ፹ ፡ የሚ
 ሆኑ ፡ መጻሕፍት ፡ በተጨማሪነት ፡ አገቡና ፡ በኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ ጌትነት ፡ የጀር
 መን ፡ ከተሞች ፡ ቤርሊን ፡ "ሌይብዲንግ ፡" መጻሕፍት ፡ ቤቶች ፡ ከጓደኞቻቸው ፡
 ከሎንዶን ፡ ከፓሪስ ፡ እንዳያንሱ ፡ አደረጉ ።

መ-በኢጣልያ ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ መጻሕፍቶቻችን ።

የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ በኢጣልያ ፡ ከተማዎች ፡ በሮማ ፡ በቫቲካን ፡ በጄኖቫ ፡ በሚ
 ላኖ ፡ በሌሎችም ፡ ከተማዎች ፡ እንደ ፡ መጠኑ ፡ ይገኛሉ ። የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ ከሺሕ ፡
 ፯፻ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ዠ ም ሮ ፡ በሚሲዮኖውያኑ ፡ እጅ ፡ አንዳንድ ፡ መጻሕፍት ፡ ከገቡ ፡ በኋላ ፡
 ከሺሕ ፡ ፳፻፴፰ ፡ ዓ ፡ ም ፡ እስከ ፡ ሺሕ ፡ ፳፻፷ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ድረስ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሸ፪ ፡
 ዓመት ፡ የነበሩት ፡ ጆሴፔ ፡ ሳፔቶ ፡ የሚባሉት ፡ ሚሲዮኖዎች ፡ ፳ ፡ የሚሆኑ ፡ መጻሕፍት ፡
 ከኢትዮጵያ ፡ ወሰዱ ። በወሰዱቸው ፡ መጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ የኩፋሌ ፡ የስንክሳር ፡ የሌኖክ ፡
 የቅዳሴ ፡ መጻሕፍት ፡ ይገኙባቸዋል ።

ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ከዐፄ ፡ ዮሐንስ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ዠ ም ሮ ፡ ይልቁንም ፡ በዳግ
 ማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ዘመን ፡ ብዙ ፡ ሚሲዮኖውያን ፡ ለሊቀ ፡ ጳጳሱ ፡ ለቫቲካን ፡ መጻሕፍት ፡
 ቤት ፡ ሚኒስትሮቹ ፡ ቆንሲሎቹ ፡ ለውጭ ፡ ጉዳይ ፡ ሚኒስቴር ፡ መጻሕፍት ፡ ቤት ፡ የቀሩ
 ትም ፡ ለቅኝ ፡ አገር ፡ ሚኒስቴራቸው ፡ እንደ ፡ ከንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ እንደ ፡ ቼሩሊ ፡ ያሉትም ፡
 ለየግል ፡ መጻሕፍት ፡ ቤታቸው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ብዙ ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ ፡ ኢጣልያ ፡ አገር ፡
 እየወሰዱ ፡ በነፋማጋሊ ፡ በነዛኑቶ ፡ እጅ ፡ በሥርዓትና ፡ በደንብ ፡ ዝርዝር ፡ እየተጻፉ ፡
 ማውጫ ፡ እየተሰጀለት ፡ ተቀመጠ ። በተረፈ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ እንደ ፡
 መጠኑ ፡ በመስከብ ፡ በአሜሪካ ፡ በቤልጂክ ፡ በነምሳ ፡ ይገኛሉ ።

፫ኛ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ እንደ ፡ ምን ፡ እንደ ፡ ጻፉ።

ዶክ ፡ ሁሉ ፡ የተጋዘው ፡ የኢትዮጵያ ፡ መጻሕፍት ፡ ዐይነቱ ፡ ብዙ ፡ ነው ።
 ሀ-ቀ፡ጥሩ ፡ በብሉይ ፡ ውስጥ የሆነ ፡ የዳዊት ፡ መዝሙር ፡ የሰሎሞን ፡ ማሕ
 ልይና ፡ ምሳሌ ፤ ሲራክ ፤ ሔኖክ ፤ እነሱ ፤ አክታቴወ.ኩስ ፡ ብለው ፡ የሰየሙት ፡
 ፰ቱ ፡ ብሔረ ፡ አፊት ።

ለ-ከሐዲስ ፡ ውስጥ ፡ ሙሉውን ፡ ወይም ፡ እየተለየ ፡ የተጻፈው ፡ አርባዕቱ ፡ ወን
 ጌል ፤ የሐዋርያት ፡ ሥራና ፡ መልእክት ።

ሐ-ከሊቃውንት ፡ የሚቈጠሩት ፡ ያፈ ፡ ወርቅ ፤ የቄርሎስ ፡ መጻሕፍት ፡ ከዚያም ፡
 ፍትሐ ፡ ነገሥት ፤ ስንክሳር ፤ ግንዛት ፤ ሃይማኖተ ፡ አበው ፤ ቅዳሴ ፤ ድን ፤ ጸመ ፡ ድን ፤
 መጽሐፈ ፡ ሐዊ ፤ ፭ቱ ፡ አዕማደ ፡ ምሥጢር ፡

መ-ያቡሻህር ፡ መጽሐፍ ፤ የዘመንና ፡ የከዋክብትን ፡ መለዋወጥ ፡ የሚያመለክት።

ሠ—እንደ : አዋልድ : የሚቁጠረው : የጸድቃንና : የሐዋርያት : የሰማዕታትና : የመላእክት : ድርሳንና : ገድል ፤ ለምሳሌ : ተአምረ : ማርያም ፤ ገድለ : ተክለ : ሃይማኖት ፤ ገድለ : ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ ፤ ድርሳን : ሚካኤል ።

ረ—ግማሹ : እንደ : ትምህርተ : ኅቡአት ፤ እንደ : ማኅሌተ : ጽጌ ፤ እንደ : መልክአ : ማርያምና : መልክአ : ኢየሱስ ፤ እንደ : ሰይፈ : ሥላሴ ፤ እንደ : ሐዱረ : መስቀል ፤ እንደ : ኪዳን ፤ እንደ : ዕቀበኒ : ያለው : የጸሎትና : የድግምት : መጽሐፍ ።

ሰ—ግማሹ : ዐውደ : ነገሥት ፤ ዐቃቤ : ርእስ ፤ መድፍን : ፀር : ልሳን : ሰብአ : የሚባለው : የአስማትና : የጥንቄላ : መጽሐፍ ፤ ለቀርጠት ፤ ለውጋት ፤ ለሰው : ዐይን ፤ ለውቃቢ ፤ ለዛር : ውላጅ : የሚደገመው : ግማሹ : በዝርግ ፤ ግማሹ ፤ ለክታብ : የተጠቀለለ : ሆኖ : የሄደው : ጽሑፍ : ሁሉ : በፈረንጅች : ተመርምሮ : ዋዛና : ቁም : ነገሩ : ታውቋል ።

ቀ—የቀረው : አሁን : በዚህ : መጽሐፍ : የተነሣበትን : ጽሑፍ : በቀጥታ : የሚመለከተው : የታሪክ ነገሥትና : የክብረ : ነገሥት : መጽሐፍ : ነው ።

እንግዲህ : ይኸ ሁሉ : መጽሐፍ : በማርኛና : በግዕዝ : በጥቅርና : በቀይ : ቀለም በብራናና : በወረቀት : እየተጻፈ : ግማሹ : በሐረግና : በጠልሰም : እያጌጠ : በኢትዮጵያ የተቀመጠውን : ያክል : በኤውሮፓ : ዕፍረት : አላገኘም ። መርማሪዎቹ : እንዲልማን : እንማርሴል : ኮሄን ፤ እነጉይዲ ፤ እነኮንቲ : ሮሲኒ፤እንግሪዮል ፤ እነባጂ፤ዕረፍት : ነሥተው : ላዩንም : ውስጡንም : ሐረጉንም : ጽሕፈቱንም : ቃሉንም : አገላብጠው : አጠሩት : የምን : ዘመን : ጽሕፈትና : ሐረግ : እንደ : ሆነ : የፊደሉ : አጣጣልና : የቃሉ : ንግግር : ከየት : እንደ : መነጨ : ከማን : እንደሚመሳሰል : እየለዩ : ከግብጽና : ከአሶር : ከሳባና ከፋርስ : ከዕብራይስጥና : ከጽርአ ፤ ከላቲንም : የሚገናኘውን : ለየብቻ : እየመረመሩ : አበጠሩት ። እነዚህ : የኢጣልያና : የጀርመን : የእንግሊዝና : የፈረንሳይ : ሊቃውንት : እርስ : በርሳቸው : ግንኙነት : እያደረጉ : በያገሩ : የተቀመጠውን : መጽሐፍ : እየተላላኩ : እያገኙ : ያልተመለከቱትን : እየተመለከቱ : ላልተመለከተው : እያመለከቱ : በሁሉም : ዘንድ : ያለው የመጽሐፍ ዐይነትና : ዝርዝር : “ በተቻለ : መንገድ : መጽሐፉም : ራሱ ” : በየከተማቸው : እንዲገኝና : ላመራመር : እንዲመች : አደረጉ ። ለምሳሌ : ጀርመን : ዲልማን : በጀርመን : አገር : ከሚገኙቱ : መጻሕፍት : በቀር : የፓሪስንም : የሎንዶንንም : መጻሕፍት : እየተመለከተ : ራሱ : በዘጋጀው : የዝርዝር : “ የክታሎግ ” : መጽሐፍ : ውስጥ : እንዲገኙ : ሲያደርግ : እንደዚሁም : ውሊያም : ራይት : እንግሊዘኮንቲ : ሮስኒ : ኢጣልያኑ : በሌሎች : ከተሞች : የተቀመጡትን : የመጻሕፍት : ስምና : ዝርዝር : በራሳቸው : መጻሕፍት : ውስጥ : አግብተው : ለፈላጊ : ለተመልካች : ለመርማሪ ለጸሐፊ : እንዲመች : በብዙ : ድካም : እየጣሩ : አዘጋጅተው በከበሬታ : አስቀመጡት።

እንደዚሁም : ከደረጉ : በኋላ : ለዚህ : ለኢትዮጵያ : ታሪክና : ጉዳይ : አብዛኛ : ጊዜ ያቸውን : ከወጡትና : ዋነኛ : ሆነው : ከሚቁጠሩት : ሊቃውንት : ውስጥ ፤

ሙሴ : አ : ዲልማን : (A. Dillmann) ገፅ : መጻሕፍት : አሳትሟል ፤ ከዚህ : በጣም : የታወቀውና : የተደነቀው : Lexicon Linguae Aethiopicæ : የሚባለው : ስለ : ኢትዮጵያ : ቋንቋ : ተጽፎ : በ1865 : ዓ : ም : በላይጵጺግ : የታተመ : ነው ።

ካርል ፡ ኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ (Carlo Conti Rossini) እነዚሁኑ ፡ መጻሕፍት ፡ በደንብ ፡ እየመረመረ ፡ እስከ ፡ ፳ ፡ የሚደርሱ ፡ ታላላቅና ፡ ታናናሽ ፡ መጻሕፍት ፡ በገሩ ፡ በሮማ ፡ አሳትሟል ። በነዚህም ፡ በታተሙት ፡ ውስጥ ።

ሀ) የዐዲ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ታሪክ ፡

ለ) የዘጋዎች ፡ ታሪክ ፡

ሐ) የኢትዮጵያ ፡ የጽሑፍ ፡ ታሪክ ፡

መ) የደብረ ፡ ቢዘን ፡ ገድለ ፡ ፊልጶስፍ ፡ ገድለ ፡ የሐንስ ፡

ሠ) የያሬድና ፡ የጳንጠሌዎን ፡ ገድል ፡

ረ) የቅዱስ ፡ መርቆሬዎስ ፡ ታሪክ ፡

ሰ) በምዕራፍ ፡ ፳፫ ፡ የተጠቀሰው ፡ የዐዲ፡ወርዐ ፡ ድንግል ፡ ታሪክ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡

ቀ) ግብጽና ፡ ኢትዮጵያ ፡ በጥንት ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡

በ) ሴማዊ ፡ የሆነ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቋንቋና ፡ ጽሑፍ ፡

ተ) ስለ ፡ ዛጌ ፡ መንግሥት ፡ አወዳደቅ ፡

ኀ) የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ይገኛበታል ። ከነዚህም ፡ የመዝገብ መሪዎች ፡

ክፍል ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ መጽሐፍ ፡ በተለይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ ያለበት ፡ ሥራ ፡

መሆኑ ፡ በተመልካቾች ፡ ዘንድ ፡ ተገምቷል ።

ኢጊኛሲዮ ፡ ጊይዲ ፡ (Ignazio Guidi) ደግሞ ፡ የጻፋቸውን ፡ ያሳተማቸው ፡ እስከ ፡

፴፪ ይደርሳሉ ፡ ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡

ሀ) ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሕዝብና ፡ ቋንቋ ፡

ለ) ስለ ፡ ኢትዮጵያና ፡ ስለ ፡ መስኮብ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡

ሐ) የኢትዮጵያ ፡ ተረትና ፡ ዕንቁቅልሽ ፡

መ) የዘሚካኤል ፡ (አቡነ ፡ አረጋዊ) ፡ ሕይወት ፡

ሠ) የኢትዮጵያ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ በግዕዝና ፡ በኢጣልያንኛ ፡

ረ) በምዕራፍ ፡ ፴፯ የጠቀሰው ፡ የቀዳማዊ ፡ የሐንስ ፡ የኢያሱ ፡ አድያም ፡

ሰገድ ፡ የበከፋና ፡ የዳግማዊ ፡ ኢያሱ ፡ ብርሃን ፡ ሰገድ ፡ በቀጥታ ፡ በግዕዝ ፡

ቋንቋ ፡ የታተመው ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡

ሰ) ስንክሳር ፡ ይገኛበታል ።

ሙሴ ፡ ማርሴል ፡ ኮሂን ፡ (Marcel Cohen) ፲፫ ፡ መጻሕፍት ፡ አሳትሟል ፤ ከነዚህ ፡

ሀ) የኢትዮጵያ ፡ ሃይማኖትና ፡ ሥርዓት ።

ለ) የኢትዮጵያ ፡ የማርኛ ፡ ግሥና ፡ የቅጽል ፡ አገባብ ።

ሐ) የከምና ፡ የሴም ፡ ቋንቋ ፡ አለበት ። ርሱም ፡ ራሱ ፡ በምሥራቃዊ ፡ ቋንቋ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ የማርኛና ፡ የግዕዝ ፡ መምህርነት ፡ አለው ።

ሙሴ ፡ ፔሩሾን ፡ ገዡል ፡ (Pérouchon Jules) ፲፯ ፡ መጽሐፍ ፡ አሳትሟል ። የርሱም ፡ አብዛኞቹ ፡ የዐዲ ፡ ላሊበላ ፡ የዐዲ ፡ ዘርዐ ፡ ያዕቆብ ፡ የዐዲ ፡ በእደ ፡ ማርያም ፡ የዐዲ ፡ እስክንድር ፡ የዐዲ ፡ ዐምደ ፡ ጽዮን ፡ የዓዲ ፡ ናዖድ ፡ የዐዲ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ የዐዲ ፡ ገላውዴዎስ ፡ የዐዲ ፡ ሚናስ ፡ የዐዲ ፡ ወርዐ ፡ ድንግል ፡ የዐዲ ፡ ኢያሱ ፡ ቀዳማዊ ፡ ታሪክና ፡ ዜና ፡ መዋዕል ፡ ናቸው ፤ ከነዚህ ሀም ፡ እርሱ ፡ ከጻፋቸው ፡ በቀር ፡ በግዕዝ ፡ ራሱ ፡ ያሳተመው ፡ ይበልጣል ።

ሙሴ ፡ አንቲን ፡ ዳባዲ ፡ (Antoine d'Abbadie) ፡ 17 ፡ መጽሐፍ ፡ ጽፏል ።
እርሱም ፡ በጻፋቸው ፡ ውስጥ ።

ሀ-ስለ ፡ ካም ፡ ቋንቋ ።

ለ-በአኩስም ፡ ሐውልቶች ፡ ላይ ፡ ስለሚገኙት ፡ ጽሑፎች ።

ሐ-ስለ ፡ ጋሎች ።

መ አበሻና ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሚል ፡ ይገኝበታል ።

በዚህ ፡ ዐይነት ፡ እነዋሊስ ፡ በጂ ፣ እነሩፔል ፡ እነሊትማን ፣ እነግሪዎል ፡

እነሸን ፣ እነሰፊብር ፣ እነሉድልፍ ፣ እነካሜረር ፣ እነቼሩሊ ፣ የጻፉትና ፡ ያሳተሙት ፣
ቀጥሩንና ፡ ስሙን ፡ እንኳን ፡ በዚህ ፡ መቅደም ፡ ዘርዘረን ፡ አንጨርሰውም ።

እነዚህም ፡ ዐጥቂዎች ፡ መጻሕፍቶቻችንን ፡ ከመረመራቸው ፡ በኋላ ፡ መቅደምና ፡
ምልክት ፡ (ኖት) ፡ ብቻ ፡ እየጨመሩ ፡ በግዕዝኛው ፡ ቋንቋ ፡ እንዳለ ፡ ያትሙታል ፡

ለምሳሌ ፣ ጉይዲ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥታችንን ፡ ዋሊስ ፡ በጂ ፡ ዜና ፡ እስክንድራች
ንን ፡ አትመው ፡ ያወጡት ፡ እንዳለ ፡ በግዕዙ ፡ ቋንቋ ፡ ነው ። የቀረውን ፡ ደግሞ ፡

እየመረመሩ ፡ እነሱ ፡ በቋንቋቸው ፡ በራሳቸው ድካም ፡ ለሚጽፉት ፡ (ለሚደር
ሱት) ፡ መጽሐፍ ፡ ድጋፍና ፡ መጠቀሚያ ፡ ብቻ ፡ አድርገው ፡ ይጽፋበታል ።

በዚህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ መጽሐፍ ፡ ጉዳይ ፤

፩ኛ ፡ የጥንት ፡ ዕጩጊዎችና ፡ ጸሐፊ ፡ ትእዛዞች ፡ ታሪኩንም ፡ መንፈሳዊውንም ፡
በብራና ፡ በብዙ ፡ ድካም ፡ ጽፈው ፡ ማቋቋላቸው ፡ ያስመስግናቸዋል ።

፪ኛ ፡ የኖቶቹ ፡ በብራና ፡ ጽፈው ፡ አስቀምጠውት ፡ የነበረውን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ መጽ
ሐፍ ፡ ፈረንጆቹ ፡ ወደየአገራቸው ፡ ወስደው ፡ ለጽሑፉ ፡ ዋጋ ፡ በመስጠት ፡ በደንብ ፡

እያስቀመጡ ፡ ከዚያም ፡ በምርመራ ፡ እየጻፉ ፡ የቀረውንም ፡ ራሱን ፡ በማተሚያ ፡
ቤት ፡ እያተሙ ፡ በያገሩ ፡ ማዳረሳቸው ፡ ካገራችን ፡ ወደነሱ ፡ አገር ፡ ከወጣ ፡

በኋላ ፡ እነሱ ፡ ያሳተሙት ፡ እየተመለሰ ፡ ወደአገራችን ፡ እንዲገባ ፡ ማድረጋ
ቸው ፡ በጣም ፡ ያስመስግናቸዋል ። አሁንም ፡ ቢሆን ፡ በአኩስም ፡ በላስታ ፡

በሸዋና ፡ በጎንደር ፡ በየገዳሙ ፡ በየደብሩ ፡ በየደሴቱ ፡ አስቀምጠው ፡ መነኩሳ
ቱና ፡ ሊቃውንቱ ፡ የሚሳሉለትን ፡ የታሪክና ፡ የሃይማኖት ፡ የእጅ ፡ ጽሑፍ ፡

ገና ፡ ዳሮ ፡ እነጉይዲ ፡ እነኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ እነባጅ ፡ እነዲልማን ፡ እነኮሂን ፡ በማኅ
ተም ፡ አትመው ፡ አራብተውታል ። የምሥራቅን ፡ ቋንቋና ፡ ሃይማኖት ፡ ልማድና ፡

ሥርዓት ፡ ለመመርመር ፡ የተነሳው ፡ ሊቅ ፡ ሁሉ ፡ የታተመውን ፡ ወደ ፡ ቋን
ቋው ፡ ተርጉሞ ፡ የምሥጢሩን ፡ ቁም ፡ ነገራችንት ፡ ተመልክቶ ፡ ጨርሶታል ፡

እንኳን ፡ ቁም ፡ ነገረኛነት ፡ ያለው ፡ የታሪክና ፡ የመንፈሳዊው ፡ መጽሐፍ ፡ በቀ
ይና ፡ በጥቁር ፡ ቀለም ፡ በብራና ፡ እየተጻፈ ፡ ተጠቅሎ ፡ በክታብ ፡ ሆኖ ፡ ባን

ገት ፡ የሚያዘው ፡ ያስማት ፡ የመድፍነ ፡ ዐር ፡ የዐቃቤ ፡ ርእስ ፡ ጽሑፋችን ፡ ሁሉ ፡
በነግሪዎል ፡ በነባጅ ፡ በነግሪቦ ፡ እየተተረጎመ ፡ ተመርምሯል ።

እነዚህ ፡ ላይ ፡ ሰማቸውን ፡ የጠቀስነው ፡ እነዲልማን ፡ እነጉይዲ ፡ እነኮንቲ ፡
ሮሲኒ ፡ እነኮሂን ፡ እነግሪዎል ፡ እነሊትማን ፡ የብራና ፡ ጽሑፋችንን ፡ መሠረት ፡ በማ

ድረግ ፡ ስለ ፡ ቋንቋችን ፡ ስለ ፡ ዘራችን ፡ ስለ ፡ ሃይማኖታችን ፡ ቀጥሩ ፡ የበረከተና ፡
የተለያዩ ፡ ብዙ ፡ መጽሐፍ ፡ ሲጽፉ ፡ ራሱን ፡ የግዕዙን ፡ ወይም ፡ ያማርኛውን ፡ ያሳተ

መጥፋት ፡ ወይም ፡ ያንዱን ፡ ክፍል ፡ ጉዳይ ፡ አበጥረው ፡ በጠለቀ ፡ መንገድ ፡ መርምረው ፡ የጻፉ ፡ ያንድ ፡ ወገን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ናቸው ።

ሌሎች ፡ ደግሞ ፡ ራሳቸው ፡ መርምረው ፡ የቀሩት ፡ ደግሞ ፡ ሌላው ፡ የጻፈውን ፡ መሠረት ፡ አድርገው ፡ በሙሉና ፡ በከፊል ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ በየቋንቋቸው ፡ እንደ ችሎታቸው ፡ የጻፉት ፡ እንድ ፡ ሌላ ፡ ክፍል ፡ ሊሆኑ ፡ ይችላሉ ። እነዚያም ፡ በድካም ፡ የሠሩትን ፡ እነዚህ ፡ ብዙ ፡ ሳይደክሙ ፡ በራሳቸው ፡ አነጋገርና ፡ አሰካክ ፡ ብቻ ፡ የደረሱ ፡ አሉ ።

የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ከጻፉት ፡ ውስጥ ፡ ዋነኞቹን ፡ ለአንከቢና ፡ ለፈላጊ ፡ እንዲመቹ ፡ ሙሉ ፡ ስማቸውንና ፡ የመጽሐፉን ፡ አርእስት ፡ ከዚህ ፡ ግርጌ ፡ ጽፌዋለሁ ።

፩ኛ ፡ ካሚሎ ፡ ቤካሪ ፡ (Camillo Beccari) የሚባለው ፡ ቀድሞ ፡ ከዐሜ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ገጥሞ ፡ በዐሜ ፡ ገላውዴዎስ ፡ በዐሜ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግል ፡ በዐሜ ፡ ሱስንዮስ ፡ በዐሜ ፡ ፋሲል ፡ ጊዜ ፡ መጥተው ፡ በኢትዮጵያ ፡ የተቀመጡት ፡ የኢየሱሳውያን ፡ ሚሲዮኖች ፡ እነዳልሜይዳ ፡ እነባራዳስ ፡ እነሜንዴዝ ፡ እነፓኤዝ ፡ በዚያው ፡ በነበሩበት ፡ ዘመን ፡ በፓርቲጋል ፡ አለዚያም ፡ በላቲን ፡ ቋንቋ ፡ የጻፉትን ፡ ባንድነት ፡ አደራጅቶ ፡ «Rerum

Æthiopicarum scriptores occidentales inediti a sæculo XVI ad XIX» በሚል ፡ አርእስት ፡ በ1903-በ1917 ፡ ዓ ፡ ም ፡ ያወጣው ባ፲፮ ፡ ክፍል ፡ የተከፈለ ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሺህ ፡ ፯፻-፯፻ - ፳፻ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የታሪክ ፡ መጽሐፍ ፡ ነው ። በነዚህ ፡ ዘመናት ፡ ከነአልቫሬድ ፡ ከነካስታንሆዛ ፡ ከነሎቦ ፡ ከነፔሬይራ ፡ ከነቴሌዝ ፡ የተጻፈው ፡ ከዚሁ ፡ ጋራ ፡ የሚደረገው ፡ ጽሑፍ ፡ ነው ።

፪ኛ ፡ ጆምስ ፡ ብሩስ ፡ (James Bruce) ኢትዮጵያን ፡ አይቶ ፡ ከተመለሰ ፡ ወዲህ ፡ “Travels to discover the Source of the Nile, in the Years 1768, 1769, 1770, 1771, 1771 and 1773” በሚል ፡ አርእስት ፡ ባ፯ ፡ ክፍል ፡ የተጻፈና ፡ ካ1805-1879 ዓ ፡ ም ፡ የታተመ ።

፫ኛ ፡ ዋሊስብዳጅ (Wallis Budge) A History of Ethiopia (Nubia and Abissinia) በሚል ፡ አርእስት ፡ በ፪ ፡ ክፍል ፡ 1928 ።

፬ኛ ፡ ገዦን ፡ ሞሪዩ ፡ (Jean Morié) A Les civilisations Africaines. Histoire De l'Éthiopie (Nubie et Abissinie) depuis les temps les plus reculés jusqu' à nos jours በሚል ፡ አርእስት ፡ በ፪ ፡ ክፍል ፡ መጽሐፍ ፡ ባ1904 ዓ ፡ ም ፡ የታተመ።

፭ኛ ፡ ገዦን ፡ ባቲስት ፡ ኩልቦ ፡ (jean. B. Coulbeaux) Histoire Politique et Religieuse d, Abissinie Depuis les temps les plus reculés jusqu' à l' avènement du Ménélik II በሚል ፡ አርእስት ፡ በ፪ ፡ ክፍል ፡ መጽሐፍ ፡ ባ1929 ዓ ፡ ም ፡ የታተመ ።

፮ኛ ፡ ባሴት ፡ ረኔ ፡ (Basset René) Étude sur l' Histoire d'Ethiopie (ባ1881) -Rapport sur les Études berbers, Ethiopienne et arabes- (ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ስለ ፡ ፀረ-ብና ፡ ስለ ፡ በርበር ፡ ስለ ፡ ኢትዮጵያውያን) ፡ ያጠናው ፡ ጽሑፍ ፡ ባ1887-1891 ፡ ዓ ፡ ም ፡ የታተመ ።

ገዥ ሩፔል ኤድዋርድ (Ruppel Eduard) Reise in Abissinia በሚል አርእስት የተጻፈው በ፪ ክፍል ሆኖ ባ1838—1840 ዓ፡ም የታተመ ።

ገዥ ፣ ሉካ ፣ ዴ ፣ ሳቤሊ ፣ (Luca dei sabelli) Storia di Abissinia የሐበሻ ፣ (የኢትዮጵያ) ፣ ታሪክ ፣ በሚል ፣ አርእስት ፣ ባ፬ ፣ ክፍል ፣ ጽፎ ፣ ባ1936 | 37 ፣ (1)ዓ፡ም ፣ ያሳተመው ፣ ነው ።

በተረፈ ፣ ስለ ፣ ቋንቋ ፣ ስለ ፣ ሰዋስው ፣ ስለ ፣ ሥርዓትና ፣ ልማድ ፣ ስለ ፣ ጉዞ ፣ እያንዳንዱ ፣ የውጪ ፣ አገር ፣ ሰው ፣ የጻፈውን ፣ ሁሉ ፣ ስሙን ፣ ከነመጽሐፉ ፣ በዚህ ፣ መቅድም ፣ ጽፎ ፣ ለመጨረስ ፣ አስቸጋሪ ፣ ነው ።

ያገራችንን ፣ ጽሑፍ ፣ ዝርዝሩን ፣ ለማወቅ ፣ የረለገ ፣ እንግሊዘኛ ፣ ዊሊያም ፣ ራይት ፣ ጀርመኑ ፣ ዲላማን ፣ የጻፉትን ፣ ስለ ፣ ኢትዮጵያ ፣ ደግሞ ፣ በልዩ ፣ ልዩ ፣ አርእስት ፣ የጻፉትን ፣ ደራሲዎች ፣ ስማቸውንና ፣ የመጽሐፉን ፣ አርእስት ፣ ደግሞ ፣ ከፋማጋሊና ፣ ከዛኑቶ ፣ ከዳቼዝን ፣ ፋርኔና ፣ ከማርሴል ፣ ከሂን ፣ ከጉዩዲና ፣ ከኮንቲ ፣ ሮሲኒ ፣ ከሞሪሲ ፣ ደኮፔ ፣ የዝርዝር ፣ (የቢብልዮግራፊ) ፣ መጽሐፍ ፣ ላይ ፣ መመልከት ፣ ይበቃል ።

፬ኛ ፣ ይህ ፣ ያሁኑ ፣ መጽሐፍ ፣ እንደ ፣ ምን ፣ እንደ ፣ ተጻፈ ።

ባለፈው ፣ እንደ ፣ ተጻፈው ፣ የውጪ ፣ አገር ፣ ጸሐፊዎች ፣ ለመንግሥታቸው ፣ ወይም ፣ ራሳቸውን ፣ የጸሐፊነት ፣ ዝንባሌያቸውን ፣ ለመፈጸም ፣ ከያለበት ፣ ጠቃቅሰው ፣ እንዳቆማቸው ፣ በየቋንቋቸው ፣ ስለ ፣ ኢትዮጵያ ፣ ብዙ ፣ መጻሕፍት ፣ መጻፋቸውን ፣ ተረድተናል ። በዚህም ፣ ጽሕፈታቸው ፣ በሌላው ፣ ሁሉ ፣ እንደሚደርስበት ፣ የቦታና ፣ የሰው ፣ ስም ፣ የቀን ፣ አቆጣጠር ፣ አንዳንድ ፣ ጊዜ ፣ ከራሱ ፣ ከታሪኩ ፣ ስሕተት ፣ ቢኖርበትም ፣ ጠቃሚነቱ ፣ የተረጋገጠ ፣ ነው ። ዳሩ ፣ ግን ፣ የሚጠቅመው ፣ ለራሳቸውና ፣ ቋንቋውን ፣ ለሚያውቀው ፣ ወገን ፣ እንጂ ፣ በሙሉ ፣ የኢትዮጵያን ፣ አብዛኛ ፣ ሕዝብ ፣ ሊጠቅም ፣ አይችልም ።

በዚህ ፣ ዐይነት ፣ ያንዱን ፣ ንጉሥ ፣ የላሊበላን ፣ ወይም ፣ የይኩኖ ፣ አምላክን ፣ ታሪክ ፣ ዝምሮ ፣ የቀሩትን ፣ ዝርዝራቸውን ፣ ብቻ ፣ ጽፎ ፣ የሚተወው ፣ ከደንበኛው ፣ ታሪክ ፣ ይልቅ ፣ መንፈሳዊ ፣ ንግግር ፣ የሚያበረክተው ፣ ታሪክ ፣ ነገሥትም ፣ ምንም ፣ እንኳ ፣ ቋንቋው ፣ ገንዘባችን ፣ ጸሐፊዎቹም ፣ አባቶቻችን ፣ ቢሆኑ ፣ የጽሑፉ ፣ አገልጋይነት ፣ ለነዚያው ፣ ለግዕዝ ፣ ዐዋቂዎች ፣ ብቻ ፣ እንጂ ፣ ለጠቅላላው ፣ ሕዝብ ፣ በሙሉ ፣ እንደማያገለግል ፣ ርግጥ ፣ ነው ። ስለዚህ ፣ የዛሬው ፣ የኢትዮጵያ ፣ ሕዝብ ፣ ወጣቱም ፣ ሽማግሌውም ፣ ታሪክ ፣ ለማንበብ ፣ የጓጓ ፣ ሆኖ ፣ መደዳውን ፣ በማርኛ ፣ የተጻፈ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ታሪክ ፣ በማጣት ፣ መቸገሩ ፣ ስለ ፣ ተሰማኝ ፣ ዐቅሜ ፣ በሚፈቅደው ፣ መጠን ፣ ይኸንኑ ፣ ችግር ፣ ለማስወገድ ፣ ተስፋ ፣ አድርጌ ፣ ከታሪክ ፣ ነገሥቱም ፣ ከውጪ ፣ አገር ፣ ጽሑፍም ፣ በቃል ፣ ከሚነገረውም ፣ አዋጥቼ ፣ ይኸን ፣ መጽሐፍ ፣ በዋናው ፣ ቋንቋችን ፣ በማርኛ ፣ ጽፎ ፣ ለሕዝብ ፣ ለመግለጽ ፣ አሰብሁ ።

(1) ሁሉም ፣ መጽሐፍ ፣ የታተመበት ፣ ኅመተ ፣ ምሕረት ፣ እንደ ፣ ኤው ፣ ቀጥሮ ፣ ነው ።

ከዚህም ፡ ጋራ ፡ ከዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እስከ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ብዬ ፡ የሠየም
 ምሁትን ፡ መጽሐፍ ፡ ካሳተምሁ ፡ ወዲህ ፡ ይኸን ፡ ያሁኑን ፡ መጽሐፍ ፡ ለመጻፍ ፡ ምኞት ፡ ነበረኝ ።
 ስለዚህ ፡ ለዚህ ፡ ሥራ ፡ የሚረዳኝን ፡ ደራሲው ፡ ያልታወቀ ፡ እያለፈ ፡ የኢትዮጵያን ፡
 ታሪክ ፡ በግዕዝ ፡ የሚናገር ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ካነበብሁ ፡ በኋላ ፡ በለፈው ፡ ስማቸውን ፡
 የጠቀስኋቸውን ፡ ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ የተጻፉትን ፡ የኩልበንና ፡ የሳቤሊን ፡ መጻሕፍት ፡
 ስመለክት ፡ ቆየሁ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በሸሕ ፡ ፱፻፴፭ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጽሕፈቱን ፡ ዠምሬ ፡
 በሺሕ ፡ ፱፻፴፰ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጨረስሁ ። በዚህ ፡ ዓመት ፡ አለቃ ፡ ነጋሽ ፡ ጎይሉ ፡ የእጁን ፡
 ጽሑፍ ፡ ወስደው ፡ በታሪኩ ፡ ውስጥ ፡ ከተጻፉት ፡ ቅኔዎች ፡ እኔ ፡ ያላገኘኋቸውን ፡ ካንዳ
 ንድ ፡ ታሪክ ፡ ጋራ ፡ ጨምረው ፡ መለሱልኝ ፤ በዚህም ፡ ክልል ፡ አመሰግናቸዋለሁ ።

ከዚያም ፡ በመካከሉ ፡ በግዕዙ ፡ ቋንቋ ፡ እነአዛዥ ፡ ሲኖዳ ፡ ቀድሞ ፡ ጽፈውት ፡ የቄ
 የውን ፡ ፕሮፈሰር ፡ ኢኛሲዮ ፡ ጉዩዲ ፡ ሮማ ፡ ያሳተመውን ፡ የዐፄ ፡ ዮሐንስ ፡ አእላፍ ፡
 ሰገድን ፤ የዐፄ ፡ ኢያሱ ፡ አድያም ፡ ሰገድን ፡ የዐፄ ፡ በካፋ ፡ መሲሕ ፡ ሰገድን ፡ ታሪክ ፡
 ነገሥት ፤ ቀጥሎም ፡ ወልደ ፡ ሃይማኖት ፡ የሚባለው ፡ ጽፎ ፡ ያቄየውን ፡ ከንቲ
 ሮሲኒ ፡ ወደ ፡ ፈረንሳይ ፡ በቀጥታ ፡ ተርጉሞ ፡ ያሳተመው ፡ የዐፄ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግል ፡
 መለክ ፡ ሰገድን ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ ስላገኘሁት ፡ ቀድሞ ፡ የጻፍሎትን ፡ ከነዚህ ፡ ከዳዲሶቹ ፡
 ጽሑፎች ፡ ጋር ፡ እያስተያየሁ ፡ የጻፍሎትን ፡ እንደገና ፡ አርጫ ፡ ሠራሁ ።
 የመዠመሪያው ፡ ጽሑፌ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ከታተመ ፡ በኋላ ፡ በሁኑ ፡
 መጽሐፍ ፡ ላይ ፡ ከአልቫሬድና ፡ ከዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ መጻሕፍት ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡
 እየተረገጡም ፡ ስለጨመርሁበት ፡ በፊተኛው ፡ ከታተመው ፡ በሁኑ ፡ የታተመው ፡
 የበለጠ ፡ ዋጋ ፡ አለው ። ነገር ፡ ግን ፡ በዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ መጽሐፍ ፡ የተጨመረው ፡
 እስከ ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፯ ፡ ድረስ ፡ ብቻ ፡ እንደታተመ ፡ በመካከሉ ፡ ወደ ፡ ጳኤል ፡
 አገር ፡ ለሥራ ፡ ታዝዢ ፡ ስለሄድሁ ፡ ባለሁበት ፡ አገር ፡ ያማርኛ ፡ ማተሚያ ፡
 ቤት ፡ ባለመኖሩ ፡ በመልእክትም ፡ ማሳተሙን ፡ ለመቀጠል ፡ ስለአልተቻለ ፡ ከ ፲፰ ፡
 ምዕራፍ ፡ የቀጠለው ፡ ጽሑፍ ፡ ያለው ፡ የፊተኛው ፡ ጽሑፍ ፡ ብቻ ፡ መሆኑን ፡
 ላንባቢ ፡ አስገነዝባለሁ ።

ሥጋ ፡ የለበሰ ፡ የሠራው ፡ ሁሉ ፡ ከመነቀፍ ፡ አለመዝለሉን ፡ ማወቅም ፡ ብቻ ፡ ሳይ
 ሆን ፡ ታሪኩም ፡ እንዲጣራ ፡ የንግግሩ ፡ ቅርጽና ፡ የጽሑፉ ፡ አቀማመጥም ፡ እንዲያምር ፡
 ስል ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ደግሜ ፡ በብዙ ፡ ድካም ፡ ብጽፈው ፡ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ ሙሉና ፡
 ፍጹም ፡ ነው ፡ ብዬ ፡ እኔ ፡ ራሴ ፡ እምነቴን ፡ አልጥልበትም ። ከዚህም ፡ የበለጠ ፡ ለመሥ
 ራት ፡ መቻሉን ፡ ሳውቅ ፡ ለታሪክ ፡ ፍለጋና ፡ ለመጻፊያ ፡ የበቃ ፡ ጊዜ ፡ በማጣት ፡
 እያወቅሁ ፡ ያለፍሁት ፡ ሞልቷል ። ቢሆንም ፡ በዛሬ ፡ ዘመን ፡ የወገንን ፡ ታሪክ ፡ አስፈላ
 ጊነት ፡ ከመቼውም ፡ ጊዜ ፡ ይበልጥ ፡ ለሚያውቀው ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሕዝብና ፡ ወጣት ፡
 ይኸው ፡ መጽሐፍ ፡ እንደሚያገለግል ፡ እምነት ፡ አለኝ ።

ይኸንን ፡ መጽሐፍ ፡ ስጽፍ ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ በሰፊው ፡ እጽፈዋለሁ ፡ ብዬ ፡ ተስፋ ፡
 የማደርገውን ፡ ስለ ፡ ዘራችን ፡ አመጣጥና ፡ መንግሥታችን ፡ ከቆመበት ፡ ጊዜ ፡ ዠምሮ ፡
 ይኸን ፡ መጽሐፍ ፡ መጻፍ ፡ እስከ ፡ ዠመርሁበት ፡ እስከ ፡ ዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ዘመን ፡
 ድረስ ፡ ያለውን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ በጭሩ ፡ ጽፌ ፡ የምዕራፍ ፡ መዠመሪያ ፡ ጸድርጌ
 ዋለሁ ። ይኸውም ፡ ከዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ እስከ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላለው ፡ ለዋናው ፡

ጽሑፍ ፡ መያያዣ ፡ እንዲሆን ፡ ስል ፡ ነው ። ከዚያ ፡ በዋናው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡
 0% ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ሸዋ ፡ ሳሉ ፡ መንግሥታቸውን ፡ እንደገና ፡ እንደ ፡ ገጠሩና ፡ በኋ
 ላም ፡ ከአዳሎችና ፡ ይልቁንም ፡ ከግራኝ ፡ መሐመድ ፡ ጋራ ፡ ያደረጉትን ፡ ጦርነት ፡ የመን
 ግሥቱን ፡ መደብ ፡ ከሸዋ ፡ ወደ ፡ ጎንደር ፡ ከተዛወረ ፡ ወዲህ ፡ የጎንደር ፡ ነገሥታት ፡
 የኢትዮጵያ ፡ ጠረፍና ፡ ወደብ ፡ ከሆነው ፡ ከምጥዋ ፡ የቱርክን ፡ ገዥነት ፡ ለማስወገድ ፡
 በጦርነትም ፡ በፖለቲካም ፡ የጣሩትን ፡ እንደዚሁም ፡ ነገሥታቱ ፡ ርዳታም ፡ ሥልጣኔም ፡
 ወዳጅነትም ፡ ለማግኘት ፡ ከውጭ ፡ መንግሥታት ፡ ጋራ ፡ ያደረጉት ፡ ግንኙነት ፡ ከውሳጣ
 ዊው ፡ ጦርነታችን ፡ ጋራ ፡ በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ በመጠኑ ፡ ተገልጿል ።

ይህም ፡ ያሁኑ ፡ መጽሐፍ ፡ ታትሞ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ከታተመው ፡ ከ0% ፡ ቴዎድሮስ
 እስከ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ጋራ ፡ ተያይዞ ፡ ከ0% ፡
 ልብነ ፡ ድንግል ፡ እስከ ፡ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ (ከሺሕ ፡ ፭፻ ፡ ዓ. ም. ገምግሞ እስከ፡
 ሺሕ ፡ ፱፻፴፫ ፡ ዓ. ም.) ፡ ድረስ ፡ ያራት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ እንዲያ
 ስገኝ ፡ ነው ።

ተ ፡ ጸ ፡ መ ፡

ያዜ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ።

ም ዕ ራ ፍ ፡ ፩ ።

ስለ ፡ 0% ፡ ልብነ ፡ ድንግል ።

ከ0% ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ በፊት ፡ ለነገሡት ፡ ነገሥታት ፡ በዘመናቸው ፡
 የኢትዮጵያ ፡ ሁኔታ ፡ ከዚያ ፡ ይኸኖ ፡ አምላክ ፡ እስከ ፡ 0% ፡ ልብነ ፡ ድንግል
 በሚባለው ፡ በ፪ኛው ፡ መጽሐፍ ፡ ተጽፏል ። በየጊዜው ፡ በየቋንቋው ፡ የተጻ
 ፈው ፡ ያገራችንና ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ጽሑፍ ፡ እንደሚያስረዳን ፡ 0% ፡ ልብነ
 ድንግል ፡ ያዜ ፡ ናዖድ ፡ ልጅ ፡ የ0% ፡ በእደ ፡ ማርያም ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡
 ናቸው ። 0% ፡ ዘርዓ ፡ ያዕቆብም ፡ ቅድም ፡ አያታቸው ፡ ናቸው ።

0% ፡ ናዖድ ፡ ፲፫ ፡ ዓመት ፡ ገዝተው ፡ ሲሞቱ ፡ በሺ፭፻ ፡ ዓ. ም. 0% ፡
 ልብነ ፡ ድንግል ፡ ገና ፡ በ፲፪ ፡ ዓመት ፡ ወጣት ሳሉ ፡ ነገሡ ። ስመ መንግሥታ
 ቸውም ፡ ወናግ ፡ ሰገድ ፡ ተባለ ። ወናግ ፡ ማለት ፡ በውጋዴን ፡ ቋንቋ ፡ አን
 በሳ ፡ ማለት ፡ ነው ፡ የግዕዙን ፡ ወይም ፡ የአማርኛውን ፡ ቋንቋ ፡ «አንበሳ ፡
 ሰገድን» ፡ ትተው ፡ በውጋዴን ፡ (በሱማሌ) ቋንቋ ፡ ወናግ ፡ ሰገድ ፡ የተባሉበት ፡
 ምክንያት ፡ ምናልባት ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ በይፋትና ፡ በፈጠጋር ፡ ያለውን ፡ ግዛት ፡
 የሚያውኩ ፡ ያዳልና ፡ የሱማሌ ፡ ተወላጆች ፡ ስለሆኑ ፡ እነርሱ ፡ በሚያው
 ቁት ፡ ቋንቋ ፡ ተሰይሞ ፡ ለማስፈራራት ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ የነርሱ ፡ ገዥ ፡

ጭምር ፡ መሆናቸውን ፡ ለማስታወቅ ፡ ይሁን ፤ ወይም ፡ ካባታቸው ፡ ከዐዲ ፡ ናዖድ ፡ ስመ ፡ መንግሥት ፡ (አንበሳ ፡ ሰገድ) ፡ በትርጉም ፡ ቢቀር ፡ በጠራር ፡ እንዲለያይ ፡ ይሁን ፡ በትክክል ፡ አይታወቅም ። ወደፊት ፡ እንደሚገኘው ፡ ዐዲ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ራሳቸው ፡ ለፖርቱጋል ፡ ንጉሥና ፡ ለሮማ ፡ ሊቀ ፣ ጳጳስ ፡ እኚህ ፡ ንጉሥ በጸፋቸው ፡ ደብዳቤዎች ፡ ላይ ፡ « ስሜ ፡ ልብነ (ዕጣን) ድንግል ፡ ትርጓሜው ፡ ድንግል ፡ ያበራችለት ፡ ይኸም ፡ ስም ፡ የተሰጠኝ ፡ ቅድስት ፡ ጥምቀትን ፡ በተቀበልሁበት ፡ ቀን ፡ ነው ፤ በነገሥቱ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ዳዊት ፡ ተባልሁ ፡ » ስለሚል ፡ በዳዊት ፡ ላይ ፡ ተጨማሪ ፡ ወናግ ፡ ሰገድ ፡ ሆኖ ፡ በሁለት ፡ ስመ ፡ መንግሥት ፡ ይጠሩ ፡ ነበር ፡ ማለት ፡ ነው ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ዐዲ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ በነገሡ ፡ ጊዜ ፡ ወጣት ፡ ስለነበሩ ፡ በመንግሥቱ ፡ ሥራ ፡ እናታቸው ፡ እቲጌ ፡ ናዖድ ፡ ሞገሳ ፡ የቅድም ፡ አያታቸው ያዲ ፡ በእደ ፡ ማርያም ፡ ባለቤት ፡ እቲጌ ፡ እሌኒ ፡ በሞግዚትነት ፡ ያግዟቸው ፡ ነበር ፡ ደግሞ ፡ በዚሁ ፡ መጽሐፍ ፡ በምዕራፍ ፡ 2 ፡ ላይ ፡ የተዘረዘሩት ፡ እነራስ ፡ ወሰን ፡ ሰገድ ፡ እነራስ ፡ ደገልሃን ፡ የቀሩትም ፡ ታላላቅና ፡ ታናናሽ ፡ መኳንንት ፡ የመንግሥቱ ፡ የሥልጣንና ፡ የሥራ ፡ ተከፋይ ፡ እንደሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ።

ዐዲ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ የመገመሪያ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥታቸው ፡ የሰላምና ፡ የደስታ ፡ ቢሆንም ፡ የመጨረሻ ፡ ጊዜያቸው ፡ በግራኝ ፡ መነሣት ፡ ምክንያት ፡ የጦርነት ፡ የሁከት ፡ የመከራና ፡ የስደት ፡ ጊዜ ፡ ሆኖባቸዋል ። ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ በቀጥታም ፡ በእቲጌ ፡ እሌኒ ፡ በኩልም ፡ ቢወዳጁ ፡ የገርመሩት ፡ ወዳጅነት ፡ ለጊዜው ፡ ጠቡን ፡ አጣደፈው ፡ እንጂ ፡ ከወረራ ፡ ሊያድናቸው ፡ አልቻለም ። ይኸንንም ፡ ሁሉ ፡ በሚቀጥሉት ፡ ምዕራፍች ፡ በሰፊው ፡ እናገኛለን ።

ምዕራፍ ፡ ፪ ።

ስለ ፡ ፖርቱጋል ፡ መንግሥት ።

የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ በምዕራብና ፡ በደቡብ ፡ ከአትላንቲክ ውቅያኖስ ፤ በምሥራቅና ፡ በሰሜን ፡ ከኤስፓኝ ፡ መንግሥት ፡ ይዋሰናል ። የጥንት ፡ ስሙ ፡ ሉዚታኒ ፡ ነው ፡ በመገመሪያም ፡ ባገሪቱ ፡ የነበሩት ፡ ሕዝቦች ፡ (ሴልቶ ፡ ኢቤልክ) ፡ የሚባሉ ፡ የህንዶ-ኤውሮፔያ ፡ ወገን ፡ ሆነው ፡ በኋላ ፡ ወደ ላቲንነት ፡ በልማድና ፡ በኑሮ ፡ በሃይማኖትም ፡ የተለወጡ ፡ ናቸው ። ባገራችን ፡ በኢትዮጵያ ፡ እንደ ፡ ደረሰው ፡ የፖርቱጋል ፡ ሕዝብ ፡ በጀርመንና ፡ በኖርማንዲ ፡ በሮማውያንና ፡ በዐረቦች ፡ ሞሪ ፡ (ማውሪታኒ) ፡ በሚባሉ ፡ በአፍሪካ ፡ ሰሜን ፡ ሕዝብና ፡ በዕብራውያንም ፡ የተቀያየጠ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ባንድነት ፡ ሰፊ ፡ ዘመን ፡ በሮማውያን ፡ ስለ ፡ ተገዙ ፡ በዘርም ፡ በልማድም ፡ አብዛኛውን ፡ ወደ ላቲንነት ፡ ተለውጠዋል ። የሮማ ፡ መንግሥት ፡ ከወደቀ ፡ በኋላ ፡ በምስተኛውና ፡ በስምንተኛው ፡ መቶ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ መካከል ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ እየተከታተለ ፡ ቢዚጎትና ፡ ስቤብ ፡ የሚባሉ ፡ የጀርመኖች ፡ ቀጥሎም ፡ የዐረቦች ፡

ወረራ ፡ ደርሶባቸዋል ። ባስረኛው ፡ መቶ ፡ ዓ፡ ም፡ ግን ፡ አስቶሪዮ ፡ የሚባሉት ፡ የክርስቲያን ፡ ወገኖች ፡ እስላሞቹን ፡ አጥፍተው ፡ ሊሰቡን ፡ ገብተው ፡ ገዥ ፡ ሆነው ፡ መንግሥታቸውን ፡ አቋቋሙ ። ከዚያ ፡ ከ፲፱ ፡ እስከ ፡ ፲፬ ፡ መቶ ፡ ዓ፡ ም፡ ድረስ ፡ ቤተ ፡ መንግሥቱን ፡ የሰርገውኝ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ሲገዛው ፡ ቆይቶ ፡ በኋላ ፡ ሔቢዝ ፡ ለተባለው ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ አሳሰረው ። በነዚህ ፡ መሪነት ፡ ጊዜ ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ በ፲፬ኛውና ፡ በ፲፮ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ላይ ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ በሌላው ፡ ሁሉ ፡ ይልቁንም ፡ በባሕርና ፡ በመርከብ ፡ ኃያል ፡ ሆነ ።

በዚህ ፡ በ፲፮ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ላይ ፡ የቱርክ ፡ የመስኮብ ፡ የጀርመን ፡ የእንግሊዝ ፡ የፈረንሳይ ፡ የኤስፓኝ ፡ መንግሥታት ፡ እንደ ፡ ኃያላን ፡ መንግሥታት ፡ መቆጣራቸው ፡ አልቀረም ። ነገር ፡ ግን ፡ ከነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ በሌላው ፡ እንኳን ፡ በይሆን ፡ በመርከብና ፡ አገር ፡ በመያዝ ፡ ከቀሩት ፡ ይበልጥ ፡ ነበር ። የቀሩት ፡ የኤውሮፓ ፡ መንግሥታት ፡ እዚያው ፡ እየወሰናቸው ፡ ላይ ፡ በሚገኘው ፡ መሬትና ፡ በሚያዋስኑአቸው ፡ ታናናሽ ፡ መንግሥታት ፡ ላይ ፡ ገዥነታቸውን ፡ ለማጽደቅ ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ ሲጣሉ ፡ ገሚሶችም ፡ ገይማኖትን ፡ ለማሻሻል ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ሲጨቃጨቁ ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ግን ፡ ደኅና ፡ ደኅና ፡ መርከቦች ፡ አዘጋጅቶ ፡ እየላከ ፡ ከመንግሥቱና ፡ ከኤውሮፓ ፡ ርቆ ፡ የሚገኘውን ፡ ያሜሪካንን ፡ የእስያን ፡ ያፍሪካን ፡ አገሮች ፡ ያስመረምር ፡ ነበር ። መርማሪዎቹም ፡ እነቫስኮ ፡ ደጋማ ፡ እነፔሬዝ ፡ እነአንድራድ ፡ እነካብራል ፡ በመርከብ ፡ እየሔዱ ፡ ለመከላከል ፡ ጉልበት ፡ የሌለውንና ፡ በጠባዩ ፡ ሀብት ፡ ያለበትን ፡ አገር ፡ መርምረው ፡ ሲመለሱ ፡ መንግሥቱ ፡ ወታደር ፡ በመርከብ ፡ እየላከ ፡ ብዙ ፡ አገር ፡ ያዘ ።

እንደ ፡ ኤውሮፓ ፡ አቆጣጠር ፡ ሚያዝያ ፡ ፳፩ ፡ ቀን ፡ ፲፮፻፲ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ፒየር ፡ አልቫራዝ ፡ ካብራል ፡ የተባለው ፡ የፖርቱጋል ፡ መከራከር ፡ በትልቅ ፡ መርከብ ፡ ሔዶ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ለቀረው ፡ ዓለም ፡ ያልታወቀውን ፡ የብራቢልን ፡ አገር ፡ አስገብረና ፡ በፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ስም ፡ ቅኝ ፡ አገር ፡ አደረገው ። ከዚያም ፡ አገር ፡ በተገኘው ፡ ወርቅ ፡ መንግሥቱ ፡ ሀብታም ፡ ሆነ።እንደዚሁም የመዠመሪያ ፡ የንጉሥ ፡ እንደራሴ ፡ የተባለው ፡ ፍራንቼስኮ ፡ ዳልሚዳ ፡ ወደሀንድ ፡ አገር ፡ ሔዶ ፡ አገሩን ፡ ያዘ ። ከተማውንም ፡ በጎክ ፡ አድርጎ ፡ ሀንድንም ፡ የፖርቱጋል ፡ የቀጣር ግዛት ፡ አደረገና ፡ አገረ ፡ ገዥውም ፡ የንጉሥ ፡ እንደራሴ ፡ ይባል ፡ ዠመር ። ከዚያም ፡ በትልቁ ፡ ውቅያኖስ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ደሴቶች ፡ ኑቤል ፡ ጉኔንና ፡ ዛሬ ፡ ሬሊፒን ፡ የሚባለውን ፡ አገር ፡ በየጊዜው ፡ በጦር ፡ ኃይል ፡ አስገብራቸው ። በዚህ ፡ አኳኋን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያም ፡ እነኮቪልሐኦ ፡ ቀደም ፡ ብለው ፡ በአፄ ፡ እስክንድር ፡ ዘመን ፡ መጥተው ፡ እንደመረመሩትና ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ በዚያ ፡ ጊዜ ፡ በነሱ ፡ አጠራር ፡ የቆሱ ፡ የዮሐንስ ፡ መንግሥት ፡ አለ ፡ ብለው ፡ አውርተው ፡ እንደነበረ ፡ ሌላ ፡ የፖርቱጋል ፡ የጦር ፡ መርከብ ፡ በአፍሪካ ፡ ድን

በር : በቀይ : በሕር : ላይም : እየተመላለሰ : አስቀድሞ : ከያዙት : ከቱርካፊ : ከግብጾች : እየተዋጋ : አንድ : ጊዜም : እየተሸነፈ : አንድ : ጊዜም : እያሸነፈ : ብዙ : ጊዜ : ተመላለሰ ። በዚህ : ሁሉ : ምክንያት : ባለፈው : ምዕራፍ : እንደጠቀስነው : የፖርቱጋል : መንግሥት : ታላቅነት : በሌላው : ዓለም : እንደ : ታወቀ : እንደዚሁም : ጆኛ : ትልቅ : መንግሥት : መሆኑ : ጆኛ : ክርስቲያን : መሆኑ : ኢትዮጵያ : ባሉት : የውጭ : አገር : ሰዎች : አፍ : እየተነገረ : ዝናው : በኢትዮጵያ : ቤተ : መንግሥት : ዘንድ : መሰማት : ቻለ ።

ይልቁንም : እላይ : ስሙን : የጠቀስነው : ፔድሮ : ደክሼልሐኦ : ባይ : እስክንድር : ዘመን : ወደ : ኢትዮጵያ : ከመጣ : ወዲህ : የፖርቱጋል : መንግሥት : በኢትዮጵያ : በጣም : የታወቀና : ተስፋ : የሚደረግበት : ሆነ ። በዚህ : ዘመን : ለመንግሥቱ : እንደራሴ : ወይም : ሞግዚት : የነበሩት : ያይ : በአደ : ማርያም : ባለቤት : ንግሥት : እሌኒና : አይ : ልብን : ድንግል : የዝምድና : ደብዳቤ : ከፖርቱጋሉ : ንጉሥ : ከአማኑኤል : በኋላም : ከተከታዩ : ከዮሐንስ : ጋር : መጻጻፍ : የዝመራት : በዚህ : ምክንያት : ነው ፤ ከተጻጻፉም : በኋላ : በግራኝ : ወረራ : መጨረሻ : ጊዜ : መጥተው : ኢትዮጵያን : የረዱት : ፖርቱጋሎች : በዚህ : መሠረት : ነው ። እርዳታውም : ባንድ : ወገን : የክርስቲያንነት : ጉዳይ : ቢኖርበትም : በሌላው ወገን : የግዛት : መስፋፋትም : አሳብ : እንደነበረበት : ባለፈው : ገልጻል ።

ነገር : ግን : የአይ : ልብን : ድንግል : የክርስቲያን : መንግሥት : ድጋፍ : ከውጭ : አገር : ሲያገኝ : ተቀናቃኝ : የሆኑት : የሐረርና : የአዳል : እስላሞች : ደግሞ : በበኩላቸው : የእስላም : መንግሥት : የሚሆን : ደጋፊ : ከውጭ : አላጡም ። እነዚህም : መጀመሪያ : የዐረብ : ቀጥሎ : የቱርክ : መንግሥታት : ናቸው ።

እንዲያውም : ክርስቲያኑ : የኢትዮጵያ : መንግሥት : ከሩቅ : አገር : ከአውሮፓ : ምሥራቅ : እርዳታ : ሲጠብቅ : የአዳሎቹና : የሰማሎዎቹ : መሪዎች : ግን : ከዋናው : ከቱርክ : መንግሥትና : ይልቁንም : የርሱ : ጥገናና : ተገዥ : ከሆኑት : ኢትዮጵያን : ከሚያዋስኑት : ከግብፅ : ከየመንና : ከዘቢድ : ፓሻዎች : በቅርብ : እርዳታ : በማግኘታቸው : እያደር : አይለው : በመጨረሻም : በግራኝ : አህመድ : መሪነት : መላ : ኢትዮጵያን : ለመውረር : መቻላቸውን ወደፊት : በዝርዝር : ልንመለከት : ነው ።

ስለዐረቦች : አነጣሥ : ስለቱርኮች : ገናንነት : ከአውሮፓ : መንግሥታት በኢየሩሳሌም : ስለመዋጋታቸውና : ስለማሸነፋቸው : በመጨረሻም : የቀስጥንጥንያን : ንጉሠ : ነገሥት : በሺፎፎፎ : ዓ : ምሕረት : ላይ : አሸንፈው : ከአውሮፓ : ምሥራቅና : ከመካከለኛው : ምሥራቅ : በፍጹም : የክርስቲያንን : መንግሥት : አጥፍተው : የራሳቸውን : ግዛት : እንደዘረጉ : በመዝገብ መሪያው : መጽሐፌ : ከምዕራፍ : ፳፫ : እስከ : ምዕራፍ : ፳፯ : ድረስ : በጆኛው : መጽሐፌ : በምዕራፍ : ፵፪ : አመልክቻለሁ ።

በመጨረሻም ፡ የቱርክ ፡ መንግሥት ፡ የአውሮፓን ፡ ምሥራቅ ፡ የአፍሪ
 ካን ፡ ሰሜን ፡ ይዘ ፡ ካስገበረ ፡ በኋላ ፡ ወደየመንም ፡ ወደኑብያም ፡ ገብቶ ፡
 ሲመሠረት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ጠረፍ ፡ ወደሆነው ፡ ወደሱዋኪም ፡ ደርሶ ፡ ቀጥሎም ፡
 ባለው ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ምጥዋን ፡ ያዘ ። ፖርቱጋሎችም ፡ ሕንድን ፡ ከያዙ ፡
 ወዲህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ዙሪያ ፡ በቀይ ፡ በሕር ፡ ዳርፍ ፡ ዳር ፡ ከቱርክ ፡
 ወተደር ፡ እየተሻሙ ፡ አገር ፡ የሚይዙበት ፡ ከኢትዮጵያም ፡ ጋር ፡
 እነኮቢልሐኦን ፡ እየላኩ ፡ የዝምድናና ፡ የፖለቲካ ፡ ወዳጅነት ፡ የወጡበት ፡
 ጊዜ ፡ ነበር ።

ስለዚህ ፡ ቱርክ ፡ ወይም ፡ በቱርክ ፡ ጥገኝነት ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ ግብዎችና ፡
 አረቦች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ያሉትን ፡ እስላሞች ፡ በመደገፍ ፡ ክርስቲያኑን ፡ መንግሥት ፡
 ለመገልበጥ ፡ ሲመኙ ፡ የፖርቱጋል ፡ ወታደሮች ፡ ደግሞ ፡ በሩቅ ፡ ዝናውን ፡ ሲሰ
 ሙት ፡ የኖሩትን ፡ የኢትዮጵያን ፡ መንግሥት ፡ አግኝተው ፡ የዚህን ፡ መንግሥት ፡
 መሣሪያነት ፡ ካገኙ ፡ በኋላ ፡ ግዛታቸውን ፡ በአፍሪካ ፡ ዙሪያ ፡ ለማስፋፋት ፡ ምኞት ፡
 ነበራቸው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ የነርሱ ፡ አገር ፡ ከመራቁ ፡ ስለአፍሪካም ፡ ግዛት ፡ ያላቸው ፡
 ምኞት ፡ ከመቀዝቀዙ ፡ የተነሣ ፡ በተነኩሱት ፡ ወዳጅነት ፡ ምክንያት ፡ ክርስቲያናዊው ፡
 የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ብቻውን ፡ በእስላሞቹ ፡ ሕብረት ፡ ፊት ፡ እንዲወዋ ፡
 አደረጉት ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

የኢትዮጵያና ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ግንኙነት ፡ —እቴጌ ፡ ዕሴኒ ፡ በማቴ
 ምስ እጅ ወደፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ወደ ፡ አማኑኤል ፡ የላኩት ፡ ደብዳቤ ፡ —የፖርቱ
 ጋል ፡ ንጉሥና ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የላኩዋቸው ፡ መልክ
 ተኞች-የተደረገላቸው ፡ አቀባበል ፡ መልክተኞቹ ፡ የተሰማቸው ፡ ቅርታና ፡
የመጨረሻው ፡ ስምምነት ።

የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ መደቡ ፡ ከላስታ ፡ ወደሸዋ ፡ ከዞረ ፡ ወዲህ ፡ ነገሥ
 ታቱ ፡ እነአምደ ፡ ጽዮን ፡ እነአሄ ፡ ይስሐቅ ፡ እነአሄ ፡ ዘርዓ ፡ ያዕቆብ ፡ የቀሩትም ፡ ሁሉ ፡
 በየጊዜው ፡ ከአዳልና ፡ ከይፋት ፡ የእስላም ፡ ባላባቶች ፡ ጋር ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ያደረ
 ጉትን ፡ የማሳመን ፡ ጦርነት ፡ በጃኛው ፡ መጽሐፌ ፡ ተመልክተናል ።

ይኸንንም ፡ ጦርነት ፡ ለማስቀረት ፡ ነገሥታቱ ፡ እነበእደ ፡ ማርያም ፡ እነናዖድ ፡
 ከደዋሮው ፡ ከአዳሉ ፡ ባላባቶች ፡ በጋቡም ፡ የጦርነቱን ፡ ሁከታ ፡ ሊዘጋው ፡ አልቻ
 ለም ። ደዋሮው ፡ ሲገዛ ፡ አዳሉ ፡ እምቢ ፡ ባይ ፡ ነው ፡ አዳሉ ፡ ሲሸነፍ ፡ ሰማሌው ፡
 ይነሣል ። ስለዚህ ፡ የመንግሥቱ ፡ ዋና ፡ ሞግዚት ፡ እቴጌ ፡ እሴኒ ፡ ለአዳሎችና ፡ ለሱ
 ማላዎች ፡ መሣሪያ ፡ እየሰጡ ፡ ጉልበት ፡ የሆኑቸው ፡ የግብጽና ፡ የአረብ ፡ አገሮች ፡ መሆ
 ናቸውን ፡ ስለሚያውቁት ፡ ወደነዚህ ፡ አገሮች ፡ የወዳጅነት ፡ ደብዳቤ ፡ እየተላላኩ ፡ በየ

ጊዜው ፡ የሚሆነውን ፡ ግጭት ፡ አቅልለውት ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ አጭር ፡ ታሪኩንና ፡ ፍጻሜውን ፡ ወደፊት ፡ የምንመለከተው ፡ ይማም ፡ ማገፋዝ ፡ የዘይላ ፡ ሹም ፡ እስከ ፡ ላይ ፡ እስከ ፡ ፈጠጋር ፡ እስከ ፡ ደዋሮ ፡ እስከ ፡ ይፋት ፡ ድረስ ፡ እየመጣ ፡ አገር ፡ እየዘረፈ ፡ በየጊዜው ፡ ስላስቸገረ ፡ የእርሱ ፡ ደጋፊና ፡ የሃይማኖት ፡ አንድነት ፡ ካላቸው ፡ አገሮች ፡ ከግብጽና ፡ ከዐረብ ፡ አገሮች ፡ ጋር ፡ በደብዳቤ ፡ መዛመድ ፡ መሠረት ፡ እንደማይሆን ፡ ተረዳት ።

በዚህ ምክንያት ፡ የነዚያን ፡ ወገን ፡ ትተው ፡ ከሁሉ ፡ ይልቅ ፡ ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ጋር ፡ መዛመድ ፡ የሚሻል ፡ መሆኑን ፡ ገምተው ፡ አሳባቸውን ፡ ወሰኑ ። የፖርቱጋል ፡ መንግሥት በንድ ፡ ወገን ፡ የቱርኮቹና ፡ የዐረቦች ፡ የሃይማኖትም ፡ የግዛትም ፡ በላንጣ ፡ በመሆኑ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ሁለት ፡ ባሕርይ ፡ የሚል ፡ ካቶሊካዊ ፡ ቢሆን ፡ በጠቅላላው ፡ ክርስቲያን ፡ በመሆኑ ፡ የሁለቱም ፡ ዓይነት ፡ ሁኔታው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ሊያዘምደው ፡ ምክንያትና ፡ መንገድ ፡ መስጠቱ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። በሌሊው ፡ ደግሞ እንዳመለከትነው ፡ ባይ፡ እስክንድር ፡ ዛመነ ፡ መንግሥት ፡ መጥቶ ፡ በቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ ባለሟል ፡ ሆኖ ፡ በክብር የተቀመጠው ፡ ፔድሮ ፡ ደ ፡ ከቪልሐኦ ፡ የዚህኑ ፡ የግንኙነቱን ፡ መንገድ ፡ የፖርቱጋልን ፡ መንግሥት ፡ ታላቅነቱንም ፡ ክርስቲያንነቱንም ፡ ከዐረቦች ፡ ጋር ፡ ያለውንም ፡ ጠብ ፡ እያስረዳ ፡ ደሀና ፡ አድርጎ ፡ ሳይደለድለው ፡ አልቀረም ። የርሱንም ፡ አሳብ ፡ የሚደግፉ ፡ ከቁስጥንጥንያ ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ከዕርያ ፡ ከአርመንያ ፡ የመጡ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ተወላጆች ፡ የሃይማኖትም ፡ የመንግሥትም ፡ ሥራ ፡ ለቤተ መንግሥቱም ፡ ለግላቸውም ፡ የሚሠሩ ፡ ነበሩ ።

ስለዚህ ፡ እቲጌ ፡ እሌኒ ፡ ከአስላሞቹ ፡ ጋር ፡ የገመሩትን ፡ የወዳጅነት ፡ ግንኙነት ፡ ሳያቋርጡ ፡ በምሥጢር ፡ ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ጋር ፡ ለመወዳጀት ፡ ገጸ ፡ በረከትና ፡ ደብዳቤ ፡ ማዘጋጀት ፡ ገመሩ ። ይኸንንም ፡ የሚያስረዳን ፡ መላክ ተኛው ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ሄዶ ፡ ሳይመለስ ፡ በመካከሉ ፡ እንደኤው ፡ አቆጣጠር ፡ በ፲፰፻፲፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ (እንደአስላሞች ፡ የሂጅራ ፡ ቍጥር ፡ ፱፻፳፪) ፡ ላይ ፡ ገጸ ፡ በረከትና ፡ ደብዳቤ ፡ ለማመሉክ ፡ ካንሱል ፡ ጉሪ ፡ መላካቸው ፡ ነው ። የባሴት ፡ ረኒን ፡ መጽሐፍ ፡ ገጽ ፡ ፩፻፵፩-፩፻፵፪ ፡ ተመልከት ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እቲጌ ፡ እሌኒ ፡ ያዘጋጁትን ፡ ደብዳቤና ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ፔድሮ ፡ ደ ፡ ከቪልሐኦ ፡ እንዳይወስድ ፡ በጠገባቸው ፡ እንደማያገም ፡ በይሆን ፡ ብዙ ፡ ሐሳብና ፡ ምክር ፡ እየሰጠ ፡ የሚያጽናና ፡ ስለሆነ ፡ እርሱን ፡ ትተው ፡ ለመልእክቱ ፡ ማቴዎስ ፡ የሚባል የአርመን ተወላጅ ፡ መረጠው ። እርሱም ፡ የተመረጠበት ፡ ምክንያት ፡ ክርስቲያንና ፡ የቤተ መንግሥቱ ፡ ታማኝ ፡ ከመሆኑ ፡ በላይ ፡ በንግድ ፡ ምክንያት ፡ ወደኢየሩሳሌም ፡ ወደግብጽ ፡ ወደሕንድ ፡ እየተመላለሰ ፡ አገር ፡ በማወቁ ፡ ነው ። ፪ኛም ፡ ዜግነቱ ፡ የቱርክ ፡ ስለሆነ? ፡ በየቦሩ ፡ በየጠረፉ ፡ የአስላሞቹ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ወደውጭ ፡ አገር ፡ የሚመላለሰውን ፡ እየራቱ ፡ በማሠር ፡ በመፍታት የሚያጸኑትን ፡ ችግር ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡ አይፈጽሙበትም ፡ ተብሎ ፡ የታሰበ ፡ ይመስላል።

ስለዚህ ማቴዎስ፡ እንደኤው፡ ቁጥር፡ በ፳፭፻፲፫፡ (እንደ፡ ኢት፡ ቁጥር፡ ፳፭
 ፻፪) ፡ ዓ፡ ም፡ ከንግሥት፡ አሌኒ፡ ደብዳቤውን፡ ይዞ፡ ለጉዞ፡ ተዘጋጀ ። ከርሱም ፡ ጋር፡
 አብሮ፡ የሄደ፡ ፩፡ ኢትዮጵያዊነበረኅነገር ፡ ግን፡ በመንገድ፡ ሞተ፡ ይባላል ። ማቴዎስ፡
 ግን ገእ ፡ በረከቱን ፡ ይዞ ፡ ወደሕንድ ፡ ተጓዘ ። ወደሕንድ ፡ መሄዱ ፡ ወደሊስቦን ፡ የሚ
 መላለስ ፡ መርከብ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ግዛታቸው ፡ ከነበረው ፡ ከሕንድ ፡ እንጂ ፡ ከሌላ ፡
 ዘንድ ፡ እንደ ፡ ልብ ፡ ስለማይገኝ ፡ ይመስላል ። ሕንድ ፡ ግዛት ፡ በተለይ ፡ ዳቡል ፡ እሚባ
 ለው ፡ ከተማ ፡ ሲደርስ ፡ ቱርኮቹን ፡ በመኖራት ፡ አካሄዱ ፡ እንደ ፡ ነጋዴ ፡ እንጂ ፡
 እንደ ፡ ንጉሥ ፡ መላክተኛ ፡ አይመስልም ፡ ነበር ፤ የፖርቱጋሉን ፡ አገረ ፡ ገዥ አግ
 ኝቶ ፡ ወደሊስቦን ፡ ከኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ተልክ ፡ የሚሔድ ፡ መሆኑን ፡
 ገልጾ ፡ ማናቸውንም ፡ እርዳታ ፡ እንዲያደርግለት ፡ ጠየቀው ። አገረ ፡ ገዥው ፡ የተላከ
 ህወትን ፡ ጉዳይ ፡ ግለጽልኝ ፡ ቢለው ፡ አልቸልም ፡ አለው ፡ አገረ ፡ ገዥው ፡ በዚህ፡
 ማቴዎስን ፡ ተቀይሞ ፡ የቱርኮች ፡ ሰላይ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ፡ ብሎ ፡ አወረው ።
 የዚህን ፡ ወሬ ፡ በሕንድ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ የሚቀመጠው ፡ ዋናው ፡ የንጉሠ ፡ እንደ
 ራሱ ፡ አልቡኬርክ ፡ ስምዱ ፡ አስፈትቶ ፡ ወደጉኦኦ ፡ ወሰደው ። እርሱም ፡ እንደዚ
 ያው ፡ እንዳገረ ፡ ገዥው ፡ መላክተኛው ፡ የያዘውን ፡ ጉዳይ ፡ ለማወቅ ፡ ፈልጎ ፡ ማና
 ቸውንም ፡ የሚያስፈልግህን ፡ እርዳታ ፡ ጨምራ ፡ ወደሊስቦን ፡ አልክሃለሁና ፡ ለኒ ፡
 ንገረኝ ፡ ቢለው ፡ ማቴዎስ ፡ የተላከሁት ፡ ከኖ ፡ ያለ ፡ የምሥጢር ፡ ነገር ፡ ስለሆነ፡
 ለራሱ ፡ ለንጉሠ ፡ ካልሆነ ፡ በቀር ፡ ለማንም ፡ አልነግርም ፡ ብሎ ፡ እምቢታውን ፡
 ስላጸኛ ፡ የንጉሠ ፡ እንደራሱ ፡ ሰዋኑን ፡ ሁሉ ፡ ፈት ፡ ነሥቶት ፡ ሰነበተ ፡ ይባላል ።
 ይሁን ፡ እንጂ ፡ በመጨረሻ ፡ እንደራሱውም ፡ በዚያ ፡ ያሉት ፡ የፖርቱጋል ፡ መኳንን
 ንትና ፡ ቀሳውስት ፡ የኢትዮጵያን ፡ ክርስቲያንነት ፡ ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡
 ጋር ፡ ሊገጥሙ ፡ የታሰበውን ፡ የወዳጅነት ፡ ግንኙነት ፡ በመረዳት ፡ በመጨረሻ ፡
 መላክተኛውን ፡ በከበራታ ፡ ይዘው ፡ አስተናግደው ፡ ራሳቸው ፡ በመርከብ ፡ አሳ
 ፍረው ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ሰደዱት ። ማቴዎስም ፡ ማናቸውንም ፡ የጉዞ ፡ ችግር ፡
 ታግሦ ፡ ኢትዮጵያን ፡ በለቀቀ ፡ በ፫ኛው ፡ ዓመት ፡ አዋናው ፡ ከተማ ፡ ሊስቦን፡ደረ
 ሰኛ ፡ ከአቲን ፡ አሌኒ ፡ የተላከውን ፡ ደብዳቤና ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ተልቁና ፡ ዕድ
 ላው ፡ ለሚባለው ፡ ለንጉሠ ፡ ለአማኑኤል ፡ አስረከበ ።

ትክክለኛውን ፡ የደብዳቤ ፡ ቅጅ ፡ ለማግኘት ፡ ችግር ፡ ነው ። በፖርቱጋል ፡
 ቤተ ፡ መንግሥት ፡ እርሷብ ፡ መኖር ፡ አለመኖሩንም ፡ አላረጋግጥም ። ነገር ፡ ግን ፡
 ይህ ፡ ደብዳቤ ፡ በዚያው ፡ ዘመን ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ተተርጉሞ ፡ ቀጥሎ ፡ ከፖርቱ
 ጋል ፡ ወደላቲን ፡ ከላቲን ፡ ወደቶስካን ፡ ከቶስካን ፡ ወደቀደሞ ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ተተ
 ገጥሞ ፡ ትክክለኛው ፡ ጽሑፍ ፡ ገና ፡ ተምሯል ፡ የሚባል ፡ ባሳተመው ፡ ላይ ፡
 ስለሚገኝ ፡ ከዚያ ፡ ላይ ፡ እነሆ ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡ ተተርጉሟል ።

አሌኒ ፡ ንግሥት ፡ ለአማኑኤል ፡ የጻፉት ፡ እንደዘመኑ ፡ በግዕዝ ፡
 መሆኑ ፡ አይጠረጠርም ። አማርኛ ፡ የአገብብ ፡ ቋንቋ ፡ መሆኑ ፡ ሳይቀር ፡ በዚ
 ያን ፡ ዘመን ፡ ከዚያም ፡ ወዲህ ፡ በጉንደር ፡ የነበሩት ፡ ነገሥታቶቻችን ፡ ደብ
 ዳቤ ፡ የሚጻፉት ፡ በግዕዝ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ይህ ፡ ግዕዝኛ ፡ ደብዳቤ ፡ ባለ
 ፈው ፡ እንዳመለከትነው ፡ በፈረንጅ ፡ ግዕዝኛ ፡ አውቀት ፡ ከቋንቋ ፡ ወደቋንቋ ፡ ሲተ

ረገግም ፡ ከአሳብ ፡ እንኳን ፡ ባይሆን ፡ ከንግግር ፡ ቅርጽ ፡ መዛኛ ፡ የማይቀር ፡ ነው ።
የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ከቀድሞው ፡ ፈረንሳዊኛ ፡ እኔ ፡ እንደዚህ ፡ ብዬ ፡ ተርጉሜዋለሁ ።

«በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ጆዱ ፡ አምላክ ፡
ፎቱ ፡ አካላት ። በቤተ ፡ ልሔም ፡ ከድንግል ፡ ማርያም ፡ የተወለደው ፡ የጌታ
ችን ፡ የመድኃኒታችን ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ደኅንነት ፡ ጸጋና ፡ በረከት ፡
በጣም ፡ ለተወደደው ፡ በጣም ፡ ክርስቲያን ፡ ለሆነው ፡ ወንድማችን ፡ እማኑ
ኤል ፡ የፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ የባሕር ፡ ገዥ ፤ ያረመኔዎችና ፡ የጨካኞች ፡
አሸናፊ ፤ እግዚአብሔር ፡ ጌታችን ፡ መልካም ፡ ሀብትና ፡ አሸናፊነትንም ፡ በጠ
ላቶችህ ፡ ላይ ይስጥህ ። የጌታችንን ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስን ፡ አዳኝነት ፡ በባሠ
ሩት ፡ በአራቱ ፡ ወንጌላውያን ፡ በቅዱስ ፡ ማቴዎስ ፡ በቅዱስ ፡ ማርቆስ ፤
በቅዱስ ፡ ሉቃስ ፤ በቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡ ጸሎት ፡ መንግሥትህም ፡ በየአለበት ፡
ያለው ፡ ግዛትህም ፡ ይስፋ ፡ ይርዘም ። ከትልቁ ፡ የጦር ፡ አለቃህ ፡ ከትሪስታን ፡
ዳ ፡ ኩኛ ፡ ዘንድ ፡ አንዱ ፡ ዮሐንስ ፡ (GIOVANI) ቁስ ፡ ነኝ ፡ የሚል ፤ ጎን
ዱም ፡ እንደሱ ፡ የመሰለ ፡ ዮሐንስ ፡ የሚባል ፡ ጎሜዝ ፡ ተብሎ ፡ የተሠየመ ፡
ሁለት ፡ መላክተኞች ፡ ወደኛ ፡ መጥተው ፡ ስንቅና ፡ የጦር ፡ ወታደር ፡ መጠየ
ቃቸውን ፡ እናስታውቅሃለን ። ከዚህም ፡ የተነሣ ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ቁስ ፡
ስንልክ ፡ በሚባርከን ፡ በፓትረያርክ ፡ ማርቆስ ፡ ፈቃድ ፡ በአገልግሎቱ ፡ ወን
ድማችን ፡ የሆነውን ፡ መላክተኞችንን ፡ ማቴዎስ ፡ የሚባለውን ፡ ወዳንተ ፡ ላክሁት ።
ፓትረያርክ ፡ ማርቆስም ፡ የኛና ፡ የአገራችን ፡ ሁሉ ፡ መንፈሳዊ ፡ አባት ፡
የቀድሰት ፡ ሥላሴና ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ የሃይማኖት ፡ ዓምድ ፡ ናቸው ።
እስከ ፡ ሚያስፈልገው ፡ ድረስ ፡ ስንቅም ፡ ወታደርም ፡ ለመላክ ፡ የተዘጋጀን ፡
መሆናችንን ፡ በሕንድ ፡ ስለ ፡ አዳኞችን ፡ ስለ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለሚዋ
ጋው ፡ የጦር ፡ አለቃህ ፡ እንዲነግረው ፡ መላክተኞችንን ፡ ማቴዎስን ፡ አዘነዋል ።
ምክንያቱም ፡ የካይሮ ፡ መስፍን ፡ ሱልጳ (ጣ)ን ፡ ብዙ ፡ ወታደር ፡ ሰብሶ ፡
ወታደሮችህን ፡ ሊወጋ ፡ አስቡዋል ማለትን ፡ ስለሰማን ፡ ነው ። ይኸም ፡ እን
ደሰማነው ፡ በሕንድ ፡ ያሉት ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ያደረጉብትን ፡ ለመበቀል ፡
እንጂ ፡ ለሌላ ፡ አይደለም ።

በመጨረሻ ፡ በርሱ ፡ (በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ) የማያምኑት ፡ ወደቀንበሩ ፡
እንዲገቡ ፡ እግዚአብሔር ፡ በቅድስናው ፡ እነዚህን ፡ የጦር ፡ አለቆችህን ፡ በባለ
ጠና ፡ በተሻለ ፡ እየጠበቀ ፡ ዘወትር ፡ ያበርታቸው ፤ በእነዚህም ፡ አረመኔዎች ፡
ላይ ፡ ብዙ ፡ ወታደር ፡ ልክን ፡ በባሕር ፡ ጠረፍ ፡ ወይም ፡ በመከ ፡ መሄጃ ፡ ላይ ፡
በባብኤል ፡ ሚንደል ፡ (ባብ ፡ ኤል ፡ መንደብ) ላይ ፡ ወይም ፡ ወደዚያም ፡ ወደብ ፡
ወይም ፡ ወደቶር ፡ እንዲጠባበቁ ፡ ለማድረግ ፡ ቸኩለናል ። ምክንያቱም ፡ ወደ ፡
ቅዱስ ፡ መቃብር ፡ (ኢየሩሳሌም) የምንልከው ፡ ስለትና ፡ ንዋየ ፡ ቅድሳት ፡ በውሾች ፡
እንዳይዋጥ ፡ እነዚህ ፡ አረመኔ ፡ አስላሞች ፡ ከምድር ፡ ገጽ ፡ በኖጹም ፡ እንዲ
ጠፉ ፡ ነው ።

አሁን ፡ ግን ፡ ጌታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስና ፡ እናቱ ፡ ቅድስት ፡ ማርያም ፡ በፈረንጅ ፡ አገር ፡ አንድ ፡ ንጉሥ ፡ ተወልዶ ፡ እስላሞችንና ፡ አረመኔዎችን ፡ ከዓለም ፡ ፊት ፡ ያጠፋቸዋል ፡ ብለው ፡ ትንቢት ፡ ተናግረው ፡ የነበረው ፡ የተስፋ ፡ ጊዜ ፡ እነሆ ፡ እንደ ፡ ደረሰ ፡ በውነት ፡ እንመለከታለን ።

መላክተኛችን ፡ ማቴዎስ ፡ የሚነግርህን ፡ ሁሉ ፡ እኛው ፡ ራሳችን ፡ እንደነገርንህ ፡ ቆጥረህ ፡ እመነው ። በቤተ ፡ መንግሥታችን ፡ ከሉት ፡ ከታላላቆቹ ፡ ሰዎች ፡ አንዱ ፡ እርሱ ፡ ስለሆነ ፡ ወደአንተ ፡ ለመላክ ፡ መረጥነው ። . . . ከዚህ ፡ ቀደም ፡ የመጡት ፡ መልክተኞቻችሁ ፡ ጉዳያችንን ፡ የምንፈልገውን ፡ ያህል ፡ አልገለጹልህም ፡ ብለን ፡ ጠርጥረናል ።

በኢየሩሳሌም ፡ አዳኞችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በእርግጥ ፡ ከተሰቀለበት ፡ መስቀል ፡ (ግማደ ፡ መስቀል) ላይ ፡ የተሠራውን ፡ አንድ ፡ መስቀል ፡ በመላክተኛችን ፡ እጅ ፡ ልከንልሃል ። ከመጣልን ፡ ግማደ ፡ መስቀል ፡ ሁለት ፡ መስቀል ፡ አሠርተን ፡ አንዱን ፡ ለኛ ፡ አስቀርተን ፡ እንደኛውን ፡ በብር ፡ አንባር ፡ አሥረን ፡ ለአንተ ፡ እንዲያቀርብ ፡ ለመላክተኛችን ፡ ሰጠነው ።

ከዚህም ፡ በቀር ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝህ ፡ ቢሆን ፡ ሴቶች ፡ ልጆቻችሁን ፡ ለወንዶች ፡ ልጆቻችን ፡ ወንዶች ፡ ልጆቻችሁን ፡ ለሴት ፡ ልጆቻችን ፡ ሰጥታችሁን ፡ በሕግ ፡ ቢጋቡ ፡ ለኛ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝንና ፡ ለሁለታችንም ፡ የወንድማማችነት ፡ ዝምድና ፡ የሚመወርት ፡ ትልቅ ፡ ጥቅም ፡ ነው ። ለዛሬውም ፡ ለወደፊቱም ፡ በጋብቻ ፡ ከናንተ ፡ ጋራ ፡ መዛመድን ፡ እንወዳለን ።

በተረፈ ፡ የአዳኞችንና ፡ የቤዛችን ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ የእመቤታችን ፡ የቅድስት ፡ ድንግል ፡ ማርያም ፡ ደህንነትና ፡ ጾጋ ፡ በገተና ፡ በልጆችህ ፡ በቤተ ፡ ሰቦችህ ፡ ሁሉ ፡ ላይ ፡ ይውረድ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከተነገረው ፡ በቀር ፡ የኛን ፡ የጦር ፡ ወታደራችንና ፡ ኃይላችንን ፡ ከናንተ ፡ ኃይል ፡ ጋር ፡ በናደባልቀው ፡ እግዚአብሔር ፡ የተጨመረበት ፡ እንደሆነ ፡ የቅድስት ፡ ሃይማኖታችን ፡ ጠላት ፡ የሆኑትን ፡ አረመኔዎች ፡ ለማጥፋት ፡ በቂ ፡ መሆኑን ፡ እናስታውቅሃለን ። አገራችንና ፡ ግዛታችን ፡ የሚገኘው ፡ ከባሕር ርቆ ፡ በየብስ ፡ (መሬት) ፡ ላይ ፡ ስለሆነና ፡ ምንም ፡ ወደብ ፡ ስለሌለን ፡ የባሕር ፡ ጦር ፡ ለመደራጀት ፡ አልቻልንም ። መርከቦች ፡ ወታደርም ፡ የለንም ። ስለዚህ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ምሥጋና ፡ ደግበውና ፡ በሌላውና ፡ እንደዚሁም ፡ በባሕር ፡ ላይ ፡ የጦር ፡ ኃይል ፡ ከለህ ፡ ከንተ ፡ ጋር ፡ መደባለቅና ፡ ቃል ፡ ከደን ፡ ማድረግ ፡ አስፈለገን ። ባለፈው ፡ እንደነበረ ፡ አሁንም ፡ ለወደፊቱ ፡ ጌታችን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ረዳተህ ፡ ይሁን ። በሕንድ ፡ የሠራኸው ፡ ታላቅ ፡ ሥራ ፡ (ጦርነትና ፡ ድል) ፡ ተአምራት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ለሠራው ፡ አይችልም ። ለጂ ፡ መርከብ ፡ የሚበቃ ፡ ስንቅና ፡ ማናቸውንም ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ በብዙ ፡ ልንሰጥ ፡ እንችላለን ። >

እነሆ : የደብዳቤው : ቃል : ይነስ : ይብዛ : ይህ : ነው ። ጉዳዩ : ወደፍጻሜ :
 ከመድረሱ : በፊት : በጎረቤቶች : እስላሞች : ዘንድ : አደጋ : እንዳያመጣ :
 ይኸን : ቃል : ንግሥት : እሴት : ሲልኩ : በጠበቀ : ምሥጢር : ማቴዎስን :
 አደራ : ብለው : ነው ። መላክተኛውም : በለፈው : እንደተመለከትነው : በሕንድ :
 ያሉት : የፖርቱጋል : ባለሥልጣኖች : እንኳን : የተላክህበትን : ጉዳዩን : ግለጽ
 ልን : እያሉ : በማሰርም : በማባባልም : ቢጎተጉቱት : ምሥጢሩን : ሳያወጣ :
 የንግሥቲቱን : አደራና : እምነት : ሳያገድል : በትክክል : ለንጉሡ : ለአማኑኤል
 ብቻ : መስጠቱ : የሚያስመሰግነው : ሆኖ : ይታያል ።

ገጸ : በረከት : ተብሎ : የተላከው : በምዕራፍ : ፳ : ባፂ : ዳዊት : ዘመነ :
 መንግሥት : ላይ : እንደተመለከትነው : ከኢየሩሳሌም : ከመጣው : ግማደ : መስ
 ቀል : ላይ : ተቆርጦ : እንደመስቀል : ተቀርጾ : የተሠራ : ነው : ማለት :
 ነው ። ይኸም : ግማደ : መስቀል : ጌታችን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : የተሰቀለበት :
 እቲጌ እሴት : የትልቁ : ቆስጠንጢኖስ : እናት : ከተደበቀበት : አግኝታው : ከነበ
 ረው : ከእውነተኛው : እንጨት : ላይ : ተቆርጦ : የመጣ : ነው : ተብሎ : በኢት
 ዮጵያ : ነገሥታትና : ሊቃውንት : ዘንድ : የከበረና : እንደ : ብርቅ : የሚታይ :
 ነው ። በቤተ : መንግሥቱ : አልማዝና : ወርቅ : ከአልማዝና : ከወርቅ : የተሠ
 ራም : ሌላ : ገጸ : በረከት : ሳይጠፋ : ይኸንን : የእንጨት : መስቀል : አሠር
 ተው : መላክቸው : የፖርቱጋልን : ንጉሥ : ከዚህ : የበለጠ : የሚያስደስተው
 ነገር : እንደሌለ : በሌላው : በወርቅና : በአልማዝ : በብር : ሀብት : ራሱ :
 በጣም : የከበረ : መሆኑን : ገምተው : ይሆናል ። በዚህም : ላይ : የዝምድናው :
 ዋና : ምክንያት : የክርስቶስን : ሃይማኖት : ለመከላከል : እስላሞቹን : ለመቃወም
 ስለሆነ : በዚህ : ምክንያት : ለሚፈልገው : ዝምድና : የጌታችን : መስቀል :
 መላክ : ለጉዳዩ : ተስማሚና : አግባብ : ነው : ብለው : ማሰባቸውም : የታወቀ ነው ።

የሆነ : ሆኖ : የፖርቱጋል : ንጉሥ : ፕሬትሬስ : ዠን : (ቂሱ : ዮሐንስ) : በሚባል :
 ፍጹም : ክርስቲያን : በሆነ : ንጉሥ : የሚመራ : የኢትዮጵያ : መንግሥት : በአፍሪካ :
 ምሥራቅ : አለ : ማለትን : ከኢትዮጵያና : ከሕንድ : ግዛቱ : የሚሄዱ : ሰዎች :
 እያመጡ : ወሬውን : ሲሰማ : የነበረውን : አገር : አሁን : መላክተኛው : ምንም :
 አርመን : ሆኖ : የውጭ : አገር : ተወላጅ : ቢሆን : በጣም : ደስ : ብሎት :
 በክብርና : በደስታ : እንደተቀበለው : በየመጽሐፉ : ተገልጿል ። ነገር : ግን :
 ይህ : ሰው : ዘሩ : አርመን : ቢሆንም : ሃይማኖቱ : ተዋሕዶ : ከብዙ : ዘመን
 ዠምሮ : በቤተ : መንግሥቱ : ያገለገለ : እንደአንድ : ኢትዮጵያዊ : መከራንን :
 የሚቆጠር : መሆኑንም : ንግሥቲቱ : በደብዳቤያቸው : ላይ : ገልጸውታል ።
 በዚህም : ላይ : ይኸን : ለመሰለው : መልእክት : የውጭ : አገር : ያላየ : የውጭ
 አገር : ቋንቋ : የማያውቅ : ኢትዮጵያዊ : መከራንን : ከመላክ : እርሱን : መላክ
 ቸው : ለነገሩ : ተስማሚ : ሰው : መፈለጋቸውን : ያስረዳል ። ይህም : ሰው :
 ባለፈው : እንደተመለከትነው : ሃይማኖቱ : ክርስቲያን : አገልጋይነቱ : የኢትዮ
 ጵያ : መንግሥት : ሆኖ : ለጉዞ : እንዳይቸገር : የቱርክን : ዜግነት : ደርቦ :
 ይዞ : ይሆናል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ማቴዎስ ፡ ሊስቦን ፡ ከገባ ፡ ገምሮ ፡ ወደሮማ ፡ እስኪሄድ ፡ ድረስ ፡ እንደአንድ ፡ መስፍን ፡ በጌትነትና ፡ በከበሬታ ፡ ተቀምጦ ፡ የኢትዮጵያን ታላቅነትና ፡ ሀብታምነት ፡ የሕዝቡንም ፡ ገግንነት ፡ በየጊዜው ፡ ለንጉሡ ፡ ሲተርክ ፡ ሰነበተ ። የፖርቱጋል ፡ ንጉሥም ፡ አማኑኤል ፡ ከሰፊው ፡ ግዛቱ ፡ ከሕንድ ፡ ጋር ፡ በመካከለኛ ፡ ምሥራቅ ፡ የሚገኙትን ፡ አገሮች ፡ ለመደባለቅ ፡ ኢየሩሳሌምንም ፡ ከቱርክ ፡ ግዛት ፡ ለማውጣት ፡ ከሮማ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳስ ፡ ጋር ፡ አሳብና ፡ ምኞት ፡ ነበረውና ፡ አሁን ፡ ከእቴጌ ፡ እሌኒ ፡ ደብዳቤና ፡ ከማቴዎስ ፡ አንደበት ፡ የኢትዮጵያን ፡ የቃል ፡ ኪዳን ፡ ጓደኝነት ፡ በማግኘቱ ፡ ደስ ፡ አለው ። የኢትዮጵያ ፡ ጓደኝነት ፡ ለግዛት ፡ መስፋፊያ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ እንደዚሁም ፡ የኢትዮጵያን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሥልጣናቸው ፡ ከደከመው ፡ ከእስክንድርያ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ሥር ፡ አውጥቶ ፡ በሮማ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ውስጥ ፡ እንዲሆን ፡ ተስፋ ፡ አድርጎ ፡ ከሊቃነ ፡ ጳጳሳቱም ፡ ሳይጸጸፍበት ፡ አልቀረም ።

በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ማቴዎስን ፡ ደብዳቤ ፡ ጨምሮ ፡ ወደሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ወደ ፡ ልዮን ፡ ሸረኛ ፡ ላከው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ንጉሡና ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሱ ፡ በመልእክት ፡ ተስማምተው ፡ ከጳጳሱ ፡ ወገን ፡ የካቶሊክን ፡ ሃይማኖት ፡ ለመስበክ ፡ ደም ፡ ፍራንቼስኮ ፡ አልቫራዝ ፡ (Dom Francseco Alvarez) ፡ ፤ ጁዋቦኒ ፡ ፊርናንደዝ ፡ (Giovani Fernandez) ፡ ፤ ፒዬትሮ ፡ አልፎንሱ ፡ ሜንደዝ ፡ Pietro Alphonso mendez ፡ ከንጉሡ ፡ ወገን ፡ የፖሊቲካውን ፡ ጉዳይ ፡ የሚመራ ፡ ደም ፡ ኤድዋርድ ፡ ጋልቫም ፡ (Dom Edouardo galvam) ፡ ከሌሎች ፡ ተከታዮች ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለመምጣት ፡ ተመረጡ ። እነሱም ፡ ከፖርቱጋል ፡ ንጉሥና ፡ ከሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ለእቴጌ ፡ እሌኒና ፡ ለወጣቱ ፡ ላኔ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ (ዳዊት) ፡ ደብዳቤና ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ይዘው ፡ እንደ ፡ ኤው ፡ አቆጣጠር ፡ ጥቅምት ፡ ፩ ፡ ሺ፳፻፲፬ ፡ (እንደ ኢት ፡ ፲፭፻፯) ፡ ዓ ፡ ምሕረት ፡ ግድም ፡ በመርከብ ፡ ተሳፈሩ ። ተጉዘውም ፡ ከማራንጳሚ በለው ወደየመን ፡ ግዛት የሚጠጋ ፡ እቀይ ፡ በሕር ፡ ደሴት ፡ ሲደርሱ ፡ የመላክተኞቹ አለቃ ፡ ከመንገድ ፡ ጉዞ ፡ ከበረሀ ፡ ሙቀት ፡ ጋራ ፡ በዕድሜ ፡ የሸመገለ ፡ የ፹፯ ፡ ዓመት ፡ ሰው ፡ ነበርና ፡ ሞተ ። ከመካከላቸው ፡ ሹቱም ፡ በኤርትራ ፡ በሕር ፡ ውስጥ ፡ በአሕላቅ ፡ ደሴት ፡ ሞቱ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የተረፉትም ፡ ተስፋ ፡ ወደመቁረጥ ፡ አዘንብለው ፡ ወደ ኢትዮጵያ ፡ መቀጠላቸውን ፡ ትተው ፡ ግዛታቸው ወደሆነው ፡ ወደሕንድ ፡ ሄዱ ። በዚያም ፡ እንደደረሱ ፡ አዲስ ፡ ተሾሞ ፡ የመጣው ፡ ዲዬጎ ፡ ሎፔዝ ፡ (Diego Lopez) ፡ እንደገና ፡ አዲስ ፡ መርከብ ፡ አዘጋጅቶ ፡ መላክተኞቹን ፡ በዚያ ፡ አሳፍሮ ፡ በየመንገዱ ፡ የሚገጥማቸውን ፡ የቱርክ ፡ ወታደር ፡ እየመቱ ፡ አልፈው ፡ በቶሎ ፡ እምጥጥ ፡ አጠገብ ፡ ደረሱ ። የምጥጥ ፡ ሕዝቦች ፡ መርከቡን ፡ ሲያዩ ፡ ቱርኮች ፡ ሊዘርፉ ፡ መጡበን ፡ ብለው ፡ ሲሾሹ ፡ ከመካከላቸው ፡ ፩ዱ ፡ ብቻ ፡ ወደመርከቡ ፡ ተጠግቶ ፡ አነጋገረና ፡ አሁን ፡ ያለበት ፡ የምጥጥ ፡ ወደብ ፡ የክርስቲያኑ ፡ መንግሥት ፡ የኢትዮጵያ ፡ መሆኑን ፡ ገለጸላቸው ፡ የመርከቡም ፡ አለቃ ፡ ለዚህ ፡ ሰው ፡ የልብስ ፡ ስጦታ ፡ አደረገለት ።

በማግሥቱ ፡ በባሕር ፡ ነጋሽ ፡ ውስጥ ፡ የሚታዘዘው ፡ የአርኪቆ ፡ ደሴት ፡
 ሹም ፡ (ናይብ) ፡ እጠረፍ ፡ ድረስ ፡ ከነሰዉ ፡ መጥቶ ፡ ከፖርቱጊዞቹና ፡ ከነማቱ
 ዎስ ፡ ተገናኘ ፡ እሱም ፡ ያገሩን ፡ የመንገዱን ፡ ሁነታ ፡ ገለጸላቸው ። አብረው ፡
 ባሉበት ፡ ጊዜ ፡ የአርኪኮው ፡ ሹም ፡ ለፖርቱጊዞቹ ፡ አራት ፡ ወንጋ ፡ ለአርድ ፡
 አቀረባላቸው ፡ እነርሱም ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝ ፡ የሐር ፡ ልብስ ፡ ሰጥተው ፡ ደስ ፡ አሰ
 ፍት ። እዚያው ፡ ሳሉ ፡ ስመ ፡ ጥሩውን ፡ ገዳም ፡ ደብረ ፡ ቢዘንን ፡ በእጁ ፡
 እየጠቀሰ ፡ እያሳየ ፡ የገዳሙ ፡ መነኩሳት ፡ የናንተን ፡ መምጣት ፡ ሰምተው ፡
 ሊቀበሉዋችሁ ፡ መንገድ ፡ ዠምረዋል ፡ ብሎ ፡ ለመርከቡ ፡ ሹም ፡ ነገረው ።
 ከጥቂት ፡ ጊዜም ፡ በኋላ ፡ መነኩሳቱ ፡ ደርሰው ፡ ከፖርቱጊዞች ፡ ተገናኙ ፡ ይል
 ቁንም ፡ የሚያውቁትን ፡ ማቴዎስን ፡ ባዩ ፡ ጊዜ ፡ በደስታና ፡ በናፍቆት ፡ ተሳሰመው ፡
 ተገናኝተው ፡ ይጨዋወቱ ፡ ዠመር ። ከዚያ ፡ ፖርቱጊዞቹም ፡ መነኩሳቱም ፡ ወደ ፡
 ምጥጥ ፡ ከተማ ፡ ሄደው ፡ የእስላሞቹን ፡ መስጊድ ፡ ውስጡን ፡ ለዋውጠው ፡
 ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አድርገው ፡ ቅዳሴ ፡ ቀደሱበት ። የመርከቦቹቹ ፡ ሹም ፡
 ይህ ፡ መስጊድ ፡ የነበረውና ፡ ዛሬ ፡ የተቀደሰበት ፡ ጽንሰታ ፡ ለማርያም ፡ ተብሎ ፡
 እንዲሠየም ፡ አስቦ ፡ ነበር ፡ ይኸንንም ፡ ማለቱ ፡ የኢትዮጵያና ፡ የፖርቱጋል ፡
 ግንኙነት ፡ ወደፊት ፡ እየሰፋ ፡ የሚሄደው ፡ ዛሬ ፡ በዚች ፡ ሥፍራ ፡ መጸነሱን ፡
 (መዠመሩን) ፡ ለማሰረዳት ፡ ይመስላል ። ፖርቱጊዞቹና ፡ መነኩሳቱ ፡ ምጥጥ ፡
 አራት ፡ ቀን ፡ እንደሰነበቱ ፡ በአምስተኛው ፡ ቀን ፡ በሚያዝያ ፡ ወር ፡ ሺጺ፻
 ፲፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ግዛቱ ፡ ከወዲህ ፡ ከትግሬ ፡ ዠምሮ ፡ የኤርትራ ፡ ባሕር ፡ ዳርና ፡
 ዳር ፡ ምጥጥን ፡ ሁሉ ፡ የሚገዛው ፡ ባሕር ፡ ነጋሽ ፡ ዶሪ ፡ መጣና ፡ ተገናኝቸው ።
 በሁለቱም ፡ መካከል ፡ ታላቅ ፡ ደስታ ፡ ሆነ ፤ ባሕር ፡ ነጋሽ ፡ ዶሪ ፡
 ያፂ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ እናት ፡ የእቴጌ ፡ ናዖድ ፡ ሞገሰ ፡ ወንድም ፡ ነው ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የመርከቡ ፡ አዛዥ ፡ ሎፔዝ ፡ ደ ፡ ስኩዬራ ፡ በሚቹ ፡ በኤ
 ድዋርዶ ፡ ጋልባም ፡ ፈንታ ፡ ዶም ፡ ሮድሪግ ፡ ደ ፡ ሊማ ፡ ዋና ፡ የመልክተ
 ጥኝ ፡ ሹም ፡ ጂዎርጂዎ ፡ ደ ፡ አብሬን ፡ ምክትል ፡ አድርጎ ፡ በሹመት ፡ ደለ
 ደለ ። ፍራንቼስኮ ፡ አልባሬዝ ፡ ያንኑ ፡ የመንፈሳዊውንና ፡ የቤተ ፡ ክህነቱን ፡
 ወገን ፡ መሪነቱን ፡ ያዘ ። ሌሎቹም ፡ ፩ዱ ፡ ሰአሊ ፡ ፩ዱ ፡ ሐኪም ፡ ፩ዱ ፡
 ጸሐፊ ፡ ሆነው ፡ በደንበኛ ፡ መዝገብ ፡ የታወቁ ፡ ፲፭ ፡ ሰዎች ፡ ሲሆኑ ፡ ከዚያ ፡
 ደግሞ ፡ ትርፉ ፡ ሠራተኛና ፡ አጃቢው ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሮ ፡ ያልፋል ።

ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከምጥጥ ፡ ቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ አለበት ፡ አንጸኪያ (ይፋት) ፡
 ለመድረስ ፡ ገና ፡ ረዥም ፡ ጉዞ ፡ አለ ። በዚህ ፡ መካከልም ፡ ብዙ ፡ የተለዋወጠ ፡
 ነገር ፡ ደረሰ ፡ የጉዳዩ ፡ ወጣኝና ፡ አሳቢ ፡ እቴጌ ፡ እሌኒ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የመ
 ንግሥቱን ፡ ሥራ ፡ ትተው ፡ ጉጃም ፡ እመርጡለ ፡ ማርያም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን
 ናቸው ፡ ሄደው ፡ በዚያው ፡ በመንፈሳዊ ፡ ሥራ ፡ በጸምና ፡ በጸሎት ፡ ተጸም
 ደው ፡ ሳሉ ፡ ሞቱ ። እርሳቸውም ፡ ወደዚያ ፡ የሄዱት ፡ አፂ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡
 እሙሉ ፡ አቅም ፡ ደርሰው ፡ የመንግሥቱን ፡ ሥልጣን ፡ በሙሉ ፡ መያዝ ፡ ስለፈለጉ ፡

በዚህ ፡ ሞገዚታቸውን ፡ ስለአስቀየሻቸው ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ ዕድሜያቸው ፡ ገፍቶ ፡ በእርጅና ፡ ምክንያት ፡ ለቀው ፡ ይሁን ፡ አይታወቅም ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከሁለቱ ፡ አኅብ ፡ ይህ ፡ የመጨረሻው ፡ የእርጅናው ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ባለ ፈው ፡ እንዳመለከትነው ። እቴጌ ፡ እሌኒ ፡ ያዒ ፡ በእደ ፡ ማርያም ፡ ባለቤት ፡ ስለ ሆኑ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ያዒ ፡ እስክንድርን ፡ ያዒ ፡ ናዖድን ፡ መንግሥት ፡ ያሳለፉ ፡ ስለ ሆኑ ፡ በሁኑ ፡ ስዓት ፡ ዕድሜያቸው ፡ ከሰባ ፡ ዓመት ፡ እንደሚያልፍ ፡ የታወቀ ፡ ነው ።

ዋናው ፡ የኢትዮጵያ ፡ መላክተኛ ፡ ማቴዎስም ፡ መልክተኞቹን ፡ ይዤ ፡ ሂጂ ፡ ከንጉሠ ፡ አገናኝቹ ፡ የተላኩበትን ፡ ጉዳይ ፡ እፍጻሜ ፡ አደርሳለሁ ፡ እያለ ፡ ሲመኝ ፡ ከዚያው ፡ ከጠረፍ ፡ ሳይነሣ ፡ ታሞ ፡ ሞተና ፡ በመልክተኞቹ ፡ ዘንድ ፡ ታላቅ ፡ ኅዘን ፡ ሆነ ። ቢሆንም ፡ የተላኩበትን ፡ መልእክት ፡ ለመፈጸም ፡ ከምጥሞ ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ቢዘን ፡ መጥተው ፡ ሰንብተው ፡ ከዚያም ፡ ጉዞአቸውን ፡ ወደፊት ፡ ቀጥለው ፡ ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ደረሱ ። በዚህ ፡ ዘመንም ፡ በደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ እጩጌ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሞተው ፡ በርሳቸው ፡ እግር ፡ የሚተኩትን ፡ ለመምረጥ ፡ ሰብሰባ ፡ ተደርጎ ፡ እጩጌ ፡ ዕንባ ቆም ፡ ተመርጠው ፡ ደስታ ፡ ሆኖ ፡ ነበርና ፡ ለዚህ ፡ የተሰበሰቡት ፡ ሊቃውንትና ፡ መነኮሳት ፡ እንግዶቹን ፡ በመልካም ፡ አስተያየትና ፡ አክብሮት ፡ ተቀብለው ፡ አስ ተናገሩዋቸው ። ከዚያም ፡ ንጉሡ ፡ አዒ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ወደሚገኙበት ፡ ወደ አንጾኪያ ፡ (ይፋት) ፡ ሄደው ፡ እንደኤው ፡ ቍጥር ፡ ፩፻፳፻፳ ፡ (እንደ ፡ ኢት ፡ ቍ ፡ ፳፭፻፲፪ ?) ፡ ዓ. ም. በጥቅምት ፡ ወር ፡ ተገናኙ ። ከንጉሣቸውና ፡ ከሊቀ ፡ ጳጳሳቸው የተላኩትንም ፡ ደብዳቤና ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ አቀረቡ ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ፖርቱጊዞቹ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ በብዙ ፡ ይዘው ፡ ይመጣሉ ፡ ተብሎ ፡ ተሰፋ ፡ ተደርጎ ፡ ነበርና ፡ ከመጭዎቹ ፡ አብዛኞቹ ፡ የቤተ ፡ ክህነት ፡ የቀሩትም ፡ የፖለቲካ ፡ ሰዎች ፡ ስለነበሩ ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ አላመጡም ፡ ነበርና ፡ በንጉሡና ፡ በእነርሱ ፡ መካከል ፡ ቅርታ ፡ ገብቶ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ይል ቁንም ፡ የእቴጌ ፡ እሌኒና ፡ የመላክተኛው ፡ የማቴዎስ ፡ መሞትና ፡ ከጉዳዩ ፡ መው ጣት ፡ ነገሩን ፡ ሊያቀዘቅዘው ፡ እንደሚችል ፡ የታወቀ ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ ንጉሡና ፡ መኳንንቱ ፡ እነዚያ ፡ እንደተመኙትና ፡ እንደጠበቁት መልካምና ፡ የደመቀ ፡ አቀባበል ፡ አላደረጉላቸውም ። ከንጉሡም ፡ ከመገናኘታቸው ፡ በፊት ፡ አስተናባሪዎቹ ፡ እደጅ ፡ አስቀምጠው ፡ ስላቆዩዋቸው ፡ በዚህም ፡ ላይ ፡ ሊቀ ፡ ዓቢያን ፡ ሊቀ ፡ ንዑሳን ፡ የሚባሉት ፡ የዚያን ፡ ዘመን ፡ ሊጋባና ፡ የልፍኝ ፡ አስከልካዮች ፡ «ተነሡ ፡ ቁጭ ፡ በሉ» ፡ እያሉ ፡ የሚያደርጉት ፡ ያገራችን ፡ የቤተ ፡ መንግሥት ፡ ሥርዓት ፡ ለውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ይልቁንም ፡ ከታላቁ ፡ ከፖርቱጋል ፡ ንጉሥና ፡ ከሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ዘንድ ፡ ለመጡ ፡ መልእክተኞች ፡ ቅርታ ፡ መጨመሩ የታወቀ ፡ ነው ። ብሩስም ፡ ኩልቦም ፡ ሌሎችም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ታሪክ ፡ ጸሐፊዎች ፡ ራሱ ፡ አልቫሪዝ ፡ በፖርቱጋል ፡ ቋንቋ ፡ ከጻፈው ፡ ላይ ፡ እየተረገሙ ፡ ስለ አቀባበሉ ፡ የጻፉትን ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንመልከት ።

«ንጉሠ : እኛን : ለመቀበል : ታላቅ : በዓል : እንዲሆን : አድርጎል = የን
 ጉሠ : ቀይ : ቀለም : ያለው : ታላቅ : አዳራሽ : ያለው : ድንኳን : በመካከል :
 ሆኖ : ዙሪያውን : ሌሎች : ነጭና : ቀይ : ቀለም : ያላቸው : ድንኳኖች : ተተክ
 ለዋል :: ንጉሠ : በታላቁ : ድንኳን : ውስጥ : ዙሪያውን : በመጋረጃ : ተከልሎ :
 በውስጠኛው : ተቀምጧል :: በውጭ ያለው : ሕዝብ : ቀጥረ : እጅግ : ብዙ :
 ነው : ሕዝቡም : ወደፊት : እንዳይገፉ : ከልካዮች : ይጠብቁታል :: በመገመሪ
 ያው : ረድፍ : (ደረጃ) : የቤተ : መንግሥትና : የቤተ : ክህነት : ሹማምንት : የበ
 ዓል : ልብሰቸውን : ለብሰው : ይታያሉ : በንጉሠ : ድንኳን : በራፍ :
 አጠገብ : የንጉሠ : አራት : የሚያማምሩ : ፈረሶች : ግሩም : የሆነ : ዕቃና : ከርቻ :
 ተጭነው : ቁመው : ይታያሉ :: ከነርሱ : በታች : አሥር : ሺ : የሹማምንት : ፈረ
 ሶች : ተሰልፈው : ይታያሉ :: በንጉሠ : ፈረሶች : ፊትና : ኋላ : የቤተ : መንግ
 ሥቱ : ሹማምንት : ነጫጭ : ልብሰቸውን : አደግደገው : ቆመዋል :: ሌሎች : ደግሞ :
 ጎሬር : የለበሱ : በእጃቸው : አለንጋ : ይዘው : ንጉሠ : በሚያልፍበት : ጊዜ :
 ሕዝቡን : የመከልከል : (የማጋረር) : ተግባር : ያላቸው : ይታያሉ :: . . . ከዚያ :
 መቶ : የሚሆኑ : ከልካዮች : በሕዝቡ : መካከል : እየቀደዱ : አልፈው : ዙፋኑ :
 ወዳለበት : ፊት : ለፊት : . . . ሲደርሱ : ሁሉም : እጁ : መሬት : እስኪነካ :
 ድረስ : በጥልቅ : እጅ : ሲነሣ : መላክተኞቹም : እንደዚህ : በክብርት : እጅ :
 ነው :: በንጉሠና : በነርሱ : መካከል : የሚያምር : መጋረጃ : ስላለ : ንጉሠ : አይ
 ታይም :: በመላክተኞቹ : ግራና : ቀኝ : ያልዩ : ልዩ : አውሬ : ቆዳ : በርካት :
 ካባ : በላዩ : ላይ : ጥልፍና : ክፈፍ : የብርና : የወርቅ : ቁልፍ : ያለው : የለበሱ :
 ሠራተኞች : ሁሉም : በያለበት : እየተዘዋወሩ : ሥራቸውን : ያስተናግዷሉ :: እነ
 ርሱም : በግራና : በቀኝ : ሆነው : መላክተኞቹን : ወደመጀመሪያው : አጥር :
 አገቡዋቸውና : በዚያ : አቆዩዋቸው :: የመግዚያው : በር : በሰንሰለት : በታሠሩ :
 አራት : አንበሶች : ይጠበቃል : በመላክተኞቹ : ፊት : ለፊት : ወደንጉሠ : ለመ
 ቅረብ : የሚችሉ : ዙፋኑንም : የሚጠብቁ : አራት : በለሥልጣኖች : ይገኛሉ ::
 መላክተኞቹ : አስገቢዎቹ : የልፍኝ : አሽከሮች : የሚያደርጉትን : እየተከተሉ :
 ለጥ አያሉ : ለማይታዩው : ለግርማዊነቱ : እጅ : ነው ::

በዚያን : ጊዜ : ቲንሽ : ጸጥታ : ከሆነ : በኋላ : በዕድሜ : የሽመገል :
 መነኩሴ : የቤተ : መንግሥቱ : ዓቃቤ : ሰዓት : የሚባለው : የኛው : በለሥል
 ጣን : ከድንኳኑ : (ንጉሠ : ከሉበት : ግለት : ነው :) ብቅ : አለና : «እነማናችሁ :
 ከወዴትስ : መጥታችኋል» : ብሎ : ጠየቀ : ይኸንንም : የጠየቀው : ሥርዓት : ለመ
 ፈጸም : እንጂ : ከወዴት : እንደመጡ : እነማን : መሆናቸውም : ታውቋል :: ይሁን
 እንጂ : ዓቃቤ : ሰዓቱ : መልሱን : ከገኘ : በኋላ : ወደ : መጋረጃው : ገብቶ :
 ለጌታው : ከነገረ : በኋላ : እንደገና : ወጥቶ : ይኸንን : ጥያቄ : ቮ : ጊዜ : አቀረበ ::
 በቺኛው : ጥያቄ : ላይ : ዋናው : መላክተኛ : (አምበሳደሩ :) ገርሞት : ዝም : ሲል :
 ዓቃቤ : ሰዓቱ : የመጣችሁበትን : ጉዳይ : ለግርማዊነታቸው : እንድንግርላችሁ :

አስታውቆኝ ፡ አለ ፤ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዋናው ፡ መላክተኛ ፡ ዶም ፡ ሮድሪግ ፡ (Dom Rodrigue) የተላከሁበትን ፡ ጉዳይ ፡ ከንጉሡ ፡ በቀር ፡ ለሌላ ፡ አልነግርም ፡ ከዚህም ፡ ጋር ፡ ከግርማዊነታቸው ፡ ተገናኝቼ ፡ ንጉሣዊ ፡ እጃቸውን ፡ ስሜ ፡ ስለክርስቲያኖች ፡ የቃል ፡ ኪዳን ፡ አንድነት ፡ ስለሕዝቡም ፡ ብልጽግናና ፡ ስላገሩ ፡ ልማት ፡ ምኞቱን ፡ ማቅረብ ፡ እገልጋለሁ ። ብሎ ፡ መልስ ፡ ሰጠ ። ዓቃቤ ፡ ሰዓቱ ይኸን ፡ መልስ ፡ ለንጉሡ ፡ ከነገረ ፡ በኋላ ፡ ተመልሶ ፡ ከሕንድ ፡ ከንጉሡ ፡ እንደራሴ ፡ የመጣውን ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ እንደታቀርቡ ፡ ንጉሡ ፡ አዝዞታ ፡ አለና ፡ ገጸ ፡ በረከቱ ፡ አየተቆጠረ ፡ እንደጠረጴዛ ፡ አለው ፡ እንጨት ፡ ላይ ፡ ተደረደረ ። ለገጸ ፡ በረከት ፡ የተደረገውን ፡ የሐር ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ልብስ ፡ በማየት ፡ ከውጭ ፡ የሚመለከተው ፡ ሕዝብ ፡ አድናቆቱን ፡ በድምፁ ፡ ሲገልጽ ፡ ይሰማ ፡ ነበር ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዓቃቤ ፡ ሰዓቱ ፡ ተመልሶ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይስጣችሁ ፡ አለና ያቀበሉሉ ፡ በዓል ፡ በዚህ ፡ ብቻ ፡ ሌላም ፡ ንግግርና ፡ ጭውውት ፡ ሳይጨመርበት ፡ አለቀና ፡ መላክተኞቹ ፡ ወደሠፈራቸው ፡ እንዲመለሱ ፡ አጋፋሪዎቹ ፡ አመለከቷቸው ። ወደሠፈር ፡ ሄደው ፡ ትንሽ ፡ እንደቆዩ ፡ ድርጎው ፡ ተቀጣጥሎ ፡ እሠፈር ፡ ድረስ ፡ መጣ።

እስካሁን ፡ ያለውን ፡ ሁሉ ፡ ስንመለከት ፡ እቲጌ ፡ እሌኒ ፡ ከአሥር ፡ ዓመት ፡ በፊት ፡ ማቴዎስን ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ሲልኩ ፡ አዩ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ገና ፡ ወጣትና ፡ የመንግሥቱን ፡ ሥልጣን ፡ እንዳልጨበጡና ፡ የእቲጌ ፡ እሌኒንና ፡ የማቴዎስን ፡ ድካም ፡ በዚህ ፡ ግንኙነት ፡ ምክንያት ፡ የሚገኘውንም ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ጥቅም ፡ እንኳን ፡ በወጣትነታቸው ፡ ጊዜ ፡ አሁንም ፡ ጅ ፡ ዓመት ፡ ግድም ፡ ደርሰው ፡ ሥልጣኑን ፡ በያዙበት ፡ ጊዜ ፡ ሁሉ ፡ እንዳላመዘኩትና ዋጋ ፡ እንዳልሰጡት ፡ ያስረዳል። ምንም ፡ እንኳን ፡ በመገናኛያው ፡ ደ ፡ ከቪልሐኦን ፡ ልክ ፡ ግንኙነቱን ፡ የወጠነው ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ቢሆን ፡ «ልጃችንን ፡ ከልጆቻችሁ ፡ እናጋባ ፡ ኃይልና ፡ ኃይላችንን ፡ አንድነት ፡ አድርገን ፡ የሁላችንንም ፡ ጠላት ፡ አስላምን ፡ እናጥቃ» ፡ የሚል ፡ የጥያቄ ፡ ቃል ፡ ለፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ የተጻፈው ፡ ከኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ወገን ፡ ነው ። የፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ የኢትዮጵያን ፡ መላክተኛ ፡ በክብር ፡ ተቀብሎ ፡ ራሱ ፡ አነጋግሮ ፡ እንዳንድ ፡ መስፍን ፡ ሲያከባክብ ፡ ሰንብቶ ፡ በመጨረሻ ፡ የራሱን ፡ መላክተኛ ፡ ሲልክና ፡ መላክተኞቹ ፡ ይኸን ፡ የመሰለ ፡ ያልታሰበ ፡ ሁኔታ ፡ ሲደርስባቸው ፡ ከንጉሡ ፡ ተገናኝተው ፡ እጅ ፡ መንግሥትና ፡ መነጋገር ፡ ሲከለከሉ ፡ እንዳልታወቀ ፡ ሰው ፡ ከወደት ፡ መጥታችኋል ፡ አየተባሉ ፡ ሲጠየቁ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ የሚሰማቸውን ፡ ቅርታ ፡ ለመገመት ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ አያስቸግርም ። ምናልባት ፡ ሲሆን ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንዳመለከትነው ፡ እቲጌ ፡ እሌኒ ፡ ጭምር ፡ ያለዚያ ፡ ማቴዎስ ፡ እንኳን ፡ በሕይወት ፡ ኖሮ ፡ መላክተኞቹን ፡ እንደያዘ ንጉሡ ፡ እስከ ፡ አሉበት ፡ እስከ ፡ አንጸኪያ ፡ ከተማ ፡ ገብቶ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ ነገሩንም ፡ ከሥሩ ፡ እያስረዳ ፡ ጥቅሙንም ፡ እየገለጸ ፤ ንጉሡንም ፡ አየመከረ ፡ ያቀበበሉን ፡ አኳኋን ፡ ለመላክተኞቹ ፡ ሳያሻሽልላቸው ፡ በልቀረም ፡ ነበር ።

በዚህም ፡ ላይ ፡ ንጉሠ ፡ ከፖርቱጋል ፡ አገር ፡ ይመጣልኛል ፡ ብለው ፡ የጠበቁት ፡ በርከት ፡ ያለ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ሲሆን ፡ እነርሱ ፡ ግን ፡ ከሊስቦን ፡ ሕንድ ፡ ከሕንድ ፡ ምጥጥ ፡ ከምጥጥ ፡ ደብረ ፡ ቢዘን ፡ በጉዞና ፡ በችግር ፡ ላይ ፡ ረዥሙን ፡ ጉዞ ፡ ሲያደርጉ ፡ ይልቁንም ፡ የመዝመሪያው ፡ ዋና ፡ መላክተኛ ፡ ዶም ፡ ጋልባም ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ይዘውት ፡ የነበረው ፡ ትንሽ ፡ የጦር ፡ መሣሪያና ፡ ደህና ፡ ደህናው ፡ ዕቃ ፡ በየመንገዱ ፡ ምናልባት ፡ ለአርኪኮው ፡ በላባትና ፡ ለባሕር ፡ ነጋሽ ፡ ለሌላም ፡ እየተሰጠ ፡ ስለባኮነ በዚህም ፡ ንጉሠ ፡ ቅርታ ፡ ገብቷቸው ፡ እንደነበረ ፡ አልባሬዝ ፡ በጽሑፉ ፡ ገልጿል ።

ምናልባት ፡ አዲስ ፡ ልዩ ፡ ድንግል ፡ ከትልቁ ፡ መንግሥት ፡ ከፖርቱጋልና ፡ ከንጉሡ ፡ ዘንድ ፡ የቸትና ፡ የባት ፡ ዓመት ፡ ጉዞ ፡ አድርገው ፡ የመጡትን ፡ መላክተኞች ፡ ችላ ፡ ያሉበት ፡ ሌላ ፡ ምክንያት ፡ ይኖር ፡ ይሆናል ። ይኸውም ፡ መላክተኞቹ ፡ ይልቁንም ፡ ከሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ከልዮን ፡ ፲ኛ ፡ ተልከው ፡ የመጡት ፡ በ፪ ፡ ባሕርይ ፡ በካቶሊክ ፡ ሃይማኖት ፡ የሚያምኑና ፡ ይኸንኑ ፡ በኢትዮጵያም ፡ ለመስፋፋት ፡ መምጣታቸው ፡ ሲታወቅ ፡ ~~፪~~ ፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከተደረገው ፡ ከኬልቂዶን ፡ ጉባኤ ፡ ዠምሮ ፡ የእስክንድርያና ፡ የሮማ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ጠበኞች ፡ ስለሆኑ ፡ የኛም ፡ የቤተ ፡ ክህነት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ከእስክንድርያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ባለሥልጣኖች ፡ እየመነጨ ፡ በተቀበሉትና ፡ በጠኑት ፡ የእስክንድርያ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ዲዮስቆሮስን ፩ ፡ ባሕርይ ፡ እንዳይል ፡ ያወገዘበትን ፡ ጉባኤ ፡ የኛ ፡ ሊቃውንት ፡ ማግበረ ፡ ከለባት (የውሾች ፡ ጉባኤ) የሚሉ ፡ በዘመኑ ፡ የነበረውን ፡ ታላቁን ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ልዮን ፡ ፩ኛን ፡ ልዮን ፡ ከሐዲ ፡ መሣጢ > እያሉ ፡ የሚሰድቡ ፡ ስለሆነ ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ዓቃቤ ፡ ሰዓቱ ፡ ቁስ ፡ ሐዜው ፡ መነከሳት ፡ ጽራግ ፡ ማሠፈው ፡ ጸሐፊ ፡ ትእዛዙም ፡ የቤተ ፡ ክህነት ፡ ወገኖች ፡ ስለሆኑ ፡ እነዚህ ፡ ከሮማ ፡ የመጡትን ፡ መላክተኞች ፡ በጠብ ፡ ዓይን ፡ ተመልክተው ፡ ንጉሡም ፡ በአቀባበል ፡ ችላ ፡ እንዳሉ ፡ በግድ ፡ ሳይሆን ፡ በአነጋገርና ፡ በምክር ፡ እነዚህ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ አስገድደዋቸው ፡ እንደሆነ ፡ አይታወቅም ። እንዳጋጣሚ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ያለው ፡ ልዮን ፡ ፲ኛ ፡ የሚባለ ፡ የሮማ ፡ ጳጳስ ፡ ስሙም ፡ ከዚያው ፡ በኢትዮጵያና ፡ በእስክንድርያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ከተጠላው ፡ ከልዮን ፩ኛ ፡ ጋር ፡ ይገጥማልና ፡ ስሙም ፡ ቢለይ ፡ በታሪክ ፡ እንደሚያውቁት ፡ የስሙ ፡ መግጠም ፡ ከልዮን ፡ ዘንድ ፡ መጣን ፡ ሲሉ ፡ ይበልጥ ፡ ቀጭኑቸው ፡ ይሆናል ። ወይም ፡ በነዚህ ፡ መልክተኞች ፡ ሳቢያ ፡ ገብቶ ፡ የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ አገራችንን ፡ ይቀማናል ፡ የሚል ፡ ጥርጣሬ ፡ ገብቶ ፡ እንደሆነ ፡ አይታወቅም ።

በተረፈ ፡ ደግሞ ፡ ማቴዎስ ፡ ሲላክ ፡ የሐረርጌው ፡ በላባት ፡ የዘይላው ፡ ገዥ ፡ እስከ ፡ ይፋት ፡ እስከ ፡ ደዋሮ ፡ እየዘረፈ ፡ በሠጋበት ፡ ጊዜ ፡ ስለሆነ ፡ አሁን ፡ ግን ፡ ወደፊት ፡ እንደምናገኘው ፡ ማኅፋዝን ፡ አዲስ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ካጠፋት ፡ ወዲህ ፡ ለጊዜው ፡ አስጊ ፡ ነገር ፡ ስላልታየ ፡ ማቴዎስም ፡ ከተላከ ፡ ፲ ፡ ዓመት ፡ ሊሞላው ፡ ስለተቃረበ ፡ ጉዳዩም ፡ የእስላሞቹም ፡ አስጊነት ፡ ወደ መዘንጋት ፡ ስለደረሰ ፡ ሐይቶ ፡ መጥታችኋል ፡ ጉዳያችሁስ ፡ ምንድነው ። እስከ መባል ፡ ደርሰው ፡ ይሆናል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እንደ ፡ አልቫሬዝ ፡ አጻጻፍ ፡ መላክተኞቹ ፡ ከንጉሠ ፡ ሳይ
 ገናኙ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ቆይተው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ዙሪያ ፡ የሚ
 ገኙት ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ የጣልያን ፡ የጀርመን ፡ የፈረንሳይ ፡ (ክታላን) ፡ ተወላጆች ፡
 እንዳይገናኙባቸው ፡ ተከልክለው ፡ የያዙትንም ፡ ዕቃ ፡ ምንድነው ፡ አሳዩን ፡
 ስጡን ፡ እያሉ ፡ ሲያገላሉባቸው ፡ ማን ፡ ጠራችሁና ፡ መጣችሁ ፡ ሲሏቸው ፡
 እነርሱም ፡ በመምጣታቸው ፡ ሲመረሩ ፡ ሲያገኙ ፡ ሰንብተው ፡ በመጨረሻው ፡
 በመጡ ፡ በሥረኛው ፡ ቀን ፡ እንደገና ፡ ፩ ፡ የልፍኝ ፡ አሽከር ፡ በጣት ፡ ተልከ ፡
 መጥቶ ፡ ወደ ፡ ንጉሠ ፡ ወሰዳቸው ። ሄደውም ፡ በእሾህ ፡ እታጠረው ፡ በር ፡
 ላይ ፡ ብዙ ፡ ሰዓት ፡ አቆዩባቸው ፡ ከዚያ ፡ ፬ ፡ የሚሆኑ ፡ የልፍኝ ፡ አሽከሮች ፡
 መጥተው ፡ ንጉሠ ፡ ወዳሉበት ፡ አስገቡባቸው ፡ በንጉሠ ፡ ዙሪያ ፡ መሳፍንት ፡
 መኳንንት ፡ ሰይፋቸውን ፡ መዘው ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ በረዥሙ ፡ የተሰለፉ ፡ ሌሎች ፡
 ደግሞ ፡ መብራት ፡ ይዘው ፡ የቆሙ ፡ ነበሩ ፡ ከዚያ ፡ መላክተኞቹ ፡ እንደተገናኙ ፡
 «ማቴዎስን ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ አልላክሁም ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከዚህ ፡
 ንጉሥ ፡ ብዙ ፡ ነገር ፡ የተላከልኝ ፡ ነገር ፡ ነበር ፡ እንደምን ፡ አልደረሰኝም ። ።
 ብለው ፡ ንጉሠ ፡ አምባሳደሩን ፡ ሲጠይቁት ። አምባሳደሩ ፡ ያም ፡ ሮድሪግ ፡ «የመ
 ዠመሪያው ፡ አምባሳደር ፡ (ያም ፡ ጋልቫም) ፡ ከሞተ ፡ ወዲህ ፡ ወደኢትዮጵያ ፡
 ለመግባት ፡ ተስፋ ፡ ቆርጠን ፡ ነበር ፡ ለመንገዳችን ፡ የሚያስፈልገንን ፡ ተንሽ ፡
 ዕቃ ፡ ይዘን ፡ ሳለ ፡ በድንገት ፡ ሳናስበው ፡ ፩ ፡ መርከብ ፡ ይዘን ፡ ምጥጥ ፡ አደ
 ረሰን ፡ የዘሬው ፡ መልእክት ፡ የመዠመሪያ ፡ እርምጃ ፡ ነው ፡ ለሚመጣው ፡
 ዓመት ፡ ሌሎች ፡ ደንበኞች ፡ መልክተኞች ይመጣሉ ። ። ብሎ ፡ አስረዳና ፡ የተ
 ላከበትን ፡ ዋናውን ፡ መልእክት ፡ ለመናገር ፡ እንደሚችል ፡ ቢጠይቅ ፡ ንጉሠ ፡
 እቲጌ ፡ እሌጊ ፡ ወደገቡበት ፡ የፖሊቲካ ፡ ጉዳይና ፡ አገር ፡ ቆርጠው ፡ ለመስ
 ጠት ፡ ወደታሰበበት ፡ አሳብ ፡ ላለመግባት ፡ ነገሩን ፡ በጭሩ ፡ አቋረጠና ፡ ተለያዩ ።

ከዚህ ፡ ጊዜ ፡ ዠምሮ ፡ የፖርቱጋል ፡ መልክተኞችና ፡ ንጉሠ ፡ አዲ ፡
 ልብን ፡ ድንግል ፡ የመዠመሪያው ፡ ጊዜ ፡ ቅርታና ፡ ክርክር ፡ እያደረ ፡ ተሠርዞ ፡
 ወደመቀራረብና ፡ ወደመወዳጅት ፡ ደረሱ ። ሁለቱም ፡ ወገኖች ፡ የየግል ፡ ጉዳይ
 ቸውን ፡ እያደር ፡ ተገላልጠው ፡ ሲነጋገሩ ፡ የሁለቱም ፡ ጉዳይ ፡ እርስ ፡ በርስ ፡
 በጥቅም ፡ የተያያዘ ፡ መሆኑን ፡ ወደመረዳትና ፡ በመካከሉ ፡ ቅር ፡ የሚያሰኝ ፡
 ነገር ፡ ቢገጥምም ፡ ቅርታቸውን ፡ ሁለቱም ፡ እያሳለፉ ፡ የወደፊቱ ፡ ጥቅም ፡ የሚ
 ከናወገበትን ፡ አሳብ ፡ ያደራጁ ፡ ዠመር ። የፖርቱጋሎቹ ፡ ጉዳይ ፡ ክርስቲያኑን ፡
 የኢትዮጵያን ፡ መንግሥት ፡ መሳሪያ ፡ አድርገው ፡ በኢትዮጵያ ፡ ዙሪያ ፡ ያለውን ፡
 የዘይላን ፡ የምጥጥን ፡ ወደብ ፡ ከቱርኮቹና ፡ ከዐረቦቹ ፡ እየተሻሻሉ ፡ ለመያዝ ፡
 ነው ። ከዚህም ጋር ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስና ፡ መላክተኞቹ ፡ በፖርቱጋል ፡ መን
 ግሥት ፡ ሥልጣን ፡ ውስጥ ፡ ተጠግቶ ፡ የካቶሊክን ፡ ሃይማኖት ፡ በሰፊው ፡ በኢ
 ትዮጵያ ፡ ግዛት ፡ ውስጥ ፡ ለማግባት ፡ ነው ። የኢትዮጵያ ፡ ጉዳይ ፡ ደግሞ ፡
 አገር ፡ ቆርጠ ፡ ሳይሰጡ ፡ ሃይማኖትም ፡ ሳይለውጡ ፡ ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡
 ጋር ፡ በወዳጅነት ፡ ተሳስሮ ፡ በደቡብና ፡ በምሥራቅ ፡ ያሉትን ፡ በየጊዜው ፡

እየሸፈቱ ፡ አንገዛም ፡ የሚሉትን ፡ ሲመቻቸውም ፡ እስከ ፡ ይፋት ፡ እስከ ፡ ደዋሮ ፡ ድረስ ፡ እየወጡ ፡ አገር ፡ የሚዘርፉትን ፡ የአዳልና ፡ የሱማሴን ፡ ባላባቶች ፡ ለመደምሰስ ፤ ከዚያም ፡ የሚቻል ፡ ሲሆን ፡ የነርሱን ፡ ደጋፊ ፡ የቱርክን ፡ መንግሥት ፡ ማጥፋትና ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ይኸም ፡ ባይቻል ፡ በር ፡ የሆኑትን ፡ የምጥዋን ፡ የዘይላን ፡ በር ፡ አስለቅቆ ፡ ነጻ ፡ አውጥቶ ፡ ሊሳለሙም ፡ ሊነግዱም ፡ ወደ ፡ ቅድስት ሀገር ፡ የሚሄዱት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ከሶርያም ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የሚመጡት ፡ መነከሻትና ፡ ሊቃውንት ፡ እንደልባቸው ፡ እንዲመላለሱ ፡ ነው ። በዚህም ፡ ላይ ፡ አፂ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ በዘመኑ ፡ ያላቸውን ፡ የጦር ፡ ወታደር ፡ እንደፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ወታደር ፡ ለማሠልጠንና ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ የጦርና ፡ የአጅ ፡ ሥራ ፡ ባገራቸው ፡ ለማስገባት ፡ ምኞት ፡ ስለነበራቸው ፡ ለዚህ ፡ ሁሉ ፡ ጉዳይ ፡ ባለፈው ፡ ለምን ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ይዘው ፡ አልመጡልኝም ፡ ብለው ፡ በመቀየም ፡ ፈንታ ፡ ለወደፊቱ ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ለማግኘት ፡ ሲሉ ፡ መልክተኞቹን ፡ ያቀራርቧቸው ፡ ገጠመ ።

ስለዚህ ፡ ዶም ፡ ሮደሪግና ፡ ጓደኞቹ ፡ አነዶም ፡ አልባሬዝ ፡ በፊተኛው ፡ ቀን ፡ ከተገናኙ ፡ ወዲህ ፡ እንደገና ፡ ከአጼ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ ተገናኝተው ፡ የፖርቱጋልንና ፡ የቱርክን ፡ ጎይል ፡ በሁለቱ ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ጠብና ፡ ክርክር ፡ አንሥተው ፡ ሲነጋገሩ ፡ ቆይተው ፡ በመጨረሻ ፡ ደግ ፡ ነው ፡ የፖርቱጋል ፡ መርከብ ፡ ሲመጣ ፡ ከናንተ ፡ ጋር ፡ ወደ ፡ ፖርቱጋል ፡ ጉጉሥ ፡ መላክተኛ ፡ አልካለሁ ፡ አሁን ፡ ደክሟችኋልና ፡ እረፉ ፡ ብለው ፡ አስናበቷቸው ። መላክተኞቹም ፡ ከንጉሡ ፡ ፊት ፡ ከመሄዳቸው ፡ በፊት ፡ "የኛ ፡ ቁሶች ፡ እንዳገራችን ፡ ልማድ ፡ ቅዳሴ ፡ እየቀደሱ ፡ ጸሎት ፡ እንዲያደርጉ ፡ ይፈቀድልን" ፡ ብሎ ፡ ዋናው ፡ መላክተኛ ፡ በሊምናቸው ፡ «መልካም ፡ ነው ፡ ይቀድሱ ፡ እንኳን ፡ እናንተ ፡ ክርስቲያኖቹ ፡ እስላሞቹ ፡ እንኳን ፡ በግዛቱ ፡ እንደሃይማኖታቸው ፡ ጸሎታቸውን ፡ ሲያደርሱ ፡ አይከለክሉም ፡ ብለው ፡ ፈቀዱላቸውና ፡ ማናቸውንም ፡ ጉዳያቸውንና ፡ ጥያቄያቸውን ፡ አቃኑላቸው ። እንዲያውም ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ የቤተ ፡ ክህነቱን ፡ ጎላሬ ፡ ዶም ፡ ፍራንቼስኮ ፡ አልባሬዝን ፡ እየጠሩ ፡ ስለሃይማኖት ፡ ጉዳይ ፡ አነጋገሩት ፡ ቅዳሴም የሚቀድስበት ፡ አንድ ፡ ከማገፋዝ ፡ ጦርነት ፡ የተማረከ ፡ ጥሩ ባለቀለም ፡ ድንኳን ፡ ሰጡት ። እንደዚሁም ፡ ይኸው ፡ አልባሬዝ ፡ የጻፈው ፡ እንደሚለው ፡ በቅዳሴና ፡ በጸሎት ፡ ጊዜ ፡ እንዳትዘነጉኝ ፡ (ስሜን ፡ እንድታነሡ) ፡ ብለው ፡ እንደለመኑትና ፡ እንደዚሁም ፡ በሚቀደስበት ፡ ጊዜ ፡ ሹማምንቶቻቸው ፡ ተገኝተው ፡ እንዲያዳምጡ ፡ ማዘዛቸውን ፡ ራሳቸውም ፡ የገና ፡ በዓል ሲደርስ ፡ እንደሚገኙ ፡ ተስፋ ፡ እንደሰጡት ፡ ይገልጻል ።

ይኸ ፡ ሁሉ ፡ ሲሆን ፡ ከፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ በሕንድ ፡ እንደራሴ ፡ በሱል፡ በዶም ፡ ሮደሪግ ፡ እጅ ፡ የመጣው ፡ መልእክት ፡ አልተነበበም ፡ ነበር ፡ አንደኤው ቀጥር ፡ ጥቅምት ፡ ፲፱ ፡ ቀን ፡ ሺ፰፻፳ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጉጉሡ ፡ አፂ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡

የወርቅ : ዘውድ : በራሳቸው : ደፍተው : በእጃቸው : የብር : መስቀል : ይዘው : በሚያማምሩ : በሁለት : መካከያች : መካከል : እመንበረ : ዳዊታቸው : ላይ : በግልጽ : ተቀምጠው : ሳሉ : ዋናው : መልክተኛ : የመልአክቱን : ደብዳቤ : ለንጉሡ : አቀረበና : ወደኢትዮጵያ : ቋንቋ : (ግዕዝ : ወይስ : አማርኛ ?) : እየተተረጎመ : ንጉሡ : ሰሙት ። በመልአክቱም : ደስ : ብሏቸው : ለእግዚአብሔር : ምሥጋና : አቀረቡ ።

በዚያ : ንጉሡ : ካሉበት : ሥፍራ : (አንጸኪያ-ይፋት) : ተነሥተው : ወደ : አማራ : አገር : ጉዞ : ሲገዙም : መላክተኞቹም : አብረው : ተጓዙ ። ለነርሱም : ከብትም : ስንቅም : አንድም : ነገር : እንዳይገድላቸው : ንጉሡ : በልደረብ : ስጥተው : በጥብቅ : አዘውላቸው : ነበር ። በዚህ : መካከል : እጉዞ : ላይ : ዋናው : መላክተኛ : ደዋ : ሮድሪግና : ምክትሉ : ጆርጂያ : አብሬን : ? እርስ : በርሳቸው : ተጣልተው : ጭቅጭቅ : አነሡ : ንጉሡም : ራሳቸው : በነገሩ : ገብተው : እንዲታረቁ : አሳስበው : ነጻር : ነገር : ግን : ሳይሆንላቸው : ቀርቶ : አለቅዮውና : ምክትሉ : ሠፈራቸውንና : ገብአቸውን : ለየብቻ : አድርገው : ተለያዩ ። ንጉሡ : ወደ : አማራ : ሳይንት : ተጉዘው : መካነ : ሥላሴ : ቤተክርስቲያን : ደርሰው : ያባታቸውን : ያፂ : ናዖድን : ዐጽም : ወደዚህ : ቤተክርስቲያን : አጠገብ : በክብር : አስቀብረው : የቤተ : ክርስቲያኑንም : ቅዳሴ : ቤት : በዚህ : ቀን : ተመርቆ : ተከብሮ : ዋለ ። የፖርቱጋል : መላክተኞችም : በዚህ : ሥፍራና : ጊዜ ጎ በዕድሜ : ከረጁት : ከግብፃው : ጳጳስ : ጋር : ተገናኝተው : የሃይማኖትን : ንግግር : እንዳደረጉ : ጳጳሱም : በነርሱ : መምጣታት : መደሰታቸውን : በኢትዮጵያም : ሳሉ : በገር : ውስጥ : ያለውን : መጥሮ : ልማድ : ለማስወገድ : ሲጥሩ : ሳሉ : በንጉሡና : በመኳንንቱ : ምክንያት : ሳይቻላቸው : መቅረቱን : እያማረሩ : እንደገለጹላቸው : ይኸው : አልቫሪዝ : ይገልጻል ።

በዚያም : ሳሉ : የገና : በዓል : በዋለበት : ቀን : ፖርቱጊዞች : ተደራጅተው : ትልቅ : የቅዳሴ : በዓል : በደረገብት : ቀን : ንጉሡና : በለቤታቸው : (እቴጌ : ሰበለ : ወንጌል : ?) ያረጁት : እቴጌ : እሌኒም : (ከመርጡል : ማርያም መጥተው : ይሆናል : ?) መኳንንቱም : በሥፍራው : ተገኝተው : ቅዳሴውን : እያዳመጡ : ሥርዓቱን : ሁሉ : እየተመለከቱ : መደነቃቸውን : ጨምሮ : ይገልጻል ።

ም ስ ራ ፍ ፬ ።

ያረ። ልብነ። ድንግል። ደብዳቤዎች። ለፖርቱጋል። ንጉሥ። ለአማኑኤልና። ለልጁ። ለዮሐንስ-የፖርቱጋልና። የኢትዮጵያ። መልክተኞች። ወደሊስቦን። መሔድ ።

ባለፈው። ምዕራፍ። እንደተመለከትነው። የፖርቱጋል። መንግሥት። መልክተኞች። ከአረ። ልብነ። ድንግልና። ከሹማምንቶቻቸው። ጋር። በመዝናኛው። ጊዜ። ላይ። ባለመግባባት። አመወቃቀስ። አመራራቅ። ላይ። ደርሰው። ሳለ። በሁኑ። ጊዜ። ሁለቱም። ወገኖች። የየግላቸው። ዓላማ። እንዳይበላሽ። ያለፈውን። ረስተው። ለወደራቱ። መሠረት። ያለው። ነገር። ለማቋቋም። ጉዳያቸውን። ተገላልጸው። ሲገናኙ። ሲነጋገሩ። ሲወያዩ። ሰንብተው። ሰላማዊው። መንፈስ። ከተመሠረተ። በኋላ። ንጉሡ። ዓረ። ልብነ። ድንግል። ከራሳቸው። አንድ። ሰው። ጨምረው። እነዚህኑ። መልክተኞች። ወደሊስቦንና። ወደ። ሮማ። ለመላክ። ውሳኔ። አደረጉ። ከነርሱ። ጋር። ተጨምሮ። እንዲሄድ። የታሰበው። ጸጋ። ዘአብ። የሚባል። የቤተ። ክህነትና። የቤተ። መንግሥት። ባለሥልጣን። የሆነ። ሰው። ነው ።

ባንዳንድ። ጽሑፍና። ከዚያውም። በተለይ። በፍራንቼስክ። አልቫሪዝ። መጽሐፍ። ላይ። እንደሚገኘው። ንጉሡ። ከመዝናኛው። ላይ። ከንጉሡ። ከአማኑኤል። ጋር። ግንኙነት። አድርገው። አላባቸውን። ለመረጸም። እንጂ። ከሮማ። ጳጳስ። ጋር። ግንኙነት። ለማድረግ። አላሰቡም ። ከኬልቄዶን። ተባኤ። ወዲህ። የኢትዮጵያ። ጳጳስ። በሚመጣበት። በእስክንድርያና። በሮማ። ቤተ። ክርስቲያን። መካከል። ያለውን። ጥላቻ። ያውቁታል ። በሁኑ። ጊዜ። የእስክንድርያ። ሊቀ። ጳጳስና። ክርስቲያኖች። በቱርክና። በግብጽ። እስላሞች። እየተገዙ። ክብራቸውም። ገናቸውም። በጣም። የቀዘቀዘ። ቢሆንም። የኢትዮጵያ። ሕዝብ። ይልቁንም። የቤተ። ክህነቱ። ወገን። እስክንድርያ። እናቴ። ማርቆስ። አባቴ። የሚል። የሮማን። ሊቀነ። ጳጳስም። በጡባና። በባላጋራነት። የሚመለከት። መሆኑን። አይዘነጉትም ። ዳሩ። ግን። በጠገባቸው። ያሉት። እነፍራንቼስክ። አልቫሪዝ። እስላሞችን። ለመቃወም። ከፖርቱጋል። ንጉሥ። ጋር። ለመወዳጀትና። ቃል። ኪዳን። ለማድረግ። የሮማ። ሊቀ። ጳጳስ። በነገሩ። ካልገባበት። አንዳች። ሊከናወን። የሚችልነገር። እንደሌለ። ስለአስረዳቸው። ለንጉሡና። ለጳጳሱ። ሁለት። ደብዳቤ። ሁለት። ገጽ። በረከት። ሁለት። ዓይነት። መላክተኛ። ለየብቻ። አይጋጀታቸው። ለመላክ። እንደተገደዱ። ይታያል ።

መልክተኞቹ። ከፖርቱጋል። ወደኢትዮጵያ። ከመጡ። ስደስት። ዓመት። አልፏቸዋል። (እንደ። ኤው። ቀጥር። ሺጽ፡፩-ሺጽ፡፩) ። አሁን። ግን። የመጡትን። ነገር። ሲነጋገሩ። ይልቁንም። ከሕንድ። አገር። ምጥቀ። ድረስ። ጥቶ። የሚወስዳቸውን። መርከብ። ፤ ዓመት። ሲጠባበቁ። ኑረው። በመጨረሻ። ለንጉሡ። ለአማኑኤል። የሚሰጠውን። ከሙሉ። ወርቅ። የተሠራ። ዘውድና። ደብዳቤ። አሲዘው። ዶም። ሮድሪገን። አስቀድመው። ወደምጥቀ። ልከውት። ሰለ። እንደዚህ

ሁም ፡ ለጳጳስ ፡ ለክሌማንት ፡ (ቀሌምንጦስ ፡ ፯ኛ) ፡ የወርቅ ፡ መስቀልና ፡ ደብ
 ዳቤ ፡ አዘጋጅተው ፡ ለፍራንጅስኮ ፡ አልቫሬዝ ፡ ሰውት ። እርሱም ፡ ወደምጥጥ ፡
 ሄደ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ መርከብ ፡ አጥተው ፡ ተቸግረው ፡ ከአባ ፡ ጸጋ ፡ ዘአብናከባ
 ሐር ፡ ነጋሹ ፡ ጋር ፡ እየተመላለሱ ፡ ከዳባሩክ ፡ ወደአክሱም ፡ ከአክሱም ፡ ወደ
 ምጥጥ ፡ እየተመላለሱ ፡ የመርከብ ፡ ወሬ ፡ ሲጠይቁ ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ አሳለፉ ። ይበል
 ጥም ፡ ጊዜያቸውን ፡ ያሳለፉት ፡ አክሱም ፡ ስለሆነ ፡ እዚያ ፡ በነበሩበት ፡ ጊዜ ፡
 በንጉሠ ፡ ትእዛዝ ፡ ጅሺ ፡ መስፈሪያ ፡ (ቁና) ፡ እህል ፤ መቶ ፡ ሠንጋ ፤ መቶ ፡
 በግ ፤ መቶ ፡ ማሠሮ ፡ ማር ፤ መቶ ፡ ማሠሮ ፡ ቅቤ ፡ ድርጎ ፡ ይሰጣቸው ፡ ነበር ።
 ይህ ፡ ድርጎ ፡ ላንድ ፡ ጊዜ ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ በየጊዜው ፡ ይሁን ፡ አይታወቅም ፡
 የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ተከታይና ፡ አጃቢው ፡ ብዙ ፡ ስለሆነ ፡ ንጉሠም ፡ እነዚህን ፡ መላ
 ክተኞች ፡ ማስደሰት ፡ ስለሚፈልጉ ፡ በየጊዜው ፡ ተሰጥቶ ፡ ይሆናል ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ የፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ አማኑኤል ፡ ሞቶ ፡ ልጁ ፡ ዮሐንስ ፡
 በዙፋኑ ፡ መተካቱ ፡ ስለተሰማ ፡ በፖርቱጋሎቹ ፡ ዘንድ ፡ ጎዘን ፡ ሆኖ ፡ ሰነበተ ።
 ንጉሠም ፡ ፫ ቀን ፡ በአዋጅ ፡ ጎዘኑን ፡ አከበሩ ። ስለዚህም ፡ እንደገና ፡ ላዲሱ ፡
 ንጉሥ ፡ ሌላ ፡ ደብዳቤ ፡ ጨምረው ፡ በመጨረሻ ፡ የሚጠበቀው ፡ መርከብ ፡ እንደ ፡
 ኤው ፡ ቊጥር ፡ በሺጅ፻፳፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በሚያዝያ ፡ ወር ፡ ሂክቶር ፡ ደ ፡ ሲልቪይራ ፡
 የሚባል ፡ መኰንን ፡ ይዘ ፡ ምጥጥ ፡ መጥቶ ፡ ፖርቱጋሎቹንና ፡ አባ ፡ ጸጋ ፡ ዘአ
 ብን ፡ ይዟቸው ፡ ሄደ ።

በንግሥት ፡ እሌኒ ፡ ደብዳቤ ፡ ላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ አሁንም ፡ አፄ ፡ ልብን ፡
 ድንግል ፡ ለፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ለአማኑኤልና ፡ ለልጁ ፡ ለዮሐንስ ፡ ፫ኛ ፡ የላኩ
 ትን ፡ ደብዳቤ ፡ ትክክለኛ ፡ ቅጅውን ፡ ማግኘት ፡ ታላቅ ፡ ዕድል ፡ ነበር ። ነገር ፡
 ግን ፡ እስከ ፡ ዛሬም ፡ በተመለከትሁት ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ አጋጥሞኝ ፡ አያውቅም ፡ ከአ
 ራት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ የበለጠው ፡ ይህ ፡ ደብዳቤ ፡ ትርጉሙ ፡ እንጂ ፡ ዋናው ፡
 ፖርቱጋሎቹም ፡ እንዳላቸው ፡ አላረጋግጥም ። ቢኖር ፡ ኖሮ ፡ በአልቫሪደስ ፡ ይል
 ቁንም ፡ በዋናው ፡ በፖርቱጋላ ፡ ደራሲ ፡ በእስጢፋኖስ ፡ ፔሬይራ ፡ መጽሐፍ ፡
 ላይ ፡ በተገኘ ፡ ነበር ።

ይሁን ፡ እንጂ ፡ በዣን ፡ ቴምፖራል ፡ መጽሐፍ ፡ ላይ ፡ እንደተገለጸው ፡
 ይህ ፡ ደብዳቤ ፡ በየጊዜው ፡ ከቋንቋ ፡ ወደቋንቋ ፡ ተተርጉሟል ። የሥሩን ፡ ጽሑፍ ፡
 በአበሻ ፡ ቋንቋ ፡ ይላል ፡ እንጂ ፡ በግዕዝ ፡ ወይም ፡ በአማርኛ ፡ መሆኑን ፡ አይገ
 ልጽም ። ነገር ፡ ግን ፡ በንግሥት ፡ እሌኒ ፡ ደብዳቤ ፡ ላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ ከአፄ ፡
 ልብን ፡ ድንግል ፡ ወደአማኑኤልም ፡ ወደ ፡ ልጁ ፡ ወደዮሐንስም ፡ የተጻፈበት ፡
 ቋንቋ ፡ ግዕዝ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ይህ ፡ ደብዳቤ ፡ መገመሪያ ፡
 ከግዕዝ ፡ ወደፖርቱጋል ፡ ተተርጉሞ ፡ ንጉሠ ፡ እንዲመለከተው ፡ ተደረገ ። ቀጥሎ ፡
 በጉዳዩ ፡ የሚገባው ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ጳጳስ ፡ ይመለከተው ፡ ዘንድ ፡ ወደላቲንና ፡
 ወደቶስካን ፡ ተተረጎመ ። በመጨረሻም ፡ ከቶስካን ፡ (ከአጣልያ) ፡ ቋንቋ ፡ ወደ
 ቀድሞው ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ተተረጎመ ። የቀድሞው ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ከዛሬው ፡ አልፎ ፡

አልፎ ፡ ልዩነት ፡ አለው ፡ በሆንም ፡ ልብ ፡ አድርጎ ፡ ለሚከታተለው ፡ ትርጉሙ ፡ በጣም ፡ አያስቸግርም ፤ ከዚህ ፡ ከቀድሞው ፡ የፈረንሳይ ፡ ቋንቋ ፡ እነሆ ፡ ወደ አማርኛ ፡ ተርጉሜዋለሁና ፡ ቃሉን ፡ እንመዝኑት ።

«በስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ዘአልቦ ፡ ቅድምና ፡ ወበስመ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ዋሕድ ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡»

ሰሜ ፡ ዕጣኑ ፡ ድንግል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቋንቋ ፡ ድንግል ፡ ያበራችለት ፡ ይኸም ፡ ስም ፡ የተሰጠኝ ፡ ቅድስት ፡ ጥምቀትን ፡ በተቀበልሁበት ፡ ቀን ፡ ነው ፡ በነገሥሁ ፡ ጊዜ ፡ ዳዊት ፡ ተባለሁ ። ዳዊት ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአ ፡ ዘአምነገደ ፡ ይሁዳ ፡ የዳዊት ፡ ልጅ ፡ የሰሎሞን ፡ ልጅ ፡ . . . ፡ የዘርዓ ፡ ያሰቀባ ፡ ልጅ ፡ በሥጋ ፡ የናሁ ፡ (ናዖድ) ፡ ልጅ ። የላይኛውና ፡ የታችኛው ፡ ኢትዮጵያ ፡ የትልልቆቹም ፡ የነጋሣ ፡ ግዛቶች ፡ የክሶአ? ፡ ንጉሥ ፡ የከፋታ ፡ (ከፋ) ፡ የፈጠጋር ፡ የአንጎት ፡ የባሩ ፡ የበአሊንገዝ ፡ የአድአ ፡ የቫንግ ፡ (ወንጅ) ፡ ዓባይ ፡ የሚፈልቅበት ፡ የገጥም ፡ የአማራ ፡ የባጋሚድሪ ፡ (ቤጊምድር) ፡ የአምቢያ ፡ (ደምቢያ) ፡ የዋኝ ፡ የትግሬመሆም ፡ (ትግሬ ፡ መኩንን ፡ ወይም ፡ ትግሬ ፡ መሆኔ) ፡ ንግሥተ ፡ ሳባ ፡ የወጣችበት ፡ የሳባይም ፡ (ሳባ) ፡ የባርናጋስ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥተ ፡ በመጨረሻ ፡ አስከ ፡ ኑባያ ፡ ያለው ፡ ግዛት ፡ ጌታ ፡ እርሱም ፡ ከግብጽ ፡ የሚዋሰን ።

ከፍ ፡ ላለውና ፡ ለኃይለኛው ፡ ለፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ለአማኑኤል ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፍቅር ፡ የሚኖረው ፡ የከቶሊክን ፡ ሃይማኖት ፡ አጽንቶ ፡ የያዘ ፡ የሐዋርያት ፡ የኢጥሮስና ፡ የጳውሎስ ፡ ልጅ ፤ የክርስቲያኖች ፡ ወዳጅ ፡ የእስላሞች ፡ ዋና ፡ ጠላትና ፡ ዳኛ ፡ የአፍሪካ ፡ አገር ፡ የጉኔ (ጉይኔ) ፡ የፕሮፎፖንቲር ፡ የሉን ፡ ደሴት የቀይ ፡ ባሕር ፡ የዐረብ ፡ የፋርስ ፡ የኦርሙስ ፡ የታላቁቱ ፡ ሕንድና ፡ የደሴቶች ፡ ሁሉ ፡ በዙፊያውም ፡ የሚገኙ ፡ አገሮችና ፡ የታላላቅ ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ አዳራሾች ፡ ጌታ ፡ የክርስቲያን ፡ ሃይማኖት ፡ ተከላካይ ።

ደጉ ፡ ንጉሥ ፡ አማኑኤል ፡ ሆይ ፡ ሰላም ፡ ላንተ ፡ ይሁን ።

እስላሞችን ፡ የክርስቲያኖችን ፡ ጠላት ፡ እንደ ፡ ውሻ ፡ አረመኔ ፡ ታቦር ፡ ራቸው ፡ ትዘርፋቸው ፡ ዘንድ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጌታ ፡ ኃይል ፡ ሰጠህ ።

አሁንም ፡ ሰላም ፡ ላንተ ፡ ይሁን ፡ ለንግሥቲቱም ፡ ለውዲቱ ፡ ጓደኛህ ፡ ክርስቶስ ፡ ጸጋውን ፡ የሰጣት ፤ የድንግል ፡ ማርያም ፡ አገልጋይ ፡ ለወንዶች ፡ ልጆች ህም ፡ ሁሉ ፡ ሰላም ፡ ይሁን ፤ ከነርሱም ፡ ጋር ፡ መግዛው ፡ በሚጠፍጥ ፡ የጽጌ ረዳ ፡ አበባ ፡ በሞላበት ፡ አትክልት ፡ እንደተቀመጠህ ፡ ሁሉ ፡ ደስታህን ፡ የምታይ ፡ ለሴቶች ፡ ልጆችህም ፡ ሰላም ፡ ይሁን ፡ ሥጋጃው ፡ በተነጠፈበት ፡ የመሳፍንቶችና ፡ ያለቆች ፡ አዳራሽ ፡ በጥሩ ፡ ልብስ ፡ አገጠው ፡ ለሚታዩት...ለዳኛችህና ፡ ለአማካሪዎችህ ፡ ለጦር ፡ አለቆችህም ፡ ሰላም ፡ ይሁን ።

ከአይሁድና ፡ ከአረመኔዎች ፡ (እስላሞች?) በቀር ፡ ላገርም ፡ ለሕዝብም ፡ ለከተሞችም ፡ ለዓለምም ፡ ሁሉ ፡ ሰላም ፡ ይሁን ፡ በራክይንና ፡ ምኞቲንም ፡ ከመጨረሱ ፡ በፊት ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናትና ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለታመኑት ክርስቲያኖች ፡ ሁሉ ፡ ሰላም ፡ ይሁን ፡ አሜን ።

ጌታዬና ፡ አባቴ ፡ ሆይ ፡ በመላክተኛችንና ፡ በወዳጃችን ፡ በማቴዎስ ፡ በኩል ስሜን ፡ በአወቀህ ፡ ጊዜ ፡ የግዛትህን ፡ አማካሪዎች ፡ ጳጳሳትን ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳትን ፡ የግዛትህን ፡ ቀላውስት ፡ ስለሰበሰቡህና ፡ መላክተኛዬን ፡ በመላኬ ፡ ለጌታ ፡ አምላክ ፡ ምሥጋና ፡ ስለአቀረብህ ፡ በንተ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ ብሎኛል ።

መላክተኛውንም ፡ በኩብር ፡ መልካም ፡ አቀባበል ፡ አደረጋችሁለት ፡ ፡ በዚህም ፡ ከናንተ ፡ ይበልጥ ፡ እኔን ፡ ደስ ፡ ብሎኝ ፡ እግዚአብሔርን ፡ አመሰግንሁ በግዛቴ ፡ ያለም ፡ ሕዝብ ፡ ሁሉ ፡ ይኸን ቀን ፡ አከበረ ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ይኸ ፡ መላክተኛ ፡ እግዛቴ ፡ ከገባ ፡ በኋላ ፡ አገዳመ ፡ ራእየ? መሞቱን ፡ በሰማሁ ፡ ጊዜ ፡ ደስታዬ ፡ ወደ ፡ ግዜን ፡ ተለወጠ ።

እኔ ፡ ወደዚያ ፡ ስለአላከሁትና ፡ ይኸ ፡ ችግር ፡ ስለአልደረሰ ፡ ተጽናንቼ ፡ አለሁ ? በዚያን ፡ ዘመን ፡ አባቴ ፡ ሞቶ ፡ እኔ ፡ ዘውድ ፡ ጭኝ ፡ የነገሥሁ ጊዜ ፡ ዕድሜዬ ገና ፡ ፲፩ ፡ ዓመት ፡ ነበር ፡ ስለዚህም ፡ መንግሥቴ ፡ ይመራ የነበረው ፡ እንደ ፡ እናቴ ፡ በምመስከታት ፡ በንግሥት ፡ እሌኒ እጅ ፡ ነበር ። ስለዚህም ፡ የአረመኔዎቹን ፡ አገር ፡ ለማለፍ ፡ ሲል ፡ አብርሃም ፡ የሚባለውን ፡ ስሙን ፡ መለወጡን ፡ አልሰማሁም ፡ በማውራታንያ ፡ አገር ፡ በዳቡል ፡ ክርስቲያን ፡ መሆኑ ፡ ሲታወቅ ፡ ከታወረ ፡ በኋላ ፡ የኔ ፡ መላክተኛ ፡ መሆኑን ፡ ሲሰሙ ፡ ያንተ ፡ ገገግኖች ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ከታወረበት ፡ አስፈትተው ፡ እግርማዊነትህ ፡ ፊት ፡ እንዲቀርብ ፡ በመርከብ ፡ አሳፍረው ፡ ላኩት ።

በዚያም ፡ ደርሶ ፡ የተላከበትን ፡ መልእክት ፡ በገለጸህ ፡ ጊዜ ፡ የጦር ፡ አለቃህ ፡ ሉፕ ፡ ደ ፡ ስኪዬሬ ፡ (Lopez de Sequeira) ፡ በላከው ፡ እንዳስታወቀኝ ፡ መላክተኛውን ፡ በመልካም ፡ አቀባበልና ፡ በደግነት ፡ እንደተቀበልኸውና ፡ ስጦታም ፡ እንዳደረግህለት ፡ ሰማሁ ፡ የዚህንም ፡ ወሬ ፡ በደብዳቤ ፡ ያመጡልኝ ፡ ሰዎች ፡ ከኤድዋር ፡ ጋልቫም ፡ ጋር ፡ የነበሩት ፡ ናቸው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ጋልቫም ፡ በካሚራን ፡ (ካማራን) ፡ ደሴት ፡ መሞቱ ፡ ያሳዘናል ። ይኸን ፡ የመሰለ ፡ የትልቅ ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ በጣም ፡ አላዘኛል ። ከንተም ፡ ዘንድ ፡ የመጡት ፡ ሰዎች ፡ በደረታቸው ፡ መስቀል ፡ አድርገው ፡ ባይ ፡ የክርስቲያንነታቸው ፡ ምልክት ፡ የቀናቸው ፡ የክርስቲያን ፡ ወገኖች ፡ በመሆናቸው ፡ ደስ ብሎኝ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ምሥጋና አቀረብሁ ። ከታላቅነትህ ፡ ዘንድ ፡ የመጡ እንደመሆናቸው ፡ ተቀብሎ ፡ አነጋገርሁባቸው ። እነሱም ፡ በመርከብ ፡ ሲመጡ ፡ የገጠማቸውን ፡ ችግር ፡ ወደኢትዮጵያም ፡ ለመድረስ ፡ ተአምራት ፡ ያደረጉትን ሁሉ ፡ ከነሱ ፡ እየሰማሁ ፡ ደስ ፡ አለኝ ። እነሱም ፡ እንደ ፡ ገለጹልኝ ፡ የጦሩ ፡ አለቃ ፡ በቀይ ፡ በሕር ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሲዞር ፡ ቆይቶ ፡ ስለነበረ ፡ ወደኢትዮጵያ ፡ መሞቶ ፡ አገራችንን ፡ ለማየት ፡ በፍጹም ፡ ተከፋ ፡ አዋቶ ፡ ወደኤንድ ፡ ለመመለስ ፡ አስቦ ፡ ነበር ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እግዚአብሔር ፡ ለርሱና ፡ ለንደኞቹ ፡ ስለረራለት ፡ በባሕር ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ ከተቸገሩ ፡

በኋላ ፡ እግዚአብሔር ፡ የቀይ ፡ መስቀል ፡ ምልክት ፡ አሳያቸው ። የቀይ ፡ መስቀሉም ፡ ምልክት ፡ በቀጥታ ፡ እኛ ፡ ወደአለንበት ፡ ቀበሌ ፡ አመጣቸው ። ይኸም ፡ እንደተአምራት ፡ የሚቆጠሩና ፡ የጦር ፡ አለቃው ፡ (ካፒቴን) ፡ የእግዚአብሔር ፡ ወዳጅና ፡ ደግ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳል ። እግዚአብሔርም ፡ በቅዱሳን ፡ አበውና ፡ በቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡ የሕግም ፡ መጽሐፍ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ክርስቲያን ፡ የሆነ ፡ መስፍን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ ዘንድ ፡ መጥቶ ፡ እንዲገናኝና ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ እንዲያደርግ ፡ ገና ፡ አስቀድሞ ገልጿል ።

ይህ ፡ ትንቢት ፡ በዘመኔ ፡ ይፈጸማል ፡ ብዬ ፡ ተስፋ ፡ ሳላደርግ ፡ ፈቃዱ ፡ ሆኖ ፡ ስለፈጸመው ፡ የእግዚአብሔር ፡ ቅዱስ ፡ ስሙ ፡ ይመስገን ። እርሱም በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አባቴ ፡ ለሆንኸው ፡ ላንተ ፡ ለወዳጄ ፡ ለወደፊቱ ፡ መልእክትና ፡ መላክተኛ ፡ ለመላክና ፡ ፡ በቀናችይቱ ፡ ሃይማኖት ፡ አንድ ፡ እንድንሆን ፡ አደረገን ። እስከሁን ፡ ድረስ ፡ ክርስቲያን ፡ ከሆነ ፡ ከአንድ ፡ ንጉሥ ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ለማድረግና ፡ ለመተዋወቅ ፡ አልሆነልኝም ፡ ነበር ። እውነተኛውን ፡ የክርስቶስን ፡ እውቀት ፡ ለማወቅ ፡ በልተጠራት ፡ በአረመኔዎችና ፡ በመሐመድ ፡ ልጆች ፡ በተከበብሁበት ፡ ሰዓት ፡ በገሬና ፡ በመሬቱ ፡ ደስ ፡ ብሎኝ ፡ ይኸን ፡ ሰዓት ፡ በግምት ፡ አጠባበቅ ፡ ነበር ። እነዚህም ፡ አረመኔዎች ፡ ከመካከላቸው ፡ ግማሾቹ ፡ በዛፍና ፡ በእሳት ፡ ግማሾቹ ፡ በፀሐይ ፡ አንድ ፡ አንዶቹ ፡ ደግሞ ፡ እባብ ፡ አምላካቸው ፡ እንደሆነ ፡ የሚያምኑ ፡ ናቸው ። እነዚህንም ፡ ከእውነተኛይቱ ፡ ሃይማኖት ፡ መንገድ ፡ የወጡ ፡ ሞሞች ፡ ውሾች ፡ አድርጌ ፡ ከመቀጠር ፡ በቀር ፡ ከነርሱ ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ማድረግም ፡ መተዋወቅም ፡ ቃል ፡ ኪዳን ፡ ማድረግም ፡ በፍጹም ፡ አልፈለግሁም ። አሁን ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቸርነት ፡ ከጠላቶቼ ፡ አርፌያለሁ ፡ እነዚህም ፡ የሚያስፈሩት ፡ ጠላቶቼ ፡ ወደወሰን ፡ ሲቀርቡ ፡ የኔ ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ እያበረሩ ፡ ብዙ ፡ ምርኮ ፡ አድርገው ፡ ይመልሷቸዋል ። በዚህም ፡ ዳዊት ፡ በመዝሙሩ ፡ የንጉሥን ፡ ምሞት ፡ ፈጽሞ ፡ ምሞቱ ፡ የቀና ፡ ነውና ፡ እንደሚለው ፡ እግዚአብሔር ፡ ረዳቴና ፡ ደጋፊዬ ፡ ስለሆነ ፡ እንደማያሳፍረኝ ፡ አወቅሁ ። ስለዚህም ፡ ነገር ፡ የሚመሰገነው ፡ እርሱ ፡ አምላክ ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ እኔ ፡ አይደለሁም ። ስለዚህም ፡ ያለአረፍት ፡ ምሥጋና ፡ እያቀረብሁ ፡ ቅዱስ ፡ ቃሉንና ፡ የማያልቀውን ፡ ደግነቱን ፡ የማይመረመረውን ፡ ኃይሉን ፡ አስተምራለሁ ። በዚህም ፡ በንተም ፡ በኔም ፡ ግዛት ፡ የሚወለዱት ፡ ልጆች ፡ በክርስቶስ ፡ ሃይማኖት ፡ ጸንተው ፡ ዘላለማዊውን ፡ ክብር ፡ እንዲወርሱ ፡ እመኛለሁ ። ነገር ፡ ግን ፡ የጌታን ፡ (የክርስቶስን) ፡ ሕግ ፡ አብዝተህ ፡ ከጸናህና ፡ ከሰፋህ ፡ አይቀር ፡ እንደምንም ፡ ብለህ ፡ የክርስትና ፡ ሃይማኖት ፡ ጠላት ፡ በሆኑት ፡ በአረመኔና ፡ በእስላሞች ፡ ዛሬ ፡ የተያዘውን ፡ ቅዱስ ፡ መቃብር ፡ የሚገኝበትን ፡ ሥፍራ ፡ (ኢየሩሳሌምን) ፡ ልታስለቅቅ ፡ ይገባል ። ይኸን ፡ ብታደርግ ፡ ስምህ ፡ ለዘላለም ፡ ሕያው ፡ ይሆናል ።

ወደጉዳያችን ፡ እንመለስና ብላገቱዎስ ፡ ጋር ፡ ከመጡት ፡ መላክተኞችህ ፡ ቮ ፡ ሞቱ ፡ የጦር ፡ ሹሙ ፡ (ካፒቴን) ፡ ግን ፡ እስከ ፡ ማክሱዋ ፡ (ምጥጥ) ፡ የኛ ገበርና ፡ ዜጋ ፡ ከሆነው ፡ ከባርነጋስ ፡ (ከባሕር ፡ ነጋሽ) ፡ ንጉሥ ፡ ጋር ፡ ተነጋግሮ ፡ መላክተኞቹን ፡ ወደኔ ፡ ከሚ

ያማኖርና ፡ ደስ ፡ ከሚያሰኝ ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ጋር ፡ ልኳቸው ፡ በታላቅ ፡ ደስታ
 ተቀበልኋቸው ። ከሁሉም ፡ ይበልጥ ፡ ደስ ፡ ያለኝ ፡ ስምህን ፡ መስማቴ ፡ ነው ።
 ስለዚህም ፡ በአሁኑ ፡ ሰዓት ፡ የአረመኔዎቹን ፡ አገር ፡ በወዴት ፡ በኩል ፡ ሔዶ ፡
 ለመውረር ፡ መመከከር ፡ ይዘናል። ከኔ ፡ በኩል ፡ በማናቸውም ፡ ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡
 ባለኝ ፡ ኃይል ፡ ሁሉ ፡ ለመሥራት ፡ የተዘጋጀሁ ፡ ነኝ ፡ ከሁኑም ፡ ዠምሮ ፡ ሺ ፡
 ጊዜ ፡ መቶ ፡ ሺ ፡ (100.000.000-መቶ ፡ ሚሊዮን) ፡ የወርቅ ፡ ድራህም ፡
 (1) ፡ እንደዚህም ፡ የጦር ፡ ወታደር ፡ ብረታ ፡ ብረት ፡ እንጨት ፡ ስንቅ ፡ ለመ
 ስጦት ፡ ተስፋ ፡ አሰጣለሁ ። ከዚያ ፡ ወደኔ ፡ የላክኸው ፡ ሮድሪክ ፡ ደ ፡ ሊማ ፡
 የሚባለው ፡ ካፒቴንና ፡ የተወደደው ፡ ወጻጃችን ፡ ጠንቃቃውና ፡ ሃይማኖታዊ ፡
 ፍራንቼስክ ፡ አልቫሪዝ ፡ ባንድነት ፡ ይገኛሉ ። አልቫሪዝም ፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡
 ብዙ ፡ አንቀጾች ፡ ብንጠይቀው ፡ የተተካከለ ፡ ደንበኛ ፡ መልስ ፡ የሰጠን ፡
 ሰው ፡ ስለሆነ ፡ ለዚህ ፡ ላሰብነው ፡ ለታላቁ ፡ ጉዳይ ፡ በመከከላችን ፡ መላክ
 ተኛ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ይኸን ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ደረጃና ፡ ክብር ፡ ሊያገኝ ፡
 የሚገባው ፡ ነው ። ስለዚህም ፡ በመንግሥቱ ፡ ወሰን ፡ ያሉትን ፡ የማክሱዋን ፡
 (ምጥጥ) ፡ የላቃን ፡ (ላክ?) ፡ የዘይላምን ፡ (ዘይላ) ፡ የመሮሬን ፡ (መርዌ?) ደሴ
 ቶች ፡ ሕዝቦች ፡ እያስተማረ ፡ ክርስቲያን ፡ እንዲያደርጋቸው ፡ በተለይ ፡
 ሥልጣን ፡ በአጁ ፡ ሰጥቶታለሁ ። ለዚህ ፡ ክብርና ፡ ሹመት ፡ የሚገባው ፡ መሆ
 ኑንም ፡ ከመረመርሁ ፡ በኋላ ፡ የኸልማት ፡ ልብሴን ፡ መስቀሴን ፡ ከፍ ፡ ያለ፡
 ሥልጣን ፡ እንዲያገኝ ፡ በትረ ፡ መንግሥቱን ፡ ሰጥቼው ፡ የነዚህ ፡ አገሮችና ፡
 ደሴቶች ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ እንዲሆን ፡ ሾሜዋለሁ ። እግዚአብሔር ፡ ከፍ ፡
 ያለውን ፡ አሳብህን ፡ እንዲፈጽምልህ ፡ በጠላቶችህም ፡ ላይ ፡ ድልን ፡ እንዲሰ
 ጥህና ፡ ከአግርሀ ፡ በታች ፡ እንዲወድቁና ፡ ምሕረት ፡ እንዲለምኑህ ፡ ተስፋ ፡
 አደርጋለሁ ። እግዚአብሔር ፡ እኛም ፡ ተስፋ ፡ የምናደርገውንና ፡ የምትመኝ
 ውን ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ሕይወት ፡ ይስጥህ ። ደግነትህን ፡ ትፋፋትህን ፡ ተግባርህን፡
 ሁሉ ፡ ከብዙ ፡ ሰዎች ፡ ሰምቼ ፡ ባይኔ ፡ እንዳየሁና ፡ እንደሰማሁ ፡ ሆኜ ፡
 ይኸ ፡ ሁሉ ፡ ከተስፋ ፡ አልፎ ፡ ለልቤ ፡ የሰጠኝን ፡ ደስታ ፡ መናገርና ፡
 መተረክ ፡ ያቅተኛል። ዘውድህ ፡ እየጸና ፡ ከጊዜ ፡ ወደ ፡ ጊዜ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸጋ
 ውን ፡ ሰጥቶ ፡ በምግባርህ ፡ ለላይኛው ፡ መንግሥቱ ፡ እንዲያበቃህ ፡ እለምናለሁ ፡ አሜን ።
 ከዚህም ፡ በላይ ፡ እንደ ፡ አባትና ፡ እንደ ፡ ልጅ ፡ አርስ ፡ በራሳችን ፡ እየተረዳዳን
 በፍቅር ፡ እንድንኖር ፡ እለምናለሁ ። ከኔ ፡ ወገን ፡ እንደልጅህ ፡ አድርገህ ፡
 ደስ ፡ የሚያሰኝህንና ፡ የምታዘኝን ፡ እንደ ፡ ልማዴ ፡ ለመፈጸም ፡ ተስፋ ፡
 አሰጥላለሁ ፡ በዚህም ፡ ሌላ ፡ አላስገባም ።

ለመላክተኞችህም ፡ በመከከላችን ፡ የሃይማኖት ፡ ልዩነትና ፡ መከፋፈል ፡
 እንዳይኖር ፡ ስል ፡ በማክሱአ ፡ በላክ ፡ በወደቦቹም ፡ ሁሉ ፡ እንደልባቸው ፡
 (1) ጥንት፣ ግሪኮች ፡ ይገባዩበት ፡ የነበረ ፡ የወርቅ ፡ ገንዘብ ፡ ነው ፡ ሃገር ፡ ግን ፡ ቀጥረ ፡ መቶ ፡ ሚሊዮን ፡
 ስለሚደርስ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ወርቅ ፡ በኔ ፡ ዘንድ ፡ እንዳሸዋ ፡ ነው ፡ ቤሉ ፡ ያነጋገር ፡ ልማድ ፡ እንጂ ፡ በዘ
 መነ ፡ ለጦርነት ፡ የሚሆን ፡ 100,000,000 ሚሊዮን ፡ የወርቅ ፡ ድራም ፡ የሚያገኙ ፡ አይመስልም ፡ ወይም ፡
 ተርጓሚው ፡ ተሳታፊ ፡ ይሆናል ።

እንዲሁ፡ ሥልጣን ፡ ሰጥቻቸዋለሁ ። ዋናው ፡ አሳባችንም ፡ እንዲከናወን ፡ ያንተ ፡ ሰዎችና ፡ ወታደሮች ፡ ወደባሕር ፡ ጠረፍ ፡ ቢመጡ ፡ የኔ ፡ ጦር በሥፍራው ፡ ተገኝቶ ፡ ማናቸውንም ፡ እርዳታ ፡ ለማድረግ ፡ ዝግጁ ፡ መሆኑን ፡ ከኔ ፡ ወገን ፡ አረጋግጥልሃለሁ ። በዚህ ፡ በግዛቱ ፡ ጠረፍ ፡ አንድም ፡ ክርስቲያን ፡ የለም ፡ አንድም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አይታይም ። ስለዚህ ፡ ነው ፡ ለሰዎችህ ፡ በዚያ ፡ የእስልም ፡ ጎረቤት ፡ በሆነው ፡ አገር ፡ እንዲኖሩ ፡ መፍቀዱ ይኸም ፡ ግዛትህን ፡ ለማስፋት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ከላይ ፡ በአምላካዊ ፡ ፈቃድ ፡ እንደ ፡ አሰብኸው ፡ ሃይማኖትን ፡ ለመጠበቅና ፡ ለመከላከል ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ ተመልክቼዋለሁ ።

በተረፈ ፡ የወርቅና ፡ የብር ፡ ስእል ፡ (ሀውልት ፡ ወይስ ፡ የገንዘብ ፡ ቅርጽ?) ፡ መሥራት ፡ የሚችሉ ፡ ጎብዛዝት ፡ የብረታ ፡ ብረትና ፡ የእጅ ፡ ብልሃት ፡ ሥራ ፡ የሚያውቁ ፡ ወራተኞች ፡ ሊቃውንትና ፡ ሕግ ፡ አዋቂ ፡ ከሌላውም ፡ ጋራ ፡ የቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ መጻሕፍት ፡ ለማተም ፡ ጥበብ ፡ ያላቸውን ፡ አዋቂዎች ፡ እንድትልክልኝ ፡ እለምንሃለሁ ። እነሱም ፡ ሲመጡ ፡ በቤታችን ፡ በብላሽ ፡ አስቀምጠን ፡ እንደምንችለው ፡ ያህል ፡ በታማኝነት ፡ በውል ፡ እያሳደርናቸው ፡ በፈለጉም ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ እንዲመለሱ ፡ ነፃነት ፡ ሰጥተን ፡ እንደምናሰናብታቸው ፡ በዚህም ፡ ሥፍራ ፡ በደህና ፡ እንደምናኖራቸው ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ስም ፡ እምልልሃለሁ ። እንደወያጅ ፡ በልቆጥርህ ፡ ይኸን ፡ አልጠይቅህም ፡ ነበር ። ለመላክተኛዬ ፡ ለማቴዎስ ፡ ያደረግኸውን ፡ መልክም ፡ አቀባበል ፡ በልዩ ፡ ንጉሣዊ ፡ ችሮታህ ፡ የመንገዱን ፡ ኪሣራ ፡ ሁሉ ፡ እንደከፈልኩው ፡ ስለማውቅ ፡ እኔም ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ በፋንታዬ ፡ ብድር ፡ እንድመልስ ፡ ተስፋ ፡ አደርጋለሁ ። አባት ፡ ልጁ ፡ የሚለምነውን ፡ እምቢ ፡ አይልም ፤ እንግዲህ ፡ አንተ አባቲ ፡ ነህ ፡ እኔም ፡ ልጅህ ፡ ነኝ ። እንዲት ፡ ደንጊያ ፡ ከሌላዋ ፡ ጋር ፡ ሆና ፡ ሁለቱ ፡ ለሕንፃ ፡ እንደሚያገለግሉ ፡ እኔና ፡ አንተም ፡ በቃል ፡ ኪዳን ፡ በንድነት ፡ ተሳሥረን ፡ በንድ ፡ ልብና ፡ በክርስቶስ ፡ ፍቅር ፡ እንድንጓዝ ፡ አሚን ።

አፄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ይኸን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከተውን ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፈው ፡ እንደ ፡ ኤውሮፓ ፡ ቍጥር ፡ በጆሺጆሺጆ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ሰጥተው ፡ ከአሰናበቷቸው ፡ በኋላ ፡ መላክተኞቹ ፡ ከሕንድ ፡ አገር ፡ የሚወስዳቸው ፡ መርከብ ፡ እስኪመጣላቸው ፡ ድረስ ፡ በአክሱምና ፡ በምጥዋ ፡ እየተዘዋወሩ ፡ በሚጠበቁበት ፡ ጊዜ ፡ አማኑኤል ፡ ሞቶ ፡ በዙፋኑ ፡ ልጁ ፡ ዮሐንስ ፡ ፫ኛ ፡ መንገው ፡ ተሰማ ። ስለዚህ ፡ የዚህኑ ፡ ወሬ ፡ ወደአፄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ልከው ፡ ኖሮ ፡ በግዛታቸው ፡ ስለሰገቹ ፡ ንጉሥ ፡ ጊዘን ፡ በአዋጅ ፡ ከአደረጉ ፡ በኋላ ፡ ላዲሱ ፡ ንጉሥ ፡ ለዮሐንስ ፡ ፫ኛ ፡ ሌላ ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፈው ፡ እንደ ፡ ኤው ፡ ቍ ፡ በጆሺጆሺጆ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ለመላክተኞቹ ፡ ደግመው ፡ ከሰጡ ፡ በኋላ ፡ መላክተኞቹ ፡ በጆሺጆሺጆ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ፡ ከምጥዋ ፡ ተሳፍረው ፡ ሔዱ ።

ስለዚህ ፡ የሁለቱም ፡ ደብዳቤ ፡ አሳብ ፡ አንድ ፡ ስለሆነ ፡ በመጨረሻ ፡ ለሁለሉም ፡ ደብዳቤ ፡ ጠቅላላ ፡ ሐተታ ፡ እስክናደርግ ፡ ድረስ ፡ አሁን ፡ አፄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ለዮሐንስ ፡ ፫ኛ ፡ የጻፉትን ፡ ደብዳቤ ፡ እንደዚያው ፡ እንዳለፈው ፡ ከቀድሞው ፡ ፈረንሳዊኛ ፡ የተረገምሁትን ፡ እንመልከት ።

«የሚታየውንና ፡ የማይታየውን ፡ ሰማይንና ፡ ምድርን ፡ በፊጠረ ፡ ሁሉን ፡ በሚ
ችል ፡ በእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ የአብ ፡ ነቢይና ፡ መላክተኛ ፡ ልጁም ፡ በሆነ ፡ በእግዚአ
ብሔር ፡ ወልድ ፡ ሐዋርያት ፡ ወንጌልን ፡ ይሰብኩ ፡ ዘንድ ፡ ባጽናና ፡ በነቢያት ፡
አፍ ፡ በተናገረ ፡ ከአብና ፡ ከወልድ ፡ ጋር ፡ ትክክል ፡ በሆነ ፡ በእግዚአብሔር ፡ መን
ፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሦስትነታቸው ፡ በሰማይም ፡ በምድርም ፡ በባሕርም ፡ ፍጹም ፡ በሆነው ፡
በሥላሴ ፡ ስም ፡ አሜን ።

እኔ ፡ ዕጣነ ፡ ድንግል ፡ ትርጓሜውም ፡ ድንግል ፡ ያበራችለት ፡ ይኸም ፡ ስም ፡
የተሰጠኝ ፡ ክርስትና ፡ በተነሣሁበት ፡ ቀን ፡ ነው ። አሁን ፡ ግን ፡ በትረ ፡ መንግ
ሥት ፡ በጨበጥሁ ፡ ጊዜ ፡ የፍቅር ፡ ንግዚእን ፡ የዳዊትን ፡ ስም ፡ የሃይማኖት ፡ ግምድ ፡
ከይሁዳ ፡ ቤት ፡ የመጣውን ፡ ስም ፡ ወሰድሁ ። የጸኤል ፡ ነገሥታት ፡ የዳዊት ፡ የሰ
ሎሞን ፡ ልጅ ፡ የዓምደ ፡ ጽዮን ፡ የዘርዓ ፡ ያዕቆብ ፡ የበእደ ፡ ማርያም ፡ የናሁ ፡
(ናያድ) ፡ ልጅ ፡ በሥጋ ፡ ልደት ። ለትልቁና ፡ ለኃያሉ ፡ መስፍን ፡ ለዶም ፡ የሐንስ ፡
የፖርቱጋልና ፡ የአልጋርብ ፡ ንገሥ ፡ የንጉሥ ፡ አማኑኤል ፡ ልጅ ፡ የኢየሱስ ፡ ክር
ስቶስ ፡ ሰላምና ፡ ጸጋ ፡ ካንተ ፡ ጋር ፡ ይሁን ፡ አሜን ።

ያበተህን ፡ ችሎቱንና ፡ ኃይሉን ፡ የልቡንም ፡ ደግነት ፡ የጨካኝን ፡ የመሐመድን ፡
ልጆች ፡ መዋጋቱንም ፡ ሁሉ ፡ ከአዋቂዎች ፡ በየጊዜው ፡ ሰምቼ ፡ የክርስቲያን ፡ ሃይማ
ኖት ፡ ይጠበቅና ፡ ይከበር ፡ ዘንድ ፡ ይስፋፋም ፡ ዘንድ ፡ ይኸንን ፡ ድል ፡ ለሰጠው ፡
ሁሉን ፡ ለሚችል ፡ ለሕያው ፡ እግዚአብሔር ፡ ምሥጋና ፡ አቀረብሁ ። እኔም ፡ ለዚህ ፡
ጉዳይ ፡ ኃይሌን ፡ ሁሉ ፡ ለመጨመር ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ እንደተዘጋጀሁ ፡ ነኝ ። አሁንም ፡
በኔና ፡ በአባትህ ፡ ጊዜ ፡ ተገምሮ ፡ የነበረው ፡ ወዳጅነትና ፡ አንድነት ፡ ባንተም ፡
ጊዜ ፡ መጽደቁን ፡ ከመላክተኞችህ ፡ በመስማቱ ፡ ከቀድሞው ፡ የበለጠ ፡ በደስታ ፡
ግያለሁ ። ስለዚህም ፡ እነዚህን ፡ በግዛታችን ፡ ጠረፍ ፡ ያሉትን ፡ ክፉ ፡ አረመኔዎ
ችና ፡ አሕዛቦች ፡ ለመውጋት ፡ ማናቸውንም ፡ ዕርዳታ ፡ አስጣለሁ ። በእንደዚህ ፡ ያለ ፡
መተሳሰብ ፡ ዕርዳታይንም ፡ ለማዘዝ ፡ በፍሥሐ ፡ በለሁበት ጊዜ ፡ የሚያሳዝነውና ፡ አደ
ገኛው ፡ ያባትህ ፡ ሞት ፡ ስለደረሰኝ ፡ ትልቁ ፡ ደስታይ ፡ ወደ ፡ ኅዘን ፡ ተለውጦ ፡ አሳ
ቤና ፡ ምኞቱ ፡ ሁሉ ፡ እንደገና ፡ አሥር ፡ ገብቶ ፡ ተስፋ ፡ የሚያስቆርጥ ፡ ሆነ ። ባገራ ፡
ያሉት ፡ መኳንንትና ፡ ሊቃውንት ፡ በአብያተ ፡ ክርስቲያናትና ፡ በገዳማት ፡ የሚገኙት ፡
ሁሉ ፡ በጠቅላላው ፡ ዜጋችን ፡ በሆነው ፡ ላይ ፡ ሁሉ ፡ ይህ ፡ አደገኛ ፡ ወሬ ፡ መራራ ፡
ኅዘንንና ፡ ሰቆቃውን ፡ (ለቅሶ-ወዮ) ፡ ጣለበት ፡ ለኔም ፡ ለራሴ ፡ ከነገሥታት ፡ ቀን ፡
ዝምሮ ፡ መላክተኛና ፡ ደብዳቤ ፡ የተላካሁት ፡ የክርስቲያን ፡ ንጉሥ ፡ እርሱ ፡ (አማ
ኑኤል) ፡ ብቻ ፡ ስለነበረ ፡ በርሱ ፡ ክፉ ፡ ሞት ፡ ልቤ ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ አዝኳል ።
ክርሱ ፡ ዘንድ ፡ ተልከው ፡ ወደኔ ፡ የመጡት ፡ ገብዛዝት ፡ የጦር ፡ ሹማምንቶች ፡
የጨዋ ፡ ወገኖች ፡ (ባሮን) ፡ ካህናት ፡ ቀሳውስትና ፡ ዲያቆናት ፡ ሊቃውንትም ፡
ወደኔ ፡ አገር ፡ በመጡና ፡ የቤተ ፡ ክህነቱ ፡ ወገኖች ፡ ቅዳሴያቸውን ፡ አሳምረው ፡
በአላይኝ ፡ ጊዜ ፡ በሥርዓታቸው ፡ ደስ ፡ አለኝ ። እኔም ፡ በመጡ ፡ ጊዜ ፡ አክብራ ፡
በቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ ተቀብዬ ፡ ስጦታም ፡ አድርጌ ፡ ወደ ፡ አገራቸው ፡ በሚመልሱበ

ትም ፡ ጊዜ የይለፍ ፡ ወረቀት ፡ ሰጥቼ ፡ አሰናበት ረታዎው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እቅድ ፡ ባሕር ፡ ዳር ፡ እግዛቱ ፡ ጠረፍ ፡ ሆነው ፡ ሲጠባበቁ ፡ አባትህ ፡ አዘላቸው ፡ የነበረው ፡ ዋናው ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ሳይመጣላቸው ፡ ቀረና ፡ በዚህ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ኖረው ፡ ተመለሱ ። እኔም ፡ ወዲያው ፡ (መልሼ?) ፡ መላክተኞቼን ፡ ክረስቶፍ ፡ ሊከናትን? ፡ ሞኞቼን ፡ ሁሉ ፡ እንዲገልጽልህ ፡ ወዳንተ ፡ ልኬ ፡ በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ታዘኸኝቴን ፡ ለመግለጽ ፡ ወደ ፡ አባታችን ፡ ወደ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሱ ፡ (ሮማ) ፡ ፍራንቼስኮ ፡ አልቫሪዝን ፡ ላክሁት ። ጌታውና ፡ ንጉሡ ፡ ወንድሜ ፡ ሆይ ፡ ከሚቹ ፡ አባትህ ፡ ዝምሮ ፡ በመካከላችን ፡ ስለተመሠረተው ፡ ወዳጅነትና ፡ መረዳዳት ፡ የምንግርህን ፡ ስማኝ ። ከአባትህ ፡ ግንኙነት ፡ ከዠመርን ፡ አንሥቶ ፡ መላክተኞችም ፡ ደብዳቤም ፡ እየመጣልኝ ፡ ልክ ፡ ከወንድሜ ፡ ዘንድ ፡ እንደመጣልኝ ፡ እየተመለከትሁ ፡ ደብዳቤውን ፡ እነበው ፡ ነበር ። በኔ ፡ አሳብ ፡ ይህ ፡ የአደረግነው ፡ ግንኙነትና ፡ ዝምድና ፡ ደንበኛና ፡ አግባብ ፡ ያለው ፡ ነው ። ይልቁንም ፡ ሁለታችንም ፡ ክርስቲያን ፡ በመሆናችን ፡ ይቺን ፡ ሃይማኖታችንን ፡ ለመከላከል ፡ የሁለታችን ፡ ዝምድና ፡ አስፈላጊ ነው ። ክፉዎቹ ፡ እስላሞቹ ፡ አረመኔዎቹና ፡ አሕዛቦቹ ፡ እንኳን ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ እየተረዳዱ ፡ በሰላም ፡ የመኖርን ፡ ጸጋ ፡ አግኝተዋል ። ወደፊት ፡ ከግብፅ ፡ ንጉሥም ፡ ከሌላውም ፡ አምባሳደርም ፡ መላክተኛም ፡ እንዳልቀበል ፡ እምልልሃለሁ ፡ አንተን ፡ ግርማዊነትህን ፡ ደስ ፡ የሚያሰኙትን ፡ መላክተኞችህን ፡ ብቻ ፡ እቀበላለሁ ። ከሃይማኖታችን ፡ ስለማይገጥሙ ፡ ከአረመኔዎቹ ፡ ነገሥታት ፡ ጋር ፡ ቃል ፡ ኪዳንም ፡ ወዳጅነትም ፡ የለኝም ። ወዳጆቹ ፡ ቢመስሉም ፡ ይኸን ፡ ወዳጅነት ፡ አመክኝተው ፡ በግዛቱ ፡ የሚገኘውን ፡ ብዙ ፡ ወርቅ ፡ በያመቱ ፡ እያመላለሱ ፡ ለመውሰድ ፡ ሲሉ ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ ሲያደርጉ ፡ ከኔ ፡ በፊት ፡ ከነበሩት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡ ተለይቼ ፡ የመግቢያና ፡ የመውጫ ፡ ፈቃድ ፡ (ፓስፖርት) ፡ ሳልከለክላቸው ፡ መቅረቱ ፡ በዚህ ፡ ተናደው ፡ የጌታችን ፡ የኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መቃብር ፡ የሚገኝበትን ፡ የኢየሩሳሌምን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ያቃጥሉታል ፡ ብዬ ፡ ፈርቼ ፡ ነው ። የነሱም ፡ የዘወትር ፡ አሳባቸውና ፡ ምኞታቸው ፡ በግብፅም ፡ በሱርያ ፡ (ሶርያ) ፡ የሚገኘውን ፡ ቅዱስ ፡ ቦታ ፡ ለመዝረፍ ፡ ነው ። ጌታው ፡ ወዳጄ ፡ ሆይ ፡ ከአውሮፓ ፡ የክርስቲያን ፡ ነገሥታት ፡ ጋር ፡ እስካሁን ፡ ተዋውቁ ፡ በነሱ ፡ ልጽናና ፡ አልቻልሁም ። እነሱም ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ እየተጣሉ ፡ ትልቅ ፡ ጦርነት ፡ ያደርጋሉ ። ደግሞ ፡ ይበልጥ የማዝነው ፡ ከነዚህ ፡ ከአውሮፓ ፡ የክርስቲያን ፡ ነገሥታት ፡ ጋራ ፡ መራራቃችን ፡ ነው ። በግዛቱ ፡ ወሰን ፡ አንድ የክርስቲያን ፡ ንጉሥ ፡ ቢኖር ፡ ኖሮ ፡ በደስታ ፡ ክርሱ ፡ ጋር ፡ በጓደኝነት ፡ እንኖር ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን የእግዚአብሔር ፡ ትእዛዝ ፡ እንደዚህ ፡ ከሆነ ፡ ሁሉንም ፡ በትእዛዥ ፡ ማድረግ ፡ ይገባኛል ። ስለዚህ ፡ የቀረው ፡ ቢቀር ፡ ሁልጊዜ ፡ በደብዳቤህና ፡ በመላክተኛህ ፡ እንድትገቡበኝኝ ፡ እለምንሃለሁ ። ደብዳቤዎችህንም ፡ ሳነብ ፡ እንዳየሁህ ፡ ያህል ፡ እቆጥረዋለሁ ። አንድ ፡ ወዳጅም ፡ በሩቅ ፡ ላለው ፡ ወዳጁ ፡ ከቅርብ ፡ ካለው ፡ ይበልጥ ፡ እንደ ፡ ገንዘቡ ፡ አድርጎ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ያስበዋል ። ይኸም ፡ ጌታችን ፡ በወንጌሉ ፡ «ነበ ፡ ሀሎ ፡ መዝገብስ ፡ ህየ ፡ ይሄሉ ፡ ልብክ ፡ ገንዘብህ ፡ ወዳ

ለበት ፡ ልብህ ፡ ወደዚያ ፡ ይሆናል ። እንዳለው ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ እንድታስበኝ ?
አደራ ፡ አልሃለሁ ፡ ወንድሜ ፡ ሆይ ፡ የምነግርህን ፡ ሁሉ ፡ አትዘንጋ ። እንደሰ
ማሁት ፡ በእውቀት ፡ እንደሚቼ ፡ አባትህ ፡ አዋቂና ፡ ጥንቁቅ ፡ በመሆንህ ፡ ደስ ፡ ብሎ
ኛል ፡ አባትህም ፡ በኔ ፡ ላይ ፡ የተወውን ፡ መልካም ፡ መታሰቢያ ፡ ሳስታውስ ፡ ጎዘኔ ፡
ይቀሰቀሳል ። አሁንም ፡ « በግዛቱ ፡ መንበር ፡ የተቀመጠው ፡ ጠቢቡ ፡ የንጉሥ ፡ አማኑ-
ኤል ፡ ልጅ ፡ የተባረከ ፡ ይሁን ። እያልኩ ፡ ለአምላኬ ፡ ምሥጋና ፡ አቀርባለሁ ።
ጌታው ፡ አባትህ ፡ እንዳሰበው ፡ እነዚህን ፡ የማያምኑ ፡ አረመኔዎችን ፡ ለመውጋት ፡
ወደኋላ ፡ እንዳትል ፡ እለምንሃለሁ ። ያንተ ፡ ኃይል ፡ ከአባትህ ፡ ያነሰ ፡ ነው ፡ ብለህ ፡
በዚህ ፡ አሳብ ፡ መቆም ፡ አይረባህም ፡ ታላቅ ፡ ስለሆንህ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ዕርዳታ ፡
እነዚህን ፡ አረመኔዎች ፡ ታሸንፋቸዋለህ ። እኔም ፡ በበኩሌ ፡ ሰውም ፡ ወርቅም ፡ ስን
ቅም ፡ በብዙ ፡ ለመስጠትና ፡ ለመርዳት ፡ ተስፋውን ፡ አረጋግጣለሁ ። ይኸም ፡ ሁሉ ፡
(ሰው ፡ ወርቅ) ፡ በኔ ፡ ዘንድ ፡ እንደ ፡ ባሕር ፡ አሸዋ ፤ እንደ ፡ ሰማይ ፡ ከዋክብት ፡ የበ
ረከተ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ አድርገን ፡ በቃል ፡ ኪዳን ፡ አሻልተን ፡ ከሠራን ፡ የአረመ
ኔዎቹንና ፡ የማውራታንያን ፡ አገር ፡ (ሰሜን ፡ አፍሪካን) ፡ በእጃችን ፡ ለማድረግ ፡ እንች
ላለን ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ የምለምንህ ፡ ዜጋዎቹንና ፡ ቤተ ፡ ሰባቱን ፡ የጦር ፡ ሥርዓ
ትና ፡ የሰልፍ ፡ አጠባበቅ ፡ ደንብ ፡ የሚያስተምሩ ፡ የጦር ፡ ጥበብና ፡ ልምድ ፡ ያላቸ
ውን ፡ ሰዎች ፡ እንድትልክልኝ ፡ ነው ። ያንተ ፡ ኃይል ፡ ብዙ ፡ ነው ። ዕድሜ
ህም ፡ ከሰሎሞን ፡ የበለጠ ፡ ስለሆነ ፡ ጠንካራ ፡ ነህ ። ስሎሞን ፡ ሲነግሥ ፡ ፲፪ ፡
ዓመቱ ፡ ነበር ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ከአባቱ ፡ ይበልጥ ፡ ዠግንነትና ፡ ጥበብ ፡ ሠራ ። ሌላም ፡
ምሳሌ ፡ ደግሞ ፡ አባቱ ፡ ናሁ ፡ (ናዖድ) ፡ ሲሞት ፡ እኔ ፡ ፲፩ ፡ ዓመቱ ፡ ነበር ፡ በእግ
ዚአብሔር ፡ ዕርዳታ ፡ ከነገሥሁ ፡ ወዲህ ፡ በግዛቱ ፡ ወሰን ፡ ያሉትን ፡ አገሮችና ፡ መን
ግሥቶች ፡ አስገብርሁ ። ስለዚህ ፡ አንተንም ፡ እኔንም ፡ ለረዳን ፡ እግዚአብሔር ፡ ሁሉ
ታችንም ፡ ምሥጋና ፡ እናቅርብ ። ጌታና ፡ ወንድም ፡ ሆይ ፡ ስእል ፡ የሚሠሩ ፡ መጽ
ሐፍ ፡ የሚያትሙ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ የሚሠሩ ፡ ጥላን ፡ ሠሪ ፡ አናጠ ፡ የመቅደድንና ፡
የአካልን ፡ በሕል ፡ የሚያውቁ ፡ ሐኪሞች ፡ (ሺሩርዢያንና ፡ ሬዚሲያን) ፡ እንደዚ
ሁም ፡ ወርቅን ፡ ብርን ፡ ብረታ ፡ ብረትን ፡ የሚያወጡ ፡ የማዕድን ፡ ሠራተኞች ፡ ቅርጽ ፡
መቅረጽ ፡ የሚያውቁትን ፡ ደህና ፡ ደህና ፡ ሠራተኞች ፡ እንድትልክልኝ ፡ እለምንሃ
ለሁ ። ይልቁንም ፡ ጥሎምብ ፡ ማልበስ ፡ ዕጡብ ፡ መሥራት ፡ የሚችሉ ፡ ላክልኝ ።
በጠቅላላው ፡ ሁሉም ፡ ሠራተኛ ፡ በየዓይነቱ ፡ ያስፈልገኛል ። ለጊዜው ፡ በጣም ፡
የሚያስፈልገኝ ፡ ሐርክቡዝ ፡ (ረዥም ፡ የጥንት ፡ ጠበንዣ) ፡ ታላላቅ ፡ መድፍ ፡
የሚሠሩ ፡ ሠራተኞች ፡ ናቸው ።

ወንድም ፡ ወንድሙን ፡ ሊረዳው ፡ እንደሚችል ፡ አንተም ፡ በማናቸውም ፡
ነገር ፡ እርዳኝ ። እንደዚህም ፡ ሲሆን ፡ እግዚአብሔር ፡ ይረዳንና ፡ ዋናው ፡ አሳባ
ችን ፡ እናጸሜ ፡ ይደርሳል ፡ የቅዱሳኑን ፡ የአቤልን ፡ የኖህን ፡ በመርከቡ ፡ ላይ ፡
አብርሃም ፡ በሚድያን ፡ ምድር ፡ የነበረ ፡ ጊዜ ፡ ይስሐቅ ፡ ከመሐላ ፡ ጉድጓድ ፡ የዳነ ፡
ጊዜ ? ፤ ያዕቆብ ፡ ቤተ ፡ ልሔም ፡ የነበረ ፡ ጊዜ ፡ ሙሴ ፡ ግብጽ ፡ የነበረ ፡ ጊዜ ፡
አርን ፡ በተራራ ፡ ላይ ፡ የነበረ ፡ ጊዜ ፡ ኢያሱ ፡ የኑን ፡ ልጅ ፡ በጌልጌላ ፡ በነበረ ፡

ጊዜ ፣ የጊደዎንን ፣ የዕምሶንን ፣ በድርቅ ፣ መሬት ፣ ወሀ ፣ በጠማው ፣ ጊዜ ፣ ሰው-
 ኤል ፣ ራማ ፣ የነበረ ፣ ጊዜ ፣ ዳዊት ፣ በናዮት ? ፣ የሰሎሞንን ፣ የናታንን ፣ የሰፍጥ፣
 አጠርነት ፣ ለይ ፣ በነበረ ፣ ጊዜ ፣ ምናሴ ፣ ኃጢአት ፣ ሠርቶ ፣ ወደአግዚአብሔር ፣
 በተመለሰ ፣ ጊዜ ፣ ዳንኤል ፣ ከአንበሳት ፣ ጋር ፣ በነበረ ፣ ጊዜ ፣ ሲድራክ ፣ ሚሳክ ፣
 አብደናጎን ፣ (ፎቱ ፣ ደቂቅ) ፣ በነበልባለ ፣ እሳት ፣ በተጠሉ ፣ ጊዜ ፣ ሐና ፣ በቡተ ፣
 መቅደስ ፣ የነበረች ፣ ጊዜ ፣ ኢየሩሳሌምን ፣ ከዙፋባቤል ፣ ጋር ፣ ሆኖ ፣ የሠራውን ፣
 የነሀምያን ፣ ማታትያስ ክልጆቹ ፣ (መቃብያን) ፣ ጋር ፣ ሆኖ ፣ በዓለም ፣ ሩብ ፣ ላይ ፣
 በነበረ (በዘረ ?) ፣ ጊዜ ፣ በመጨረሻ ፣ የተበረከውን ፣ . . . መሥዋዕትና ፣
 ጸሎት ፣ እንደሰማ ፣ ያንተንም ፣ ጸሎትና ፣ ስለት ፣ እየሰማ ፣ ምኞትህን ፣ በደስታ ፣
 እየረጸመ ፣ ከጠላቶችህ ፣ ሁሉ ፣ ይጠብቅህ ። የአግዚአብሔር ፣ ሰላም ፣ ሁልጊዜ ፣
 ከንተ ፣ ጋር ፣ ይሁን ። በቅድስና ፣ በፍቅር ፣ ከንድ ፣ ስሜ ፣ እስለምሃለሁ ፣ እንደ
 አንተም ፣ አማካሪዎችህን ፣ ጳጳሳትህን ፣ ኤጲስ ፣ ቆጶሳትህን ፣ ቀሳውሳትና ፣ ዲያቆ
 ናትህን ፣ ወንድምን ፣ ሴቱንም ፣ የአግዚአብሔር ፣ ጸጋ ፣ የድንግል ፣ ማርያም ፣
 ቡራኬ ፣ ዘወትር ፣ ከናንተ ፣ ጋር ፣ ይሁን ፣ አሜን ። »

በነዚህ ፣ በአፄ ፣ ልብነ ፣ ድንግል ፣ ደብዳቤዎች ፣ የምንረዳው ፣ ሁለት ፣ ዋና ፣
 ዋና ፣ ጉዳዮች ፣ ናቸው ። በነዚህ ፣

፩ኛው ፣ ከክርስቲያኑ ፣ ከፖርቱጋል ፣ መንግሥት ፣ የጠበቀ ፣ የቃል ፣ ከዳን ፣
 ጓደኝነት ፣ አድርገው ፣ ዘወትር ፣ የሚያሠጉዋቸውን ፣ እስላሞቹን ፣ ለማጥቃት ።

፪ኛው ፣ ከስለጠነው ፣ የፖርቱጋል ፣ መንግሥት ፣ ዘንድ ፣ ልዩ ፣ ልዩ ፣ ጥበብ ፣
 የሚያውቁ ፣ መምህራን ፣ አስመጥተው ፣ አገራቸውን ፣ ለማሠልጠን ፣ ነው ።

በየጊዜው ፣ በደዋሮ ፣ በይፋት ፣ በአዳል ፣ ግዛት ፣ ከእስላሞቹ ፣ በላባቶች ፣
 ጋር ፣ ዘወትር ፣ ግጭቱ ፣ በየቋርጥም ፣ እነሱንም ፣ ከሚደግጁቸው ፣ ከተርኮች ፣ ከግ
 ብጻችም ፣ ጋር ፣ መፈራራትና ፣ መጠባበቅ ፣ በይቀር ፣ እስከዚህ ፣ ጊዜ ፣ ድረስ ፣
 ከፊት ፣ ዝምሮ ፣ ንግሥት ፣ እሴኒም ፣ አፄ ፣ ልብነ ፣ ድንግልም ፣ ከእስላሞቹ ፣ መን
 ግሥታት ፣ ጋር ፣ የጉርብትና ፣ ወዳጅነት ፣ እንዲጠበቅ ፣ ፈትነዋል ። ኢብን ፣ አያስ ፣
 የሚባለው ፣ እንደጻፈው ፣ በሃጅራ ፣ በ፱፻፳፪ ፣ (፱፻፳፯ ፣ ም ፣ እንደ ፣ ኢት ፣ ቀጥሮ) ፣
 የኢትዮጵያ ፣ መላክተኞች ፣ ገለ ፣ በረከት ፣ ይዘው ፣ ከይሮ፣ሄደው ፣ በዚህ ፣ ዘመን ፣
 ለነበረው ፣ ሁልጣን ፣ ማሚሎክ ፣ ሰጥተው ፣ ሁልጣኑም ፣ በክብር ፣ ተቀብሎ ፣ አን
 ጋግሯቸዋል ። ከነዚህ ፣ አገሮች ፣ ጋር ፣ ንግድም ፣ ደብዳቤቹ ፣ መለዋወጥ ፣ ለጊ
 ዜው ፣ አልቀረም ። ዳሩ ፣ ግን ፣ እስላሞቹ ፣ በለፈው ፣ ለማጎፋዝ ፣ የሰጡት ፣ እር
 ዳታ ፣ ወደፊት ፣ ደግሞ ፣ ለሚነግሱ ፣ ለግራኝ ፣ አህመድ ፣ የሚሰጡት ፣ ለንጉሡ ፣
 ለአፄ ፣ ልብነ ፣ ድንግል ፣ ስለታወቃቸው ፣ በፈተኛው ፣ ጊዜ ፣ ችላ ፣ ለሌት ፣
 አስበው ፣ የነበረውን ፣ የፖርቱጋልን ፣ ግንኙነት ፣ በአሁኑ ፣ ጊዜ ፣ አጥብቀው ፣
 ፈልገውታል ። በዚህ ፣ ዘመን ፣ የፖርቱጋል ፣ የጦር ፣ መከፋፈያች ፣ በመርኩብ ፣
 እስከ ፣ ዘይላ ፣ እስከ ፣ ዛግባር ፣ ድረስ ፣ እየሞጡ ፣ በእስላሞቹ ፣ በተርኮች ወታ

ደሮች ፡ ላይ ፡ የጦር ፡ ጉዳት ፡ ማድረጋቸውን ፡ አጠገባቸው ፡ ከአሉት ፡ ከነአል
 ቫሬዝ ፡ ከነቤርሙዴዝ ፡ ስለሰሙ ፡ ከእስላም ፡ መንግሥታት ፡ ዘንድ ፡ መስማማትም ፡
 ለዘለቁታ ፡ የማይቻል ፡ መሆኑን ፡ በመገመት ፡ የዚህኛውን ፡ የዝምድና ፡ መንገድ ፡
 ለቀው ፡ በሃይማኖት ፡ ከሚቀርባቸው ፡ የባላጋሮቻቸው ፡ ባላጋራ ፡ ከሆነው ፡ ከፖ
 ሮቱጋል ፡ ጋር ፡ መሆንን ፡ መርጠዋል ። በደብዳቤያቸው ፡ ውስጥ ፡ ከእንግዲህ ፡
 ወዲህ ፡ ከግብጽ ፡ ንጉሥ ፡ መልክተኛ ፡ አልቀበልም ፡ ሲሉ ፡ ጨርሰው ፡ መቀረ
 ጣቸውን ፡ ያስረዳል ። ምናልባት ፡ ለጊዜው ፡ ይህ ፡ ዝንባሌያቸው ፡ በእስላሞቹ ፡
 ዘንድ ፡ በግልጽ ፡ እንዳይታወቅ ፡ ፈልገው ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ ቀጥረው ፡
 የበዙ ፡ መልክተኞች ፡ በሚመላለሱበት ፡ ጊዜ ፡ አማኑኤል ፡ ሞቶ ፡ ጎዘኑን ፡ በአ
 ዋጅ ፡ ሲያከብሩ ፡ ይህ ፡ ቃል ኪዳንና ፡ ዝምድና ፡ ለእስላሞቹ ፡ ሊወወራቸው ፡
 ዝምድናውም ፡ በማን ፡ ላይ ፡ መሆኑ ፡ ሊዘነጋቸው ፡ አይቻልም ። ከሁሉ ፡ የበ
 ለጠ ፡ ደግሞ ፡ ፍራንቸስኮ ፡ አልቫሬዝን ፡ የእስላም ፡ ነክ ፡ በሆኑት ፡ የጠረፍ ፡
 አገሮች ፡ በምጥጥ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ብለው ፡ ሲሾሙት ፡ በርሳቸው ፡ ዘንድ ፡ የብ
 ልሃት ፡ መንገድ ፡ ነው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ይኸን ፡ የመሰለው ፡ ሁሉ ፡ የእስላሞቹን ፡
 ጠብና ፡ ግንጋኔ ፡ እያባሰ ፡ ሊሄድ ፡ የሚችል ፡ ነው ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ አፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ የዚህን ፡ የፖርቱጋልን ፡ መንግሥት ፡
 ቃል ፡ ኪዳን ፡ ከመከታተል ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ላገራቸው ፡ የሚጠቅም ፡ ነገር ፡ አለመኖ
 ፋን ፡ ብቻቸውንም ፡ ሆነው ፡ የከበደውን ፡ የእስላሞች ፡ ወረራ ፡ እንደማይገፉት ፡
 ስለተረዱት ፡ እነሆ ፡ በደብዳቤያቸው ፡ ላይ ፡ ቃል ፡ ኪዳንን ፡ አጥብቀው ፡ ይጠይቃሉ ።
 ማቹን ፡ የፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ አማኑኤልን ፡ በሽምግልናው ፡ እንደ ፡ አባት ፡ ልጁን ፡
 ዮሐንስን ፡ በወጣትነቱ ፡ እንደወንድም ፡ አድርገው ፡ እርሳቸው ፡ ወርቅና ፡ ብር ፡
 ወታደርና ፡ ስንቅ ፡ እርዳታ ፡ ለፖርቱጋል ፡ ሰጥተው ፡ የሁለቱ ፡ ኃይል ፡ ተባብሮ ፡
 የእስላምን ፡ ኃይል ፡ እንዲሰብርና ፡ የአገራቸው ፡ ክርስቲያን ፡ በአረፍት ፡ እንዲ
 ኖር ፡ በወሰናቸው ፡ ላይ ፡ ተፋላሚ ፡ ባላባቶች ፡ እንዲደክሙ ፡ የጌታ ፡ መቃብር ፡
 የሚገኝበት ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ከቱርክ ፡ ገዥነት ፡ ነጻ ፡ ወጥቶ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ወደ ፡
 ኢየሩሳሌም ፡ መነኮሳቱና ፡ ምዕመናኑ ፡ እንደልባቸው ፡ እንዲመላለሱ ፡ ተመኝ
 ተዋል ። በዚህ ፡ ደብዳቤ ፡ ደግሞ ፡ አማኑኤልንም ፡ ልጁንም ፡ ዮሐንስን ፡ አጥ
 ብቀው ፡ ሲጠይቁ ፡ የተመለከትነው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ጥበብ ፡ የሚያውቁ ፡ ፖርቱጊ
 ዞች ፡ ወደኢትዮጵያ ፡ እንዲመጡና ፡ ሕዝባቸውን ፡ እንዲያወለጥሉላቸው ፡ ነበር።
 ከሁሉም ፡ አስቀድሞ ፡ ጠበንጃና ፡ መድፍ ፡ ሠራተኞች ፡ አስቀድመው ፡ ይምጡ
 ልኝ ፡ ያሉት ፡ የግራኝ ፡ ወራሪነት ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡ ስለተሰማቸው ፡ ባላጋራቸውን ፡
 በመግሪያ ፡ እየተከላከሉ ፡ ለመቆየት ፡ መሆኑ ፡ አያጠራጥርም ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ለዮሐንስ ፡ ፫ኛና ፡ ለሮማው ፡ ጳጳስ ፡ ለቀሌምንጦስ ፡ የሚሰጠ
 ውን ፡ ደብዳቤና ፡ ገጸ ፡ በረሰት ፡ ለፍራንቸስኮ ፡ አልቫሬዝና ፡ ለዶም ፡ ሮድሪግ
 ለአባ ፡ ጸጋ ፡ ዘአባ ፡ ሰጥተው ፡ ከእስናባቸውና ፡ እነሱም ፡ በሰራው ፡ እንዳ
 መለከትነው ፡ ጿ ፡ ዓመት ፡ መርከብ ፡ ሲጠበቁ ፡ በምጥጥና ፡ በአክሱም ፡ ቆይ

ተው ፡ በሺጅጅጅ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በሚያዝያ ፡ ፳፰ ፡ ቀን ፡ አንደ ፡ ኤው ፡ ቀጥር ፡ ከም
 ጥቀ ፡ ከሄዱ ፡ በኋላ ፡ የንጉሡን ፡ ያረ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ጉዳይ ፡ በቶሎ ፡
 ሂደው ፡ ሊያስፈጽሙላቸው ፡ አልቻሉም ። የዚያን ፡ ዘመን ፡ ጉዞ ፡ በሕሩ ፡ በመ
 ርከብ ፡ የብሱ ፡ (መሬቱ) ፡ በከብትና ፡ በእግር ፡ ስለሆነ ፡ አንድ ፡ መላክተኛ ፡ ከኢ
 ትዮጵያ ፡ ወደሊስቦን ፡ ደርሶ ፡ እንዲመጣ ፡ ቢያንስ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ያስፈልገዋል።
 መላክተኞቹ ፡ ከሸቀ ፡ ወደምጥቀ ፡ ከምጥቀ ፡ ወደሕንድ ፡ (ጎአ) ፡ ከሕንድ ፡ ወደ
 ሊስቦን ፡ መሄድ ፡ አለባቸው ። በዚህ ፡ ላይ ፡ በየቦሩ ፡ የቱርኮቹ ፡ ጥብቅ ፡
 መቆጣጠር ፡ ነገሩን ፡ ይበልጥ ፡ ያዘገየዋል ። በነገሩ ፡ የሮማ ፡ ጳጳስ ፡ መግባት ፡
 ደግሞ ፡ ከሊስቦን ፡ ወደሮማ ፡ መመላለስን ፡ ያስከትላልና ፡ ይኸም ፡ ተጨምሮ ፡
 ይበልጥ ፡ ጉዳዩን ፡ ይጉትተዋል ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ የሮማ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስና ፡ የፖርቱጋልን ፡ ንጉሥ ፡ ከኢትዮጵያ ፡
 የበለጠ ፡ በቅርብ ፡ የሚያሳስባቸው ፡ በቱርክና ፡ በፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ በፖርቱጋል ፡
 ንጉሥና ፡ በሻርል ፡ ፮ኛ ፡ በጀርመንና ፡ በኤስፓኝ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መካከል ፡
 በግዛት ፡ በዙፋን ፡ በበላይነትም ፡ ምክንያት ፡ የሚነሣው ፡ ጠብና ፡ ክርክር ፡ ሉተር ፡
 በዚህ ፡ ዘመን ፡ በካቶሊክ ጤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ላይ ፡ ያመጣው ፡ አዲስ ፡ የፕሮቴስታንት ፡
 ሃይማኖት ፡ ጠብ ፡ ስለአለ ፡ ይኸ ፡ ሁሉ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ጉዳይ ፡ አብዛኛ ፡ ጊዜ ፡ ችላ ፡
 አሰኝቶ ፡ መላክተኞቹ ፡ መልስ ፡ ሳያመጡ ፡ አሥር ፡ ዓመት ፡ አለፈ ። አፄ ፡ ልብን ፡
 ድንግል ፡ ለጳጳሱና ፡ ለፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ስለላኩባቸው ፡ ደብዳቤዎች ፡ ጉዳይ ፡ የፖ
 ርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ ዮሐንስ ፡ ፫ኛ ፡ ከራሱ ፡ ዋና ፡ መላክተኛውንና ፡ ከኢትዮጵያ ፡
 ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የተጻፈለትን ፡ ደብዳቤ ፡ አሊዞ ፡ ከአልቫሬዝ ፡ ጋር ፡ ወደሮማ ፡ ሊቀ ፡
 ጳጳስ ፡ ልከ ፡ እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ መላክተኞች ፡ ከሮማ ፡ ጳጳስ ፡ ተገናኝተው ፡ በቀም ፡ ነገር ፡
 ንግግር ፡ የተዘመረው ፡ አንደ ፡ ኤውሮፓ ፡ ቀጥር ፡ ፲፭፻፴፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ነው ። ይኸውም ፡
 መላክተኞቹ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ በሄዱ ፡ በሰባተኛው ፡ ዓመት ፡ ማለት ፡ ነው ። የንግግ
 ሩን ፡ ሁኔታና ፡ ለሮማ ፡ ጳጳስ ፡ የተጻፈውን ፡ ደብዳቤ ፡ ወደፊት ፡ እንመለከታለን ።

ስለዚህ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የፖርቱጋልንና ፡ የኢትዮጵያን ፡ ሁለት ፡
 የክርስቲያን ፡ መንግሥት ፡ የወዳጅነት ፡ ግንኙነት ፡ እየሰሙ ፡ እያዩ ፡ ይናደዱ ፡
 የነበሩት ፡ የቱርክ ፡ የግብጽ ፡ የዓረብ ፡ አገር ፡ በለሥልጣኖች ፡ መዝመሪያ ፡ ለማ
 ጎፋዝ ፡ ከአደረጉት ፡ የበለጠ ፡ በአዳልና ፡ በሱማሌ ፡ ለሚገኙት ፡ በላባቶች ፡ የጦር ፡
 መሣሪያና ፡ የወታደር ፡ እርዳታቸውን ፡ እያፋጠኑ ፡ በመስጠት ፡ ኢትዮጵያን ፡ ለማ
 ስወረርና ፡ የኢትዮጵያና ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ የፈረንጅ ፡ መንግሥት ፡ የሚገናኝበትን ፡
 በር ፡ በፍጹም ፡ ለመዝጋት ፡ ተነሡ ።

ወደፊት ፡ በዝርዝር ፡ እንደምናነበው ፡ ቱርኮችና ፡ ዓረቦች ፡ ይኸን ፡ አላብ ፡
 ወደፍጻሜ ፡ ለማድረስ ፡ የሞከሩት ፡ ማጎፋዝ ፡ መሐመድ ፡ የሚባለውን ፡ በላባት ፡
 ይዘው ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ርሱ ፡ ከአፄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡
 ከዋተ ፡ ወዲህ ፡ ከቱርኮችና ፡ ከዓረብ ፡ አገር ፡ ከዘቢድ ፡ ባሻ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡
 የወታደርም ፡ የጦር ፡ መሣሪያም ፡ እርዳታ ፡ አግኝቶ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ወርሮ ፡

የራሱንም ፣ የደጋፊዎቹንም ፣ የቱርኮችን ፣ ምኞት ፣ የረጸመው ፣ የማገፋገጥ ፣ አማኝ ግራኝ ፣ አህመድ ፣ ነው ። ስለዚህ ፣ አሁን ፣ የፖርቱጋሎችን ፣ ግንኙነት ፣ ወደ ፊት ፣ በሥፍራው ፣ እስካነሳው ፣ ድረስ ፣ መገደብ ፣ ማገፋገጥ ፣ ቀጥሎ ፣ ግራኝ ፣ አህመድ ፣ በየጊዜው ፣ ያደረገውን ፣ ታላላቅ ፣ ጦርነት ፣ በዝርዝር ፣ እንመልከት።

ም ዕ ራ ፍ ፣ ጅ ።

የማገፋፋድና ፣ ያዲ ፣ ልብነ ፣ ድንግል ፣ ጦርነት—የአረጋዊ ፣ መንፈሳዊና ፣ የዮሐንስ ፣ አፈ ፣ ወርቅ ፣ መጽሐፍ ፣ መተርጎም—ግራኝ ፣ አህመድ ፣ የተነሳበት ፣ ምክንያት ።

በመገደብ ፣ መጽሐፍ ፣ ምዕራፍ ፣ ፳፬-፳፯ ፣ ላይ ፣ የመሐመድንና ፣ የዐረቦችን ፣ አነሳስ ፣ አንብቦናል። ከዚያ ፣ ወዲህ ፣ ከ፲፫ኛው ፣ መቶ ፣ ዓ ፣ ም ፣ ገምሮ ፣ እስከሁን ፣ እስካሁን ፣ ልብነ ፣ ድንግል ፣ መንግሥት ፣ ፲፭፻ ፣ ዓ ፣ ም ፣ ድረስ ፣ ደራደር ፣ ሐቅ ፣ አድዲን ፣ (ሐቀዲን) ፣ ጋማል ፣ አድዲን ፣ (ገመልዲን) ፣ ሳብር ፣ አድዲን ፣ (ሰብረዲን) ፣ ካዲ ፣ ዓምደ ፣ ጽዮን ጋራ ፣ አሊ ፣ የሰበር ፣ አድዲን ፣ ልጅ ፣ (የናስር ፣ አድዲን ፣ ልጅ ፣ የሚሉት ፣ አሉ) ፣ ካዲ ፣ ንዋየ ፣ ክርስቶስ ፣ (ሰይፈ ፣ አርእድ) ፣ ጋር ፣ ሐቅ ፣ አድዲን ፣ ጆኛ ፣ ካዲ ፣ ንዋየ ፣ ማርያም ፣ (ውድም ፣ አስፈሪ) ፣ ጋራ ፣ በድላይ ፣ ሺህብ ፣ አድዲን ፣ መሐመድ ፣ (አርዊ ፣ በድላይ) ፣ ካዲ ፣ ዘርዓ ፣ ያዕቆብ ፣ ጋር ፣ መሐመድ ፣ ቤን ፣ በድላይ ፣ ሰላይማን ፣ አህመድ ፣ ካዲ ፣ በአደ ፣ ማርያም ፣ ጋር ፣ ሸምለ ፣ አድዲን ፣ መሐመድ ፣ ካዲ ፣ እስክንድር ፣ ጋር ፣ እንደምን ፣ ሲዋጉ ፣ እንደኖሩ ፣ በጃኛው ፣ መጽሐፍ ፣ በየምዕራፉ ፣ አንብቦናል። እነዚህንም ፣ ሁሉ ፣ የሚደግፉዎቻቸው ፣ በበላይ ፣ የቱርክ መንግሥት ፣ ሆኖ ፣ ደግሞ ፣ በርሱ ፣ ውስጥ ፣ የሚተዳደሩት ፣ የጄዳህ ፣ የሜካ ፣ የዘቢድ ፣ ሠልጣኖች ፣ በቅርብ ፣ ሆነው ፣ በሳብም ፣ በመሳሪያም ፣ በሰውም ፣ ይረዱዎቻቸው ፣ ነበር ።

እነዚህ ፣ የአዳልና ፣ የይፋት ፣ የሐረርጌና ፣ የሱማሌ ፣ በላባቶች ፣ ከነዚያ ፣ ጋር ፣ በሃይማኖት ፣ በዘር ፣ በጋብቻ ፣ በጥቅም ፣ ተሰሰረው ፣ በጥብቅ ፣ ይተሰሰባሉ ፣ እነዚህ ፣ ከወዲህ ፣ ከአገራቸው ፣ የሚገኘውን ፣ ከብት ፣ እህል ፣ ቆዳ ፣ ባሪያ ፣ ሲልኩላቸው ፣ እነዚያ ፣ ደግሞ ፣ ከወዲያ ፣ በልዩ ፣ ልዩ ፣ ጥበብና ፣ ጌጥ ፣ የተወራ ፣ ልብስና ፣ ሸቀጥ ፣ መሳሪያ ፣ ያቀብሉዎቻቸው ፣ ነበር ። ለፖለቲካ ፣ ለጥቅምና ፣ ለንግድም ፣ ብቻ ፣ ሳይሆን ፣ መካ ፣ መዲናን ፣ ለመሳሉም ፣ እነዚህ ፣ የይፋትና ፣ ያዳል ፣ የሱማሌ ፣ በላባቶች ፣ በሄዱ ፣ ጊዜ ፣ እነዚያ ፣ በፍቅርና ፣ በወዳጅነት ፣ ተቀብለው ፣ ሲያለጉና ግድባቸው ፣ እዚያም ፣ በሚክርሙብት ፣ ጊዜ ፣ ከኢትዮጵያ ፣ ነገሥታት ፣ ጋር ፣ ያላቸውን ፣ ያለፈውንም ፣ የጊዜውንም ፣ ጠብ ፣ አብዛኛ ፣ ጊዜ ፣ እያነሡ ፣ መወያየታቸው ፣ እነዚህ ፣ ጥቃታቸውን ፣ ሲያወሩ ፣ እነዚያ ፣ አይዟችሁ ፣ አለንላችሁ ፣ ማለታቸው ፣ የማይጠረጠር ፣ ነው ።

መቀመጫው ፣ ቀስጥንጥንያ (እስጣምቡል) ፣ የሆነው ፣ የቱርክ ፣ መንግሥት ፣ በሳሊም ፣ ጆኛ ፣ በተከታይ ፣ በሶሊማን ፣ ዘመን ፣ የክርስቲያኑን ፣ የቁስጥ

ንጥንያን ፡ መንግሥት ፡ አጥፍቶ ፡ በግዛቱ ፡ በሰርያ ፡ በሊባኖስ ፡ በፓለስቲን ፡ በግብጽ ፡ በዐረብ ፡ አገር ፡ ከተተካና ፡ ሥልጣኑን ፡ ከሀረጋ ፡ ወዲህ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ዙሪያ ፡ ያሉትንም ፡ ምጥዋን ፡ ስጥኪምን ፡ ኦየያዘ ፡ በያዘው ፡ አገር ፡ ላይ ፡ ግዛቱንም ፡ የአስላምንም ፡ ሃይማኖት ፡ አጸና ። የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ከኔውሮፓና ፡ ከሀንድ ፡ ኃይሉን ፡ እየቀሰቀሰ ፡ በእግርም ፡ በመርከብም ፡ ቢዋጋው ፡ ሊበገርለት ፡ አልቻለም ። ንግሥት ፡ እሌኒ ፡ ወደ ፡ ፖርቱጋል ፡ ንጉሥ ፡ በላኩት ፡ ደብዳቤ ፡ የባሕር ፡ በር ፡ ስለሌለን ፡ የመርከብ ፡ ወታደር ፡ አዘጋጅተን ፡ እስላሞቹን ፡ ለመቃወም ፡ አልቻልንም ፡ እንዳሉት ፡ ምጥዋን ፡ ኢትዮጵያም ፡ ልትጠቀምበት ፡ አልቻልንም ። የፖርቱጋል ፡ መንግሥት ፡ ላንድ ፡ ጊዜ ፡ ቢይዘው ፡ የቱርክ ፡ ወታደሮች ፡ መልሰው ፡ እጅ ፡ አድርገውታል ።

አሁን ፡ ደግሞ ፡ ባሄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ዘመን ፡ ይማም ፡ ማኅፋዝ ፡ የሚባለው ፡ የአዳል ፡ ባላባት ፡ ገና ፡ ከአሄ ፡ ናዖድ ፡ ገምሮ ፡ ወደላይ ፡ ወደይፋት ፡ እየወጣ ፡ ከክርስቲያኖቹ ፡ ጋር ፡ እየተዋጋ ፡ ከብትም ፡ ሰውም ፡ እየዘረፈ እየወሰደ ፡ አስፈርቶ ፡ ይኖር ፡ ነበር ። በየጊዜውም ፡ የቱርኮቹንና ፡ የረቦቹን ፡ ድጋፍ ፡ አግኝቶ ፡ በሐረር ፡ በላባትነቱም ፡ ላይ ፡ የዘይላን ፡ ሹመት ፡ ጨምረው ለት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ያልታየ ፡ አዳዲስ ፡ ጠባብነትና ፡ ጥይት ፡ በየጊዜው ፡ ይሰጡት ፡ ነበር ። ልዩ ፡ ልዩ ፡ ልብስና ፡ ሽልማት ፡ እንደዚሁም ፡ አንድ ፡ ትልቅ ፡ ድንኳንና ፡ የነቢዩ ፡ የመሐመድ ፡ ምልክት ፡ ያለበትን ፡ አረንጓዴ ፡ ሰንደቅ ፡ ዓላማ ፡ እየላኩለት ፡ በማናቸውም ፡ ረገድ ፡ እንዲደረጅና ፡ እንዲቋቋም ፡ ይረዳት ፡ ነበር ።

ርሱም ፡ ለዚህ ፡ ሁሉ ፡ ስጦታና ፡ እርዳታ ፡ በበኩሉ ፡ ያለውን ፡ ወርቅ ፡ የዝሆን ፡ ጥርስ ፡ ባሪያ ፡ እንደ ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ አያደረገ ፡ በመላክ ፡ ያስደስታቸው ፡ ነበር ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ከዠርባው ፡ የቱርኮችንና ፡ የዐረቦችን ፡ ድጋፍ ፡ በማግኘቱ ፡ ይልቁንም ፡ በዕጁ ፡ የያዘው ፡ አዳዲስ ፡ መሣሪያ ፡ ሙሉ ፡ ልብ ፡ ስለሰጠው ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ይፋት ፡ አዳሎቹን ፡ እየላከ ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ አስጨርሶ ፡ ብዙ ፡ ቤትና ፡ አብያተ፡ክርስቲያናትንም ፡ አቃጥሎ ፡ ብዙ ፡ ከብትም ፡ አዘረፈ ። የዚህም ፡ ወሬ ፡ በቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ ተሰማ ። በዚህም ፡ ጊዜ ፡ አሄ ፡ ልብን ፡ ድንግል ፡ ዕድሜያቸው ፡ ኻያ ፡ ዓመት ፡ ስለተጠጋ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ለመምራት ፡ አቅማቸው ፡ ስለሚፈቅድ ፡ ጦራቸውን ፡ አስከትተው ፡ ወደ ፡ ይፋት ፡ ጉዞ ፡ ገጥመዱ ። ማኅፋዝም ፡ በባላባታቸው ፡ በመሐመድ ፡ የሚመሩትን ፡ የአዳሎችን ፡ ጦር ፡ ሰብስቦ ፡ መጣ ።

እንደ ፡ ኢት ፡ ቍጥር በ፳፻፳፰ ፡ ዓ፡ ም፡ በሐምሌ ፡ ወር ፡ በዚሁ ፡ በይፋት ፡ አቅራቢያ ፡ ጦርነት ፡ ተገጥመረና ፡ ሠራዊት ፡ ከሠራዊት ፡ ሲዋጋ ፡ አዝማቹ ፡ አሚር ፡ ማኅፋድም ፡ አባ ፡ ጉብረ ፡ እንድርያስ ፡ ከሚባሉት ፡ ኃይለኛ ፡ መንኰሌ ፡ ጋር ፡ በሰይፍ ፡ ውጊያ ፡ ገጠመ ። በሚያስደንቅ ፡ አኳኋን ፡ መንኰሌው ፡

ማጎፋድን ፡ በሰይፍ ፡ በትር ፡ ጣሉት ፡ ራሱንም ፡ ቆርጠው ፡ ለንጉሠ ፡ ለዐፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ አሳይተው ፡ ግዳይ ፡ ጣሉ ። እኝህም ፡ መነኩሴ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ዐፄ ፡ ናዖድ ፡ በዘመነ ፡ መንግሥታቸው ፡ በጥፋት ፡ መላሳቸውን ፡ ያስቆረጡዋቸው ፡ ናቸው ፡ ይባላል ። የኝህ ፡ ሰው ፡ ስም ፡ በጭኛው ፡ መጽሐፍ ፡ ዐፄ ፡ ናዖድ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ በሉት ፡ የመኳንንትና ፡ የሊቃውንት ፡ ዝርዝር ፡ ላይ ፡ ተጠቅኮ ፡ ይገኛል ።

አዳሎቹ ፡ የዋናውን ፡ መሪ ፡ የማጎፋድን ፡ መሞትና ፡ በመከከላቸው ፡ ብዙ ፡ እልቀት ፡ በዩ ፡ ጊዜ ፡ ደንግጠው ፡ ሸሸት ፡ ዠመሩ ፡ ክርስቲያናቸውም ፡ እስከ ፡ አዳል ፡ አገር ፡ ድረስ ፡ ዘልቀው ፡ በዘክራ ፡ ያለውን ፡ የማጎፋድን ፡ ከተማ ፡ አቃጥለው ፡ ያገኙትን ፡ ከብትና ፡ ገንዘብ ፡ ዘርፈው ፡ በሆታና ፡ በደስታ ፡ ተመ ለሱ ። በተመለሱም ፡ ጊዜ ፡ የወጣቱ ፡ ንጉሥ ፡ መሪነትና ፡ ይልቁንም ፡ የመነ ኩሴውን ፡ ዠግንነት ፡ ቤተ ፡ መንግሥቱም ፡ ሕዝቡም ፡ እያደነቀ ፡ በደስታ ፡ ተቀበላቸው ። የማጎፋድም ፡ (ማጎፋዝ) ፡ አነሣሥ ፡ በዚህ ፡ ተፈጸመ ። ጎፋድ ፡ የምትባል ፡ ገበያ ፡ ያለባት ፡ አገር ፡ በይፋት ፡ ውስጥ ፡ የምትገኘው ፡ በዚያን ፡ ዘመን ፡ ጎፋድ ፡ የከተማት ፡ ወይም ፡ ወገኖቹ ፡ የወፈሩባት ፡ ትሆን ?

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ ወርነት ፡ ከተደረገበት ፡ ከሸጌጃጃ ፡ ዓ፡ ም፡ ገሮሮ ፡ እስከ ፡ ሸጌጃጃ ፡ ዓ፡ ም፡ ድረስ ፡ አሥር ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ በገር ፡ ላይ ፡ ሰላምና ፡ ፀጥታ ፡ ሆነ ። እስከ ፡ ግራኝ ፡ መሐመድ ፡ መነሣትም ፡ ድረስ ፡ ተድላና ፡ ደስታ ፡ በረከተ ፡ ሽፍታም ፡ ሌባም ፡ ጠፋ ፡ እርሻና ፡ ንግድም ፡ በአገሩ ፡ ውስጥ ፡ ተስ ፋፋ ፡ ንጉሠ ፡ ልብነ ፡ ድንግልም ፡ እሙሉ ፡ ዕድሜ ፡ ላይ ፡ ስለደረሱ ፡ ሞግዚቶች ፡ የነበሩት ፡ እቴጌ ፡ እሴጌ ፡ እቴጌ ፡ ናዖድ ፡ ሞገሳ ፡ ቀርተው ፡ የቤተ ፡ መንግሥቱን ፡ ሥልጣን ፡ በሙሉ ፡ ይዘው ፡ ያስተዳድሩ ፡ ጀመር ። በፍርዳቸውም ፡ ሕዝቡን ፡ ሁሉ ፡ ደስ ፡ አሰኙት ። ከችሎትና ፡ ከሌላውም ፡ ሥራ ፡ የተረፈውን ፡ ጊዜያቸውን ፡ መንፈሳዊ ፡ መጽሐፍ ፡ በመመርመርና ፡ ከሊቃውንት ፡ ጋር ፡ በመነጋገር ፡ ያሳልፉ ፡ ነበር ። በርሳቸውም ፡ ትእዛዝ ፡ የአባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ደቀ ፡ መዝሙር ፡ አባ ፡ ሚካ ኤል ፡ የቅዱስ ፡ ጊዮርጊስን ፡ ገድል ፡ ከዐረብኛ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተረጎሙ ። እን ዲያውም ፡ ዕጩጌ ፡ ዕንባቆም ፡ ትውልዳቸው ፡ ዐረብ ፡ ስለነበረ ፡ ዐረብኛ ፡ በጣም ፡ ያውቁ ፡ ነበርና ፡ ከአባ ፡ ሚካኤል ፡ ጋር ፡ ሆነው ፡ የዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅን ፡ መጽሐፍና ፡ አረጋዊ ፡ መንፈሳዊ ፡ የሚባለውን ፡ መጽሐፍ ፡ ካረብኛ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተረጎሙ ።

ቀድሞ ፡ ጳውሎስ ፡ ለዕብራውያን ፡ የጻፈውን ፡ መልእክት ፡ የቁስጥንጥንያ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ስሙ ፡ ጥፋው ፡ ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ በትርጉም ፡ ሐተታ ፡ እየሰጠ ፡ ያዘጋጀው ፡ ስለሆነ ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ከመቅድሙ ፡ ላይ እንደዚህ ፡ ይላል ፡ «... ፍክሬ ፡ ዘይቤ ፡ አቡነ ፡ ዓቢይ ፡ በውስተ ፡ ቅዱሳን ፡ ርእሰ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ዘሀገረ ፡ ቁስጥንጥንያ ፡ ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ ዘከመ ፡ ራከረ ፡ መጽሐፈ ፡ መልእክቱ ፡ ለጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፡ አምላካዊ ፡ እንተ ፡ ጸሐፋ ፡ ወፈነዋ ፡ ኅበ ፡ አይሁድ ፡ ወአዕለዋ ፡

እምልሳነ : ጽርዕ : ጎበ : ልሳነ : ዐረቢ : ሊቅ : ክቡር : ዲያቆን : ጎሩይ : አቢ :
 እልፋታሕ . . . ምይልና : ይህ : መጽሐፍ : ከግሪክ : ወደዐረብኛ : ተተርጉሞ :
 ሲኖር : ባሄ ልብነ : ድንግል : ዘመን : አባ : ዕንባቆምና : አባ : ሚካኤል :
 ከዐረብኛ : ወደ : ግዕዝ : እንደተረገሙት : ለማስረዳት : ከወደመጨረሻው :
 ላይ : «ወይእዜ : ተተርጉሙት : እምልሳነ : ዓረቢ : ለግዕዝ : በአፈ : ዕንባቆም :
 ወአባ : ሚካኤል : (ግብጻዊ) : . . . እምልደተ : ክርስቶስ : እግዚአን : ወመድኃ
 ኒነ : በገደ ወገደ : ዓመት : ይላል : ዓመቱ : ሺጅ፻ : ዓመ : ምሕ : ያለው :
 ስሕተት : ነው : ጊዜው : ወደ : ሺጅ፻፲፰ : ዓ : ም : ላይ : ሳይሆን : አይቀርም ።

ከዚህም : በቀር : በአሄ : ልብነ : ድንግል : ጊዜ : ዘመነ : ዘመነ : ሰላም :
 ሆኖ : እርሻ : ስለተሰፋፋ : ሰው : ሁሉ : በተደላና : በደስታ : በመኖሩ : በዚያ :
 ጊዜ : የነበረውን : ተደላ : ለማግነንና : በአሄ : ልብነ : ድንግል : ዘመነ : መን
 ግሥት : መጨረሻ : ያለውን : ሁኔታ : ለመግለጽ : ይልቁንም : ግራኝ : ስለመ
 ነሣቱና : አሄ : ልብነ : ድንግልን : ከነሠራዊታቸው : ስለማጥፋቱ : በቃለ : አጋ
 ኖና : አንክሮ : ከዚህ : የሚከተለው : በታሪክ : ነገሥት : በግዕዝ : ቋንቋ :
 ተጽፏል : ቃሉ : ወደ : አማርኛ : ሲተረጎም : እንደዚህ : የሚል : ነው ።

ለአሄ : ልብነ : ድንግል : በካን የሚባል ከተማ ነበራቸው ፣ ከዚያ ፣ ዘመነ ዘመነ :
 ሰላም ፣ ስለሆነ ፣ በካን ፣ ጦር ፣ አውርድ ፣ አያሉ ፣ ከመኳንንቶቻቸው ፣ ጋር ፣
 ጉግስ ፣ በፈረስ ፣ እየተጫወቱ ፣ የገዝ ፣ ግንባቸውን ፣ በጦር ፣ ሲወጉ ፣ ግንቡ ፣
 እየፈረሰ ፣ ምጽዋት ፣ የሚፈልጉትን ፣ ነጻያን ፣ አጠፋቸው ። ደግሞም ፣ እንደጋላ ፣
 ሥርዓት ፣ የፈረሰቻቸውን ፣ ግንባር ፣ የቦረንትቻ ፣ ደም ፣ እየቀቡ ፣ ትምባሆ ፣ እየ
 ጠጡ ፣ አምልኮ ፣ ባዕድን ፣ አድርገው ፣ ነበር ። በመጨረሻውም ፣ ለጣና ፣ ቀርቆስ ፣
 ጫን ፣ ዕጣን ፣ ለደብረ ፣ ሊባኖስ ፣ ጫን ፣ ዕጣን ፣ ስለት ፣ ሰደው ፣ አባቶቹ ፣ ይኸን ፣
 እያጠናችሁ ፣ ጦር ፣ አውርድለት ፣ ብላችሁ ፣ ወደ ፣ እግዚአብሔር ፣ ለምኑልኝ ፣
 ብለው ፣ ላኩ ። በዚህ ፣ ጊዜ ፣ ቀስ ፣ አሄ ፣ የሐንስ ፣ ዓቃቤ ፣ ሰዓት ፣ ቃለ ፣ አዋዲ ፣
 ጽራግ ፣ ማሰፊ ፣ ዘመለኮት ፣ የሚባሉት ፣ የቤተ ፣ ክህነት ፣ በለሥልጣናት ፣ መጥ
 ተው ፣ እግዚአብሔር ፣ ጠላትን ፣ አጥፍቶ ፣ አገርን ፣ አስፍቶ ፣ ቢያስገዛም ፣ ጦር ፣
 አውርድልኝ ፣ ብለው ፣ በየቤተ ፣ ክርስቲያኑ ፣ ጧፍ ፣ ዕጣን ፣ እየላኩ ፣ መሳልዎ ፣
 ወዲያውም ፣ የክርስቲያን ፣ ንጉሥ ፣ ሆነው ፣ አንድ ፣ ጋላ ፣ የቦረንትቻ ፣ ደም ፣ የፈረስ
 ምን ፣ ግንባር ፣ እየቀቡ ፣ ከአሽከሮችም ፣ ጋር ፣ በፈረስ ፣ ጉግሥ ፣ ሲጫወቱ ፣ የገዝ ፣
 ግንብምን ፣ በጦር ፣ እየወጉ ፣ ግንቡ ፣ እየተናደ ፣ ምጽዋት ፣ የሚፈልጉትን ፣ ነጻያን ፣
 ማጥፋቱ ፣ ትምባሆ ፣ መጠጣትም ፣ ይህ ፣ ከእግዚአብሔር ፣ ጋር ፣ የሚያጣላም ፣
 ሥራ ፣ ነው ፣ ብለው ፣ በወጻጅነት ፣ ቢመክሯቸው ፣ «ጎሩዔ ፣ ነጻያን ፣ አደረጋችሁኝ»
 ብለው ፣ በቀጣ ፣ ቃል ፣ ወደ ፣ ድንኳናቸው ፣ ገብተው ፣ ግብር ሳያገቡ ፣ አደሩ ።
 በበነጋው ፣ ክርስቶስ ፣ በሰውነቱ ፣ የጸጋ ፣ ልጅ ፣ ነው ፣ የሚል ፣ አንድ ፣ ኢትዮጵ
 ያዊ ፣ ተነሥቶ ፣ ተዋሕዶዎችን ፣ ከንጉሡ ፣ ጋር ፣ ያጣላ ፣ መስሎት ፣ ትምባሆ ፣ አት

ጠጡ፡ የሚል፡ መጽሐፍ፡ ወዴት ፡ አለ ፡ ወንጌል ፡ ወደ ፡ አፍ ፡ የገባ ፡ ሁሉ ፡ ሰውን ፡ አያረክሰውም ፡ የሚያረክሰው ፡ ከአፍ ፡ የወጣ ፡ ነው ፡ ይላል ፡ ብሎ ፡ ክርክር ፡ ቢያነሣ ፡ የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ መነከሳት ፡ ከአፍ ፡ ወጣ ፡ የተባለው ፡ አምልኮ ባዕድና ፡ ገቢረ ፡ ሥራይ ፡ አይደለምን ፡ ብለው ፡ ቢመልሱለት ፡ ሮማውያን ፡ አሉና ሮማውያን ፡ በፍርድ አያብሉም ፡ በፍርድ ያስረታኛል ፡ ብለው ፡ ክርክሩ ፡ ሳይፈጸምና ፡ በአደባባይ ፡ ሳይፈረድ ፡ ንጉሠ ፡ ተነሥተው ፡ ወደ ፡ ግቢያቸው ፡ ገቡ ። መነከሳቱም ፡ ምክራችንን ፡ ካልተቀበሉን ፡ ንጉሠ ፡ ራሳቸውን ፡ ይጉዳሉ ፡ እንጂ ፡ እኛ ፡ ምን ፡ ቸገረን ፡ ብለው ፡ እያዘኑ ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ተመለሱ ፡ አክዔ ብና ፡ ኤልዛቤል ፡ ሚስቱ ፡ ነቢያተ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ስላስገደሉ ፡ ኤልያስ ፡ ሰማይና ፡ ምድርን ፡ ዘግቶ ፡ ቧ ፡ ዓመት ፡ ከመንፈቅ ፡ ረኃብ ፡ እንዳጸና ፡ በአዜ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ የመነከሳቱን ፡ ምክር ፡ አለመስማት ፡ እግዚአብሔር ፡ ስለአዘነ ፡ መሐመድ ፡ ግራኝን ፡ አሥነዛባቸው ። አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ተቃጠሉ ፡ መጻሕፍት ፡ ተቈነጸጸሉ ፤ ምእመናን ፡ እንደበግ ፡ ታረዱ ፡ ደማቸው ፡ አንደ ፡ ውኃ ፡ ፈሰሰ ፤ አጥንታቸው ፡ ተከሰከሰ ።

አዜ ፡ ልብነ ፡ ድንግልም ፡ በሠሩት ፡ ጥፋት ፡ ግራኝን ፡ እንደአሥነዛባቸው ፡ ስላወቁ ፡ እየተዋጉ ፡ ሲሸኹ ፡ ሰብዔ ፡ ገብተው ፡ የሠራሁትን ፡ ኃጢአት ፡ ይቅር ፡ በለኝ ፡ እያሉ ፡ አልቅሰው ፡ አገነው ፡ እግዚአብሔርን ፡ ለመኑ ። እግዝእትን ፡ ማርያምንም ፡ ከልጅሽ ፡ አማልጅኝ ፡ ብለው ፡ ቢለምኑአት ፡ ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ቅዱስ ፡ ራጉኤል ፡ መልአክ ፡ ብርሃናትን ፡ ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስን ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖትን ፡ አስከትላ ፡ መጥታ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የተጻፈውን ፡ ቃል ፡ እስከ ፡ መጨረሻው ፡ ተናገረቻቸው ። ቃሉም ፡ ይህ ፡ ነው ፡ «አኔን ፡ ሳትወደኝ ፡ ለምን ፡ ስሜን ፡ በምስጋና ፡ ታነዛለህ ፤ አሁንም ፡ ጸሎትህን ፡ አልሰማም ፡ ያባትህን ፡ የወዳጄን ፡ የናዖድን ፡ ትእዛዝ ፡ አፍርሰሃልና ፡ ልጄ ፡ በዳዊት ፡ አፍ ፡ አድሮ ፡ የኃጢአተኞችን ፡ ጸሎት ፡ አልጠገልም ፡ ብሎ ፡ የተናገረውን ፡ አልሰማህምን» ፡ ብትላቸው ፡ መልሰው ፡ «የአኔን ፡ ኃጢአት ፡ ሳትዘክሪ ፡ ያባቶቹን ፡ የዘርዓ ፡ ያዕቆብንና ፡ የናዖድን ፡ ነገር ፡ አበበሽ ፡ ከልጅሽ ፡ ከወዳጅሽ ፡ አስምሪኝ ፡ አሏት ። ያን ፡ ጊዜ ፡ ምሕረት ልማዱዋ ፡ ስለሆነ ፡ «እንግዲህስ ፡ በነፍስህ ፡ ደስ ፡ ይልሃል ፡ በሥጋህ ፡ ታዝናለህ ፡ በስደት ፡ ትሞታለህ ፡ አሁንም ፡ ንስሐ ፡ ግባ ፡ ልጄ ፡ ከናዖድ ፡ ዘር ፡ መንግሥት ፡ እንዳይጠፋ ፡ አድርጓልና ፡ የልጅ ፡ ልጆችህም ፡ እንደ ፡ ናዖድ ፡ የአኔን ፡ ኪዳን ፡ ጠብቀው ፡ ቢኖሩ ፡ መንግሥታቸው ፡ ይጸናል ። በይጠብቁ ፡ ግን ፡ መንግሥታቸው ፡ ትጠፋለች ፡ አገራቸውም ፡ ለአሕዛብ ፡ ትሆናለች» ፡ አለቻቸው ። አዜ ፡ ልብነ ፡ ድንግልም ፡ የምሞትበት ፡ አገር ፡ ወዴት ፡ ነው ፡ ልጆቹስ ፡ ከወዴት ፡ ነው የሚነውት ፡ ቢሏት ፡ ከእንግዲህስ ፡ ወዲህ ፡ መልአክ ፡ ራጉኤል ፡ ይነግርሃል ብላ ፡ ከአይናቸው ፡ ተሰወረች ፡ ለማለት ፡ «እንከሰ ፡ ይንግርክ ፡ ራጉኤል ፡ መልአክ ፡ ብርሃን ፡ ዘሀሎ ፡ ምስሌየ ፡ ወዘንተ ፡ ብሏላ ፡ ተሠወረት ፡ እምአዕይንቲሁ» ፡ ይላል ።

ስለዚህ ፡ መላእክት ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ወደ ፡ ነቢያት ፡ እየተላኩ ፡ ይነግሯቸው ፡ እንደ ፡ ነበረ ፡ እንደዚሁም ፡ መልአክ ፡ ራጉኤል ፡ በራጃይ ፡ ተገልጸ ፡ «አንተ በስደት ፡ ትሞታለህ ፤ ከልጆችህም ፡ ውስጥ ፡ ገ ፡ ይነገሥ ፡ (ገላውዴዎስ ፡ ይነግጣል)፤

ፊ : ይመውት : (ሬቅጦር : ይሞታል) : ሚ : ይሠየጥ : (ሚናስ : ይሸጣል) ፤ ያ : ይነብር : (ያዕቆብ : ይኖራል) : እያለ : ወደ : ፊት : በራሳቸውና : በልጆቻቸው : የሚደርሰውን : ጨርሶ : ነግሯቸዋል > ይላል = ይኸ : ሁሉ : በየታሪክ : ነገሥታችን : በተለይም : በድርሳነ : ራጉኤል : ተጽፎ : እስከ : ዛሬ : ይነበባል =

ስለዚህ : ከዚህ : በላይ : በተዘረዘረው : ምክንያት : እግዚአብሔር : መሐመድ : ግራኝን : አስነግባቸው : ለማለት : ነው = ይኸንንም : የኛን : ጽሑፍ : መሠረት : በማድረግ : የውጭ : አገር : ደራሲዎች : እነሞሪዩ : ሳይቀሩ : በመጽሐፋቸው : ጠቅሰውታል =

በዚህ : ጽሑፍ : ውስጥ : «ሶክን : ጦር : አውርድ : እያሉ : ከመኳንንቶቻቸው : ጋር : የገዛ : ግንባቸውን : በጦር : ይወጉ : ነበር ፤ ለደብረ : ሊባኖስና : ለጣና : ቂርቆስም : ወፍ : ዕጣን : እየላኩ : ቀሰውስቱን : ጦር : አውርድለት : ብላችሁ : ወደ : እግዚአብሔር : ለምኑልኝ» : እያሉ : ብዕዓትና : ስለት : ያደርጉ : ነበር : ይላል =

አሁን : ልብነ : ድንግል : ዘመነ : መንግሥታቸው : የተደላና : የደስታ : ዘመን ቢሆንም : በዚህ : ደስ : ተሰኝተው : ይኸንን : ላደረገላቸው : እግዚአብሔር : ምስጋና : በመስጠት : ፈንታ : እንደዚህ : የመሰለ : የኡቦሪትና : የልጅነት : ሥራ : አደረጉ : ብሎ : የዛሬን : አንባቢ : ለማሳመን : በፍጹም : ሳይቸግር : ይቀራልን? ከማሳፋድ : ጦርነት : ወዲህ : የተገኘውም : ስላም : ከዓሥር : ዓመት : አይበልጥም = ለዚያውም : ቢሆን : የአዳል : አገሮች : በዘመናቸው : አንዳንድ : ጊዜ : እያመጡ : በዘረፋና : በወሰን : ግጭት : ማስቸገራቸው : የታወቀና : የተለመደ : ነው = በሰላም : ፈንታ : ጦርነትንም : በስለት : ከሚፈልጉ : በቱርክ : ሠልጣን : የሚገዛውን : ወደ : ሰሜን : ገፍተው : ግብጽን : ወደ : ምሥራቅ : ሔደው : የመንን : ቢወጡ : ጦርነት : ያጡ : ኖሯልን? ይኸም : የሚበዛባቸው : ቢሆን : ምጥጥን : አያስለቅቁም : ኖሯልን? ስለዚህ : ለድሉ : ተሳሉ : ቢባል : ያምራል : እንጂ : ጦርነት : በማጣት : ተቸግረው : ይሳሉ : ነበር : ማለት : የሚመስል : አይደለም : ቢሆንም : በግራኝ : አነግሥ : በቤተ : ክርስቲያንና : በሕዝብ : ክርስቲያን : ላይ : ለመጣው : እልቂት : ምክንያት : በመፈለግ : ያላንዳች : ግፍና : እብሪትም : ይኸን : ያህል : እልቂትና : ሰደት : አይደርስባቸውም : ነበር : በማለት : «ጦር : አውርድልን» : እያሉ : መሬት : ይገርፉ : ነበር : ስለት : ያደርጉ : ነበር : የሚለውን ቃል : ከልብ : የሚሰማው : ቢቀበለው : የማይሰማውም : ቢተወው : የአንባቢ ጉዳይ : ነው = ይሁን : እንጂ : በታላላቆች : የክርስቲያን : ነገሥታት : አባቶቻቸው : በነዓን : ዘርዓ : ያዕቆብ : በነዓን : ናዖድ : ቤተ : መንግሥት : በሥርዓትና : በመንፈሳዊ : አስተዳደግ : ያደጉት : ክርስቲያን : አሁን : ልብነ ድንግል «ጦር : አውርድ» : ብለው : መሬትንም : የሚገርፉ : የሚሳሉም : አይደሉም = ይኸንንም : የጻፉ : ሰዎች : በኢትዮጵያና : በፖርቱጋል : በፖርቱጋልና : በቱ

ርክ ፡ በቱርክና ፡ በአዳሎች ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ የዘመኑን ፡ የፖለቲካ ፡ ግንኙነትና ፡ ጠብ ፡ አውነተኛውን ፡ የግራኝ ፡ አህመድን ፡ አነጣሥ ፡ ለማወቅና ፡ ለመረዳት ፡ አቅም ፡ ያጠራቸው ፡ ሰዎች ፡ ናቸው ።

ወደፊት ፡ ባሉት ፡ ምዕራፎች ፡ እንደምናነበው ፡ የግራኝ ፡ አህመድ ፡ አነጣሥ ፡ ግን ፡ የታወቀውን ፡ የቱርክቹን ፡ ወረራና ፡ መስፋፋትን ፡ የተደገፈ ፡ ነው ። የዚህም ፡ የወረራ ፡ አደጋ ፡ የአፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግልን ፡ መንግሥት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ግብጽንም ፡ ግሪክንም ፣ ዐረብንም ፣ አርመንንም ፣ ባቢሎንንም ፣ በፊልጋሪንም ፣ ሆንግሪንም ፣ የነምሳንም ፡ አጋማሽ ፡ የቱርክች ፡ ወራሪነት ፡ ይነስ ፡ ይብዛ ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ አልማራቸውም ። ወረራውም ፡ የደረሰባቸው ፡ ሳይሳሉና ፡ ሳይወዱ ፡ በግድ ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። በአፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ መንግሥት ፡ ላይም ፡ የግራኝን ፡ ወራሪነት ፡ ያመጣው ፡ የርሳቸው ፡ ከፖርቱጋል ፣ የግራኝ ፡ ከቱርክና ፡ ከዐረብ ፡ መንግሥታት ፡ መዘመድ ፡ በጠቅላላው ፡ ከፖርቱጋልና ፡ ከቱርክ ፡ ተፎካካሪነት ፡ የመጣ ፡ ነው ። በጭኛው ፡ መጽሐፌ ፡ ውስጥ ፡ በየምዕራፉ ፡ በዝርዝር ፡ እንደተመለከተው ፡ እነዚያ ፡ ሁሉ ፡ የአዳል ፡ ባላባቶች ፡ የይፋት ፡ ወላስሞች ፡ ሲታገሉ ፡ ናረው ፡ በክርስቲያናቹ ፡ ብርታት ፡ ታግደው ፡ ተደምስሰው ፡ የኖሩት ፡ እንዳጋጣሚ ፡ ኃይለኛው አህመድ ፡ ግራኝ ፡ ከቱርክቹና ፡ ከዐረቦች ፡ ፅርዳታ ፡ አግኝቶ ፡ ከርሱ ፡ በፊት ፡ የነበሩት ፡ ያልቀናቸውን ፡ እርሱ ፡ ተከናወነለት ፡ ብለን ፡ አውነተኛውን ፡ ታሪክ ፡ በመከተል ፡ የአህመድን ፡ አውነተኛውን ፡ አነጣሥና ፡ የጦርነቱን ፡ ሁኔታ ፡ እንመልከት ።

ምዕራፍ ፮፣

ስለ ፡ ግራኝ ፡ አህመድ ፡ አነጣሥ — በርሱና ፡ በአቡበከር ፡

ሁልጣን ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ጠብና ፡ ጦርነት ።

ስለግራኝ ፡ አህመድ ፡ አነጣሥ ፡ ባገራችን ፡ በማሪኛም ፡ ሆነ ፡ በግዕዝ ፡ አውነተኛ ፡ ታሪኩ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ መጻፍን ፡ አላየሁም ። ባለፈው ፡ ምዕራፍ ፡ ጦር ፡ አውርድ ፡ ብለው ፡ ይሳሉ ፡ ነበር ፡ እንደሚለው ፡ የግራኝንም ፡ ልደትና ፡ እድገት ፡ ለመተረክ ፡ ሲሞክር ፡ አሁንም ፡ ያገራችን ፡ ታሪክ ፡ በጭፍ ፡ እንደዚህ ፡ ይላል ።

የአዳል ፡ ባላባት ፡ ፯፻ ፡ ነጭ ፡ በቅሎ ፣ ፱ ፡ የወርቅ ፡ በችላ ፣ ፴ ፡ ከብዙ ፡ ምንጣፍ ፣ ፳፱ ፡ ፪፻ ፡ ሻማ ፣ ፪፯ ፡ ፍሪዳ ፣ ፫፯ ፡ የፍየልና ፡ የበግ ፡ ሙክት ፡ ለአፄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ በያመቱ ፡ ይገብር ፡ ነበር ። እንደዚሁም ፡ የግራኝ ፡ እናት ፡ ሺምሺያ ፡ (ፀሐይቱ) ፡ የሐረር ፡ እስላም ፡ ነበረች ፣ እርሷም ፡ በበኩሏ ፡ ግብር ፡ ይዛ ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ሊባናስ ፡ ወረደች ፣ በዚያም ፡ አንድ ፡ መነኩሴ ፡ ተገናኛችና ፡ ፀነሰች ፡ መነኩሴውም ፡ ከእርሷ ፡ በተገናኘበት ፡ ሌሊት ፡ የራሱን ፡ ቆብ ፡ ትቶ ፡ የርሷን ፡ ኩፍታ ፡ አጣስቶ ፣ በራሱ ፡ ላይ ፡ ደፍቶ ፡ ወደ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ገባ ፣ ቁሶቹም ፡ በዩት ፣ ጊዜ ፡ ከእስላሚ ፡ ጋር ፡ እንደ ፡ ተገናኘ ፡ አወቀበት ፡ ወዲያው ፡ በመቋሚያ ፡ ደብድበው ፡ ገደሉት ፡ ሴቲቱ ፡ ግን ፡ ወዳገሯ ፡ ወደ ፡ ሐረር ፡ ተመልሳ ፡ ግራኝን ፡ ወለደች ፣ ግራኝም ፡ ካደገ ፡ በኋላ ፡ ንደኞቹ ፡ በጫ

ቀታም ፡ በምርም ፡ «አንድ ፡ ጎን» ፡ ይኸውም ፡ ማለት ፡ እናት ፡ እንጂ ፡ አባት ፡
 የሌለው ፡ እያሉ ፡ ዘወትር ፡ ይሰድቡት ፡ ነበርና ፡ እናቱን ፡ አባቱን ፡ ንገሪኝ ፡
 እያለ ፡ ነዘነዛት ፤ እርሷም ፡ አባቱን ፡ የደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ቀሳውስት ፡ ደብድብ
 በው ፡ እንደገደሉት ፡ አስረዳችው ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ የአባቱን ፡ ደም ፡ ለመበ
 ቀል ፡ ኢትዮጵያን ፡ ወረረ ፤ የደብረ ፡ ሊባኖስን ፡ ገዳምና ፡ ሌሎችንም ፡ አብ
 ያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ አቃጠለ ፤ መነኮሳቱንና ፡ ቀሳውስቱንም ፡ ፈጀ ፡ እየተባለ ፡
 ይነገራል ። ይኸም ፡ ታሪክ ፡ በግግሹ ፡ እውነት ፡ ቢኖር ፡ እያለፈ ፡ ጣልቃ ፡
 እየገባ ፡ የሚተረከው ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ ከመሆን ፡ አይዘልም ። ይኸም ፡ ባይሆን ፡
 ኖሮ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያንና ፡ በቀሳውስት ፡ ላይ ፡ ያን ፡ ያህል ፡ እይጨክንም ፡
 ነበር ፡ ተብሎ ፡ በመላ ፡ የተፈጠረ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ይኸም ፡ ግራኝ ፡
 አህመድ ፡ ቁመናው ፡ ከመጠን ፡ ያለፈ ፡ ጎራዴውም ፡ አርባ ፡ ክንድ ፡ ጦሩም ፡
 አርባ ፡ ክንድ ፡ ነበር ፡ ከሚባለው ፡ የተረት ፡ አንጋገር ፡ ጋር ፡ የተመሳሰለ ፡ ነው ።

የግራኝ ፡ አህመድ ፡ እውነተኛው ፡ ታሪኩ ፡ በፈረንጅችም ፡ በዐረቦችም ፡
 በወገኖቹ ፡ በሱማሌዎችና ፡ በሐረርጌዎችም ፡ ዘንድ ፡ ያው ፡ የተቻለው ፡ ያኸል ፡
 የታወቀ ፡ ነው ። በግራኝንም ፤ ቢሆን ፡ በላየው ፡ ይሆናል ፡ እንጂ ፡ ያልታተመ ፡
 አንዳንድ ፡ እንደ ፡ ቁንጽል ፡ ያለ ፡ በብራና ፡ የተጻፈ ፡ እውነተኛ ፡ ታሪኩ ፡
 በቤተ ፡ መንግሥትና ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በገዳም ፡ ወይም ፡ በገዳንድ ፡ ሰው ፡
 እጅ ፡ አይጠፋም ፡ ይሆናል ። ከሁሉም ፡ ይበልጥ ፡ ግን ፡ ስለ ፡ ግራኝ ፡ አህ
 መድ ፡ አነግሥና ፡ ወረራ ፡ ፈረንጅም ፡ ዐረብም ፡ መሠረት ፡ ያደረገው ፡
 «ፍቱሕ ፡ አል ፡ ሐበሻ ፡ የሐበሻ ፡ ወረራዎች» ፡ በሚል ፡ አርዕስት ፡ ሺሃብ ፡
 ኤዴን ፡ አሕመድ ፡ ቢን ፡ አብደል ፡ ቃድር ፡ (ዐረብ ፡ ፈቂህ) የሚባለው ፡
 የዐረብ ፡ ተወላጅ ፡ የጻፈውን ፡ ነው ። ይህ ፡ የዐረብ ፡ ተወላጅ ፡ ግራኝ ፡
 በዋለበት ፡ እየዋለ ፡ በደረባት ፡ እያደረ ፡ ጦርነቱንም ፡ እየተከታተለ ፡ በይጉ ፡
 ካየው ፡ አብብከር ፡ ከሚባለው ፡ አንደበት ፡ እየሰማ ፡ በቀረው ፡ የጦር ፡ ግንባ
 ርም ፡ ራሱ ፡ እየተገኘ ፡ በይጉ ፡ እያየና ፡ እየሰማ ፡ የጻፈ ፡ ነው ። ስለኢትዮ
 ጵያ ፡ ታሪክ ፡ ጉዳይ ፡ በብዙ ፡ የደከሙት ፡ ታሪክ ፡ ነገሥታችንን ፡ ወደፈረን
 ሳይኛ ፡ ማከታወሻ ፡ እየጨመሩ ፡ የተረገሙት ፡ ሙሴ ፡ ረኔ ፡ ባሌት ፡ አሁንም ፡
 ይኸንኑ ፡ ያረብ ፡ ፈቂህን ፡ መጽሐፍ ፡ ከዐረብኛ ፡ ወደ ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ከራሳ
 ቸው ፡ ብዙ ፡ ምስክር ፡ በየጊዜው ፡ እየጨመሩ ፡ ተርጉመውታል ። ይህን ፡
 መጽሐፍ ፡ የጻፈው ፡ ሺሃብ ፡ አድን ፡ አሕመድ ፡ አብደል ፡ ቃድር ፡ በጭሩ ፡
 ደግሞ ፡ ዐረብ ፡ ፈቂህ ፡ ተብሎ ፡ የተሰየመው ፡ በየመን ፡ ውስጥ ፡ የጂዛን ፡
 ተወላጅ ፡ ነው ፡ በሽምብራ ፡ ኩሬ ፡ ግራኝ ፡ አህመድና ፡ አዲ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡
 ተዋግተው ፡ ንጉሡ ፡ የተሸነፉ ፡ ለት ፡ በጦርነቱ ፡ ላይ ፡ ነበር ። ዘሩ ፡ ዐረብ ፡
 ሃይማኖቱ ፡ እስላም ፡ ተከትሎ ፡ የመጣው ፡ ግራኝ ፡ አህመድን ፡ ስለሆነ ፡
 በአጻጻፍ ፡ ላይ ፡ የክርስቲያኖቹን ፡ ወገን ፡ የማከሰስ ፡ የእስላሞቹን ፡ ወገን ፡
 የግጋነንና ፡ የግድነቅ ፡ አጻጻፍ ፡ በብዙ ፡ ይታይበታል ። ይኸም ፡ በርሱ ፡ ላይ ፡
 ብቻ ፡ እንዳይፈረድ ፡ የኛ ፡ የክርስቲያኖቹ ፡ ወገኖች ፡ ከአዳሎችና ፡ ከሱማሌ ፡ ወገን ፡

የተዋጉትን ፡ ሲጽፉ ፡ የነገሥታቱን ፡ የነፃምደ ፡ ጽዮንን ፡ የነ ፡ ዘርዓ ፡ ያዕቆብን ፡
 ጸሐፍተ ፡ ትእዛዛቱም ፡ አዛዦቹም ፡ ሲጽፉ ፡ የራሳቸውን ፡ ወገን ፡ እያጋነኑ ፡ የነዚያን ፡
 እያከሰሱ ፡ መጻፋቸው ፡ የታወቀና ፡ የተለመደ ፡ ነው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ሙሴ ፡
 ረኔ ፡ በሌት ፡ የተረገሙት ፡ ይህ ፡ የዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ መጽሐፍ ፡ በኛ ፡ በታሪክ ፡
 ነገሥት ፡ ውስጥ ፡ የማይገኝ ፡ የጦርነት ፡ ሐተታ ፡ የመሳፍንት ፡ የመኳንንት ፡ ዝር
 ዝር ፡ ከሁለቱም ፡ ወገን ፡ የነበሩትን ፡ ደህና ፡ አድርጎ ፡ ስለሚዘረዝር ፡ ለዛሬ ፡
 ታሪክ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ ያለው ፡ ስለሆነ ፡ ጸሐፊው ፡ ሊመሰገን ፡ ይገባል ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ጽሑፉ ፡ ከሥር ፡ ዝምሮ ፡ እየዘረዘረ ፡ ይጽፍና ፡ አፂ ፡ ልብነ ፡
 ድንግል ፡ እኻያ ፡ ዘጠነኛው ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ በተለይ ፡ ግራኝ ፡ ለመሞት ፡
 ጅ ፡ ግመት ፡ እቀረው ፡ ጊዜ ፡ ላይ ፡ የጣና ፡ ባሕርን ፡ ጦርነት ፡ ከተረከ ፡ በኋላ ፡ ያቆ
 ማል ። የቀረው ፡ ወደፊት ፡ የሚገኘው ፡ የጦርነት ፡ ታሪክ ፡ ያፂ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡
 ፍጻሜ ፡ ግራኝ ፡ ባፂ ፡ ገላውዴዎስ ፡ ጦርና ፡ በፖርቱጋል ፡ ጦር ፡ ወታደር ፡ ተመ
 ትቶ ፡ መሞቱን ፡ አይተርክም ። ይኸንኑ ፡ መጽሐፍ ፡ ያጠኑና ፡ የተረገሙ ፡ ግማ
 ሾቹ ፡ የግራኝ ፡ አህመድ ፡ ባለቤት ፡ ባቲ ፡ ድል ፡ ወምበራ ፡ አቃጠለቸው ፡
 የሚሉ ፡ በድንገተኛ ፡ ቃጠሎ ፡ ተቃጠለ ፡ የሚሉ ፡ ጸሐፊው ፡ ሳይጨርሰው ፡
 በመክከሉ ፡ ሞተ ፡ የሚሉ ፡ አሉና ፡ ስለመጨረሻው ፡ ታሪክ ፡ ጉዳይ ፡ የተረጋገጠ ፡
 ማስረጃ ፡ አይገኝም ።

ስለዚህ ፡ በዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ መጽሐፍ ፡ እርሱንና ፡ በዘመኑ ፡ የነበሩትን ፡ የፖ
 ሮቱጋል ፡ ተወላጆች ፡ የነአልቫሬዝን ፡ የነቤርሙዲዝን ፡ መጽሐፍ ፡ መሠረት ፡ እያ
 ደረጉ ፡ በሚጽፉት ፡ በጀምስ ፡ ብሩስ ፡ በኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ በገርን ፡ በቲስት ፡ ከልቦ ፡
 በባሌት ፡ ረኔ ፡ በዝፍል ፡ ፔሩሾ ፡ ውስጥ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘውን ፡ እውነተኛውን ፡
 ታሪኩ ፡ ከየአለበት ፡ አጠራቅመን ፡ ከዚህ ፡ እንደሚከተለው ፡ ጽራንዋል ።

የግራኝ ፡ አህመድ ፡ አባት ፡ ገራድ ፡ ኢብራሂም ፡ ይባላል ፡ የራሱ ፡ ስም ፡ አህ
 መድ ፡ ቤን ፡ ኢብራሂም ፡ ኤል ፡ ቃዚ ፡ ነው ፡ አድጎ ፡ መሪ ፡ በሆነ ፡ ጊዜ ፡ ይማም ፡
 የሚባለውን ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፡ እየጨመረ ፡ ይጠራል ። በፍጥረቱ ፡ ግራኝ ፡ ስለነ
 በረ ፡ የኛ ፡ ሰዎች ፡ ግራኝ ፡ መሐመድ ፡ ሱማሌዎች ፡ ደግሞ ፡ ጉራይ ፡ ይሉት ፡
 ነበር ፡ አገሩ ፡ ሐባት ፡ (አዳል ፡ ውስጥ) ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ይኸም ፡ ከአዳል ፡ ባላባት ፡
 ከአቡበከር ፡ ጋር ፡ እየተጣላ ፡ ተዋግቶ ፡ ሲሸነፍ ፡ እየሔደ ፡ የሚደበቅበት ፡ አገር ፡
 ስለሆነ ፡ ነው ፡ እንጅ ፡ በትክክል ፡ አገሩ ፡ እዚያ ፡ ወይም ፡ ዘይላ ፡ አለዚያም ፡
 አዳል ፡ መሆኑ ፡ አይታወቅም ። የአባቱም ፡ የሕይወት ታሪክ ፡ በትክክል ፡ የለም ።
 ግራኝ ፡ አህመድ ፡ የወጣትንቱን ፡ ወራት ፡ በገራድ ፡ አቡን ፡ ቤት ፡ አሳልፏል ።
 ገራድ ፡ አቡን ፡ በዚያን ፡ ሰዓት ፡ የአዳልና ፡ የዙሪያው ፡ ገዥ ፡ ነበር ። እርሱም ፡
 የራሱን ፡ ግዛት ፡ በሚያስተዳድርበት ፡ ጊዜ ፡ ከላይ ፡ ከሳድ ፡ አድ ፡ ዲን ፡ (ሰዓዲን) ፡
 የወረደው ፡ የይፋት ፡ ወላስማ ፡ ባላባት ፡ ሡልጣን ፡ አቡበከር ፡ አሁን ፡ መደበኛ ፡
 መቀመጫውን ፡ በሐረርጌ ፡ ያደረገው ፡ ገራድ ፡ አቡንን ፡ አይወድም ፡ ነበርና ፡ አለ
 በት ፡ ድረሽ ፡ ሔዶ ፡ ወግቶ ፡ ገደለውና ፡ ግዛቱን ፡ ቀማው ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡

ግራኝ ፡ አህመድና ፡ የቀሩት ፡ የገራድ ፡ አቡን ፡ ሰዎች ፡ ሸሽተው ፡ ወደሐባት ፡ ሔደው ፡ ተቀመጡ ። በዚያው ፡ በሐባት ፡ ሰለ ፡ ፋኑኤል ፡ የደዋሮ ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ የአፄ ፡ ልብነ ፤ ድንግል ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ያዳልን ፡ አገር ፡ እየመታ ፡ እስከ ፡ ሐባት ፡ ጫፍ ፡ መድረሱ ፡ ከብትም ሰውም ፡ መዝረፉን ፡ ግራኝ ፡ አህመድ ፡ ሰማ ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ግራኝና ፡ አብረውት ፡ ያሉት ፡ የገራድ ፡ አቡን ፡ ሹማ ምንት ፡ ፋኑኤል ፡ ያደረገባቸውን ፡ ጥቃት ፡ ለመበቀል ፡ እርስ ፡ በራሳቸው ፡ ተመክክረው ፡ የፈረሰኛ ፡ ጦራቸውን ፡ አስከትለው ፡ ለውጊያ ፡ ሲጓዙ ፡ ከፋኑኤል ፡ ጋር ፡ አካም ፡ ከሚባል ፡ ወንዝ ፡ ላይ ፡ ተገናኝና ፡ ውጊያው ፡ ተገመረ ።

ዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ እንደሚለው ፡ ፋኑኤልና ፡ ጓደኞቹ ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ሰውነታቸውን ፡ በሙሉ ፡ ብረት ፡ ለበስ ፡ የሆነ ፡ ጥሩር ፡ ለብሰው ፡ ከይናቸው ፡ በቀር ፡ አይታይም ፡ ነበር ። ጦርነቱም ፡ ተገምሮ ፡ ፈረሰኛው ፡ ከፈረሰኛ ፡ እግረኛው ፡ ከአግረኛ ፡ ተደባልቆ ፡ ሲዋጋ ፡ አባራው ፡ ሲነሣ ፡ ሰይፍና ፡ ጋሻ ፡ እርስ ፡ በርሱ ፡ እየተማታ ፡ ሲጮህ ፡ በዚህ ፡ ጦርነት ፡ ታላቅ ፡ የወታደር ፡ እልቂት ፡ ተደረገ ። ክርስቲያኖቹ ፡ ተሸንፈው ፡ ሸሹ ፡ እስላሞቹ ፡ ጿ ፡ ፈረሰኛ ፡ ብዙ ፡ ፅቃና ፡ መሣሪያ ፡ አገኙ ። እንደዚህ ፡ አድርገው ፡ ከብቶቻቸውን ፡ ሴቶቻቸውን ፡ ልጆቻቸውን ፡ አስመልሰው ፡ እስላሞቹ ፡ በደስታ ፡ ወደ ፡ ዜፋህ ፡ (ዚባን) ፡ ተመለሱ ።

ሁልጣን ፡ አቡበከር ፡ (የገራድ ፡ አቡን ፡ ገዳይ) ፡ የግራኝን ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ መመለስ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ደነገጠ ፤ ሠራዊቱንም ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ ሱማሌ ፡ አገር ፡ ወደ ፡ ኪዳኔ ፡ ሔዶ ፡ ሠፈረ ። የዚህን ፡ ወሬ ፡ ግራኝና ፡ ወገኖቹ ፡ ሲሰሙ ፡ ተከታትለው ፡ ሔደው ፡ ክርን ፡ ከሚባለው ፡ ወንዝ ፡ ላይ ፡ አቡበከርን ፡ ገጠሙት ፡ አቡበከርና ፡ ሱማሌዎቹም ፡ ቲንሽ ፡ እንደ ፡ ተዋጉ ፡ ሸሹ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግራኝ ፡ ከነጦሩ ፡ ሐረርን ፡ (የሰዓዲንን ፡ አገር) ፡ ያዘ ። በኋላ ፡ ግን ፡ አቡበከር ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ አስከትቶ ፡ ወደ ፡ ሐረር ፡ መምጣቱን ፡ ሲሰማ ፡ ግራኝ ፡ አህመድ ፡ ሐረርን ፡ ለቆ ፡ ወደ ፡ ሐባት ፡ ዘበርቃ ፡ ሔዶ ፡ ተራራማ ፡ በሆነው ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ መሸጎ ፡ ተቀመጠ ። ሁልጣን ፡ አቡበከር ፡ ይኸን ፡ ሰምቶ ፡ እግር ፡ በእግር ፡ ተከታትሎ ፡ ሔዶ ፡ ግራኝ ፡ ያለበትን ፡ ተራራ ፡ ከቦ ፡ እስከ ፡ አሥር ፡ ቀን ፡ ድረስ ፡ አስጨነቀው ። ግራኝና ፡ ወገኖቹም ፡ ተከበው ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ መቆየት ፡ ስለሰለቻቸው ፡ ከተራራው ፡ ወርደው ፡ ጦርነቱን ፡ ገጠሙ ። ነገር ፡ ግን ፡ ወዲያው ፡ ተሸነፉ ፡ እንደ ፡ መሪ ፡ አድርገውት ፡ የነበረውም ፡ ኡመር ፡ ዲን ፡ ሞቶ ፡ ግራኝና ፡ ወገኖቹ ፡ ሸሹ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግራኝ ፡ ከነሰው ፡ ታርቆ ፡ ለአቡበከር ፡ ገባለት ። ግራኝና ፡ ጓደኞቹ ፡ ለአቡበከር ፡ በእርቅ ፡ ገብተው ፡ ቲንሽ ፡ ጊዜ ፡ እንደቆዩ ፡ አቡበከር ፡ እርቁን ፡ አፍርሶ ፡ ሰይፍቻቸውን ፡ ፈረሰቻቸውን ፡ ቀማቸው ፡ ለግራኝም ፡ ከፎፈረስ በቀር ምንም ፡ አልቀረውም ። አትማን ፡ ቤን ፡ ያሲን ፡ የሚባለውንም ፡ ዋና ፡ ኤሚር ፡ ገድሎ ፡ አገሩን ፡ ዘረፈበት ፡ ሌሎቹንም ፡ ዳኞችና ፡ ሸኮች ፡ (ቀሳውስት) ፡ በጥላቻ ፡ እየጨቆነ ፡ አገ-

ላላቸው ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ግራኝ ፡ አህመድ ፡ ለሕይወቱ ፡ ስለፈራ ፡ ከሦስት ፡
 ፈረሰኞቹ ፡ ጋር ፡ ሌሊት ፡ በድብቅ ከአቡበከር ፡ አምልጦ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ
 ዛከህ ፡ ሔደ ። በዚያም ፡ አራት ፡ የአቡበከርን ፡ ፈረሶች ፡ ከሚጠብቀው ፡ ከሐ
 ምዱሽ ፡ ቤን ፡ ማገፉዝ ፡ (አማዱሽ፡የማገፉዝ፡ልጅ) ፡ ላይ ፡ ፈረሶቹን ፡ ቀምቶ ፡ ዛከህን ፡
 አገሩን ፡ ትቶ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ሪባት ፡ ኤል ፡ በከር ፡ ወደ ፡ ሚባል ፡ ዛፍ ፡ ወደሞ
 ላባት ፡ በረሀ ፡ ሔደ ። ከርሱም ፡ ጋር ፡ የነበሩት ፡ ፈረሰኞች ፡ ሰባት ፡ ብቻ ፡
 ነበሩ ። ግራኝም ፡ ሐባት ፡ አሚባለው ፡ አገር ፡ እስኪገባ ፡ ድረስ ፡ ከከተማ ፡
 ወደከተማ ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ ሲዘዋወር ፡ ቆየ ፡ ከርሱም ፡ ጋር ፡ ያሉት ፡ ረዳቶቹ ፡
 የፊተኛው ፡ ገራድ ፡ አቡበከር ፡ ቤን ፡ ኢስማኤልና ፡ በኋላ ፡ ደግሞ ፡ ኤሚር ፡
 ሁሴን ፡ ኤል ፡ ጋቱሪ ፡ ናቸው ።

ሁልጣን ፡ አቡበከር ፡ ግራኝን ፡ ለመግደል ፡ ሲል ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ሰላይ ፡ እያ
 ከታተለ ፡ ይልክ ፡ ነበር ። በመጨረሻ ፡ አህመድ ፡ ሐባት ፡ ነው ፡ ያለ ፡ ማለትን ፡
 ሲሰማ ፡ ገሥግሥ ፡ ሔደ ። በዚያም ፡ የግራኝ ፡ አህመድን ፡ ቤት ፡ አቃጥሎ ፡ ብዙ ፡
 ዕቃ ፡ ዘረፈ ። ግራኝም ፡ ይኸን ፡ ሲሰማ ፡ ከሐባት ፡ ሸሽቶ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ አገር ፡
 ሔዶ ፡ እየተዘዋወረ ፡ ከአቡበከር ፡ ወታደሮች ፡ ጋር ፡ በየጊዜው ፡ እየተዋጋ ፡ ኖሮ ፡
 ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ግራኝና ፡ ጓደኞቹ ፡ በሸሽቶና ፡ በጉዞ ፡ ደክመው ፡ ጀዳር ፡
 አሚባለው ፡ ሥፍራ ፡ ተኝተው ፡ ሳለ ፡ አቡበከር ፡ ከነወታደሩ ፡ ደርሶ ፡ ሊፈጃቸው ፡
 ሲል ፡ ድንገት ፡ ነቅተው ፡ ምንም ፡ ሳይሆኑ ፡ ሸሹ ። ከዚያም ፡ ተከታትሎ ፡ ዋኪን ፡
 ላይ ፡ ደርሶ ፡ ትንሽ ፡ ሰው ፡ ከገደለባቸው ፡ ወዲህ ፡ የግራኝ ፡ ጦር ፡ ተበታትኖ ፡
 በኋላ ፡ ሐባት ፡ ላይ ፡ ተመልሶ ፡ ተገናኘ ። በዚያም ፡ ሳለ ፡ ኤሚር ፡ ሻንባራ ፡ የሚ
 ባል ፡ የአቡበከር ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ክፉኛ ፡ ተዋጋቸው ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ግራኝ ፡
 አህመድ ፡ አሸንፎ ፡ አባረራቸው ። ኤሚር ፡ ሻንባራም ፡ በጦርነቱ ፡ ላይ ፡ ሞተ ።
 የዚህን ፡ ወሬ ፡ ሁልጣን ፡ አቡበከር ፡ ሲሰማ ፡ ጅ ፡ ኤሚሮች ፡ (መኳንንት) ፡ አስቀ
 ሮቶ ፡ ሐረርን ፡ ትቶ ፡ ከነሠራዊቱ ፡ ግራኝን ፡ ለማባረር ፡ ወደሱማሌ ፡ አገር ፡ ሔደ ።
 ግራኝ ፡ አህመድ ፡ አቡበከር ፡ አገሩን ፡ ለቅቆ ፡ መውጣቱን ፡ በወቀና ፡ አገር ፡
 ለመጠበቅ ፡ የቀሩትም ፡ ኤሚሮች ፡ እነማን ፡ መሆናቸውን ፡ በወቀ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡
 ሁልጣን ፡ ግዛት ፡ ወደዛከህ ፡ ሔደ ። የአቡበከር ፡ አማኝ ፡ ኩሾም ፡ አቡበከር ፡ ከኤ
 ሚሮቹ ፡ አንዱ ፡ ጦሩን ፡ አደራጅቶ ፡ ግራኝ ፡ ወደአለበት ፡ አገር ፡ ተጓዘ ። በኋላ ፡ ግን ፡
 የግራኝን ፡ ጦር ፡ ሲያይ ፡ ምንም ፡ ሳይዋጋ ፡ ከነጦሩ ፡ ተመልሶ ፡ ወደ ፡ ሐረር ፡
 ሸሸ ። ግራኝም ፡ እሱን ፡ ሳይከታተል ፡ ከነጓደኞቹ ፡ ገረር ፡ አሚባለው ፡ ሥፍራ ፡
 ሆኖ ፡ ለሐረር ፡ ጉዞ ፡ ምክር ፡ አደረገ ። ብዙዎቹ ፡ «ወደሐረር ፡ ሔደን ፡ እንዋጋ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ድልን ፡ ለራቀደው ፡ ይስጥ» ፡ ስላሉ ፡ በዚህ ፡ ተወስኖ ፡ ወደ ፡ ሐረር ፡
 ጉዞአቸውን ፡ ገፍመሩ ። የተከተላቸው ፡ ጦር ፡ በጸጸ ፡ (ትንሽ ፡ ጭማሪ?) ፡ ይደር
 ሳል ፡ የሁልጣን ፡ አቡበከር ፡ ጦርም ፡ ደኅና ፡ ለውጊያ ፡ የሚመች ፡ ሥፍራ ፡ ይዘ ፡
 ሲጠበቅቃቸው ፡ ግራኝ ፡ ከነጦሩ ፡ ደረሰና ፡ የጠላቱን ፡ ጦር ፡ አያያዝ ፡ ተመልክቶ
 ምንም ፡ ሳይዋጋ ፡ ፈርቶ ፡ ወደ ፡ ኋላው ፡ ተመልሶ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ይጓዝ ፡ ጀመር ።
 መመለሱን ፡ የአቡበከር ፡ ጦር ፡ በተመለከተ ፡ ጊዜ ፡ ከኋላው ፡ ተከታተለው ። ሻማ

ገዥን ድ፣ እሚበለው፣ ሥፍራ፣ ላይ፣ ደረሰበት ። በዚህ ፣ ጊዜ ፣ ግራኝ ፣ ከነጦሩ ፣
 ፊቱን ፣ ወደ ፣ ጠላቶቹ ፣ መልሶ ፣ ይዋጋ ፣ ጀመር ። ብዙ ፣ ጊዜ ፣ እንደ ፣ ተዋጉ ፣
 ግራኝ ፣ አህመድ ፣ አሸነፈ ። ከአለቆቻቸውም ፣ ብዙዎቹን ፣ ገደለ ። የቀረውም ፣ ጦር ፣
 ሸሸ ፣ ከመቶ ፣ የሚበልጡ ፣ ፈረሶች ፣ ማረከ ። ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ሐረር ፣ ገብቶ ፣ አገ
 ሪቱን ፣ በሕግና ፣ በሥርዓት ፣ ማስተዳደር ፣ ጀመረ ። አዋጅ ፣ ነጋሪም ፣ ወጥቶ ፣
 ፍላጎት ፣ በየቤቱ ፣ እንደልማዱ ፣ ይኑር ፣ አትፍሩ ፣ አትዘኑ ፣ በማንም ፣ ላይ ፣
 ጥላቻና ፣ ቁም ፣ የለንም ፣ የሚል ፣ እየዘረ ፣ አሰማ ።

ይኸ ፣ ሁሉ ፣ ሲሆን ፣ ዋናው ፣ የሐረር ፣ ሠልጣን ፣ አቡበከር ፣ በሱማሌ ፣
 አገር ሆኖ ፣ የፈረሰኛ ፣ የእግረኛ ፣ ጦሩን ፣ ከሱማሌ ፣ አገር ፣ አስከትሎ ፣ ወደ
 ሐረር ፣ ተጓዘ ። ግራኝም ፣ ከሐረር ፣ የራሱን ፣ ጦር ፣ ይዞ ፣ አቡበከርን ፣ ሊገ
 ጥም ፣ ሔደ ። ሁለቱ ፣ ባላጋራዎች ፣ ዳካር ፣ እሚበለው ፣ ሥፍራ ፣ ተጠጋግተው ፣
 ሳሉ ፣ በመካከላቸው ፣ ሽማግሌ ፣ ገብቶ ፣ ግልግል ፣ ገመረ ። አስታራቂዎቹ ፣
 ሺሆኖች ፣ ሕግ ፣ አዋቂ ፣ ዳኞች ፣ ናቸው ። እነርሱም ፣ አቡበከር ፣ ሠልጣንን
 ቱን ፣ እንደያዘ ፣ የበላይ ሆኖ ፣ ገዥነቱን ፣ ይቀጥል ። አህመድ ፣ በርሱ ፣ ውስጥ
 እንደ ፣ አንድ ፣ ኤሚር ፣ የበታች ፣ መከራንን ፣ ሆኖ ፣ አገር ፣ ተሰጥቶት ፣ እየገዛ
 ይቀመጥ ፣ ብለው ፣ በዚህ ፣ አስታረቋቸውና ፣ ግራኝም ፣ ይኸንኑ ፣ ለጊዜው ፣ እሺ
 ብሎ ፣ ለራሱ ፣ ወደ ፣ ተመደበለት ፣ አገር ፣ ወደ ፣ ሲም ፣ ሔደ ። አቡበከርም ፣ ሐረር
 ገብቶ ፣ የበላይነት ፣ ሥልጣኑን ፣ ይዞ ፣ ያስተዳድር ፣ ጀመር ።

ከዕለታት ፣ አንድ ፣ ቀን ፣ ግራኝ ፣ አህመድ ፣ ከግዛቱ ፣ ከሲም ፣ ለአቡበከር
 የሚገባውን ፣ ግብር ፣ ይዞ ፣ ወደ ፣ ሐረር ፣ ሔደ ። ሽምንገዥ ፣ እሚበል ፣ ሥፍራ
 ሲደርስ ፣ ጥቁር ፣ ደመና ፣ የመሰለ ፣ ብዙ ፣ ንብ ፣ ከዛፋ ፣ ላይ ፣ ተነሥቶ ፣ የግራኝ
 አህመድን ፣ ጭንቅላት ፣ ከቦ ፣ እያነበነበ ፣ እስከ ፣ ሠልጣኑ ፣ ቤት ፣ ድረስ ፣ አደረሰው።
 ወደ ፣ ሠልጣኑ ፣ ዘንድ ፣ ገብቶ ፣ ግብሩን ፣ ሰጥቶ ፣ ተነጋግሮ ፣ ሲወጣ ፣ አንደዚያው ፣
 ያው ፣ የንብ ፣ መንጋከበራፍ ፣ ተቀብሎ ፣ እንደከበበው ፣ ሳይነድፈው ፣ እመኖሪያ ፣ ቤቱ ፣
 ድረስ ፣ አጅቦት ፣ ወደ ፣ ቤቱ ፣ ሲገባ ፣ ንቡም ፣ ወደ ፣ ዛፋ ፣ ተመልሶ ፣ ሔደ ።
 ይኸም ፣ የአህመድን ፣ የወደፊት ፣ ገዥነት ፣ ለመግለጽ ፣ እግዚአብሔር ፣ ያደረገው ፣
 ተአምራታዊ ፣ ምልክት ፣ ነው ፣ ሲል ፣ ፀረብ ፣ ፋቂህ ፣ እያጋነነ ፣ ጽፎታል ። ከዚ
 ህም ፣ አያይዘ ፣ ሼክ ፣ አህመድ ፣ ሼሪፍ ፣ አቡበከር ፣ ሌላ ፣ ደግሞ ፣ ከነርሱ ፣ ታላቅ ፣
 ሼክ ፣ አህመድን ፣ ይማም ፣ በለው ፣ እንጂ ፣ ሠልጣንም ፣ ኤሚርም ፣ በሚበል ፣ የማ
 ዕርግ ፣ ስም ፣ አትጥራው ፣ ብለው ፣ በሕልሚ ፣ ነገሩኝ ፣ ብሎ ፣ ሼክ ፣ መሐመድ ፣
 ቤን ፣ አህመድ ፣ ኤድ ፣ ዳሕማኒ ፣ ኤል ፣ ማግረቢ ፣ እንዳጫወተው ፣ ሌሎች ፣ ደግሞ ፣
 አሊ ፣ ቤን ፣ ሳላህ ፣ አህመድ ፣ ቤን ፣ ጣሂር ፣ ነቢዩ ፣ መሐመድ ፣ በቀኙ ፣ አቡበከር
 ኤስሳዲቅን ፣ በግራው ፣ አመር ፣ ቤን ፣ ኤል ፣ ከታብን ፣ በሬቱ ፣ አሊ ፣ ቤን ፣ አቡ ፣
 ታሊብን ፣ አድርጎ ፣ በአሊ ፣ ቤን ፣ አቡ ፣ ታሊብ ፣ ግንባር ፣ ደግሞ ፣ አህመድ ፣ ነባ
 ርና ፣ ማነው ፣ ይህ ፣ በአሊ ፣ ፊት ፣ የቆመው ፣ ብሎ ፣ ቢጠይቅ ፣ ይህ ፣ ወደፊት ፣

አበሻን ፡ እንዲያስተዳድር ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ሥልጣን ፡ የተወጠው ፡ አህመድ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በሕልሙ ፡ እንደመለሰሰት ፡ ሕልሙም ፡ የታየው ፡ ገና ፡ አህመድ ፡ ተራ ፡ ወታደር ፡ የነበረ ፡ ጊዜ ፡ መሆኑን ፡ ይገልጻል ።

ይኸን ፡ የመሰለው ፡ የንብ ፡ ተአምራት ፣ የሕልምና ፣ የራዕይ ፣ ምልክት ፡ ብዙ ጊዜ ፡ በእስያ ፡ በአፍሪካ ፡ በአውሮፓም ፡ በክርስቲያኑም ፡ በእስላምም ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ከጥንት ፡ ጀምሮ ፡ የቆየ ፡ ነው ። ጥንት ፡ የግብጾችና ፡ የኑባያ ፡ ነገሥታት ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ ይኸን ፡ የመሰለ ፡ ምልክት ፡ ሰጠን ፡ የሚሉት ፡ እባብን ፡ ዘንዶን ፡ ነበር ። ስለዚህም ፡ በየዘውዳቸው ፡ ላይ ፡ የአባብ ፡ ምልክት ፡ ያደርጉ ፡ ነበር ። ይኸም ልማድ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ምዕራብ ፡ በላባቶች ፡ ዘንድ ፡ ሳይገባ ፡ አልቀረም ። የቀረውም ፡ በአዕዋፍና ፡ በአሞራ ፡ ግማሹ ፡ በምድር ፡ አውሬና ፡ እንስሳ ፡ የቀረውም ፡ ሁሉ ፡ በየክፍሉ ፡ ሲኖር ፡ ከክርስትና ፡ ወዲህ ፡ ደግሞ ፡ በክርስቶስ ፡ ጥምቀት ፡ ጊዜ ፡ የሆነውን ፡ በመከታተል ፡ ይሁን ፡ ርግብ ፡ ደግሞ ፡ ወደዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ገብታ ፡ እገሌ ፡ ራስ ፡ ላይ ፡ አረፈችበት ፡ ይነግግል ፡ እየተባለ ፡ ይነገርለት ፡ ነበር ። የዚህ ፡ የንብ ፡ ተአምራት ፡ እንደዚህ ፡ በኛም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ባዪ ፡ ላሊበላ ፡ ልደት ፡ ተተርክ ፡ ይገኛል ።

ገድለ ፡ ላሊበላ ፡ የሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ስለላሊበላ ፡ ልደት ፡ እንደዚህ ፡ ይላል ፡ . . . ፡ «ወአመ ፡ ወለደቶ ፡ እሙ ፡ መጽኢ ፡ አንሀብት ፡ ብዙኃን ፡ ወአገትዎ ፡ ከመ ፡ ዘየዓግቱ ፡ መዓረ። ወርእያ ፡ እሙ ፡ እሎንተ ፡ አንሀብተ ፡ ከመ ፡ አገትዎ ፡ ወሐጸርዎ ፡ ለሕፃን ፡ ከመ ዘየዓውድዎ ፡ ሐራሁ ፡ ለንጉሥ ። ወዕብ ፡ ርእየት ፡ ዘንተ ፡ ወረደ ፡ ግቤሃ ፡ መንፈስ ፡ ተነብዮ ። ወትቤ ፡ ንሀብኒ ፡ አእመረ ፡ ከመ ዓቢይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ሕፃን ። ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ስመየቶ ፡ ላሊበላ ፡ ንሀብ ፡ አእመረ ፡ ጸጋሁ ፡ ብሂል ። . . . ፡ » ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ግዕዝኛ ፡ ቃል ፡ የሚያመለክተን ፡ ላሊበላ ፡ በተወለደ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ ንብ ፡ መጥቶ ፡ ማር ፡ በገኘ ፡ ጊዜ ፡ እንደሚከብ ፡ ጦር ፡ ሠራዊት ፡ ንጉሡን ፡ እንደሚከብ ፡ እንደዚህ ፡ ንብ ፡ ላሊበላን ፡ እንደከበበው ። ይኸንንም ፡ እናቱ ፡ ባዮች ፡ ጊዜ ፡ ከላይ ፡ የትንቢት ፡ መንፈስ ፡ ወርዶላት ፡ ይኸ ፡ ሕፃን ፡ ትልቅ ፡ ሰው ፡ እንደሚሆን ፡ ንቦችም ፡ አወቁ ፡ ብላ ፡ ተናግራ ፡ በዚህ ፡ የተነግረ ፡ ስሙን ፡ ላሊበላ ፡ ብላ ፡ እንደሠየ መችውና ፡ ላሊበላ ፡ ማለትም ፡ ትርጓሜው ፡ ንብ ፡ ጌታውን ፡ (ጸጋውን) ፡ አወቀ ፡ ማለት ፡ መሆኑን ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ የሴም ፡ ወይም ፡ የካም ፡ ዘር ፡ ቢሆን ፡ አማራና ፡ አዳልም ፡ ክርስቲያንና ፡ እስላምም ፡ ቢሆን ፡ ልማዱና ፡ እምነቱ ፡ የሚመራው ፡ በንድ ፡ መሥመር ፡ ስለሆነ ፡ የግራኝ ፡ በንብ ፡ መከብብ ፡ ክርሱ ፡ በፊት ፡ ከቸት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከስቀድሞ ፡ ከነበረው ፡ ከዚህ ፡ ላሊበላ ፡ ጋር ፡ ተጋጠመ ። የላሊበላ ፡ ራቅ ፡ በማለቱ ፡ በዚህም ፡ ላይ ፡ የዚያን ፡ ዘመን ፡ ገድል ፡ ጸሐፊ ፡ ገድሎን ፡ እንደ ፡ ታሪክ ፡ ሲጽፍ ፡ ማጣራት ፡ ስለማይሆንለት ፡ ነገሩን ፡ ባይኑ ፡ እንዳየ ፡ ያህል ፡ አረጋግጦ ፡ ይጽፋል ። ዐረብ ፡ ፈላጊም ፡ በሁኑ ፡ በሺጂጅጅ ዓ ፡

ምሕረት ፡ ላይ ፡ የግራኝን ፡ ታሪክ ፡ ሲጽፍ ፡ በንብ ፡ መከበቡን ፡ ከሰው ፡ ስምቶ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ራሱ ፡ ያየ ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ከግራኝ ፡ የተገናኘ ፡ አይ መስልም ። ስለሕልሙ ፡ ግን ፡ ከእገሌ ፡ ሰማሁት ፡ እያለ ፡ ያወረትን ፡ የሼሆች ፡ ስም ፡ ጠቅሷል ፡ ቢሆንም ፡ የዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ቢካድም ፡ ቢታመንም ፡ እንደአንባ ቢው ፡ ስሜት ፡ ነውና ፡ አሁን ፡ ወደዋናው ፡ ታሪክ ፡ ተመልሰን ፡ እንቀጥል ።

እንግዲህ ፡ ግራኝ ፡ ከቀሳውስቱ ፡ የተሰጠውን ፡ ይማም ፡ የሚባል ፡ የማዕርግ ፡ ስም ፡ ይዘ ፡ ይማም ፡ አህመድ ፡ እየተባለ ፡ በአቡበከር ፡ ሠልጣን ፡ ሙስጥ ፡ ያንድ ፡ አውራጃ ፡ (ሲም) ፡ ገዥ ፡ ሆኖ ፡ ከሶለት ፡ ወደሶለት ፡ እየበረታ ፡ ጦርም ፡ እየሰበ ሰቡሶኖር ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ ሰብሰቦ ፡ መጥቶ ፡ በደዋሮ ፡ ያለውን ፡ ጦር ፡ አሸንፎ ፡ ብዙ ፡ የቀንድና ፡ የጋማ ፡ ከብት ፡ ሰውም ፡ ዘረፈ ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ያሄ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ደረሰና ፡ ከግራኝ ፡ ጦር ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡ እንደገና ፡ አሸንፎ ፡ የተወሰደውን ፡ ማስመለስ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ከግራኝም ፡ ጦር ፡ ብዙ ፡ መሣሪያና ፡ ከብት ፡ ወሰደ ። ከግራኝ ፡ (ይማም) ፡ አህመድ ፡ ጋር ፡ የነበሩም ፡ ሂ ፡ ኤሚሮች ፡ ሁሉን ፡ ኤል ፡ ጋቱሪ ፡ ዛሐርቡይ ፡ መሐመድ ፤ አብደላ ፡ ኡመር ፤ አው ራይ ፡ አህመድ ፤ ጅብራይል ፡ (ሱማሌው) ፡ ተማረኩ ። ከነዚህ ፡ ከጊቱ ፡ ሁሉን ፡ ሊገደል ፡ ሲል ፡ ከሐበሾቹ ፡ አምልጦ ፡ ወደ ፡ ወገኖቹ ፡ ሄደ ፡ የቀሩት ፡ ወደን ጉሠ ፡ ተልከው ፡ ሁለቱ ፡ ተገደሉ ። የቀሩት ፡ ታሰሩ ። ግራኝ ፡ ግን ፡ የተረፈውን ፡ ጦር ፡ እንደያዘ ፡ ወደ ፡ ሐረር ፡ ተመለሰ ። ከዚያም ፡ ሳለ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ከሠል ጣን ፡ አቡበከር ፡ ጋር ፡ እየተጣሉ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ እየታረቁ ፡ ቆይተው ፡ በመጨረሻ ፡ አቡበከር ፡ ግራኝን ፡ እገድላለሁ ፡ እያለ ፡ ሲመኝ ፡ ግራኝ ፡ እርሱን ፡ ገደለና ፡ በርሱ ፡ ፈንታውንድሙን ፡ ኡመር ፡ ዲንን ፡ በልጋው ፡ ላይ ፡ አስቀመጠው ።

በዐረብ ፡ ፋቂህ ፡ አጻጻፍ ፡ ሙስጥ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ አቡበከር ፡ አመጸኛ ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ አገር ፡ በዳይ ፤ ግራኝ ፡ አህመድ ፡ ግን ፡ ሕግ ፡ አክባሪ ፡ መልካም ፡ አስተ ዳዳሪና ፡ የተወደደ ፡ መሆኑን ፡ እየደጋገመ ፡ ይገልጻል ። ምናልባት ፡ ይህን መጽሐፍ ፡ የጻፈው ፡ በግራኝ ፡ አህመድ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ይሆናል ። ይሁን እንጂ ፡ የሚለው ፡ ትክክል ፡ መሆኑን ፡ ከሌላ ፡ ከማያደላ ፡ ምስክር ፡ መረለግ ፡ ያሻ፡ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ያቡበከርን ፡ እውነተኛውን ፡ ታሪኩን ፡ የሚናገር ፡ መጽሐፍ ፡ ስለአልገ ጠመኝ ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ሙስጥ ፡ ላገባውና ፡ ላመዛዘነው ፡ አልቻልሁም ። ግራኝ ፡ እርሱን ፡ ከገደለ ፡ በኋላ ፡ ሥልጣኑን ፡ በሙሉ ፡ ለራሱ ፡ ጠቅልሎ ፡ በመያዝ ፡ ፈንታ ፡ ለአ ቡበከር ፡ ወንድም ፡ ለኡመር ፡ ዲን ፡ የሰጠው ፡ በዘሩ ፡ ሐረግ ፡ ላይ ፡ አንባቢ ፡ እንደሚመለከተው ፡ የአቡበከር ፡ ዘር ፡ ከይፋት ፡ ሆኖ ፡ ከላይ ፡ ከዋናው ፡ በላ ባት ፡ ከወላስግ ፡ የመጣ ፡ ስለሆነ ፡ በሐረር ፡ አልጋ ፡ ላይ ፡ ያንኑ ፡ የርሱን ፡ ዘር ፡ (ነጋሚ) ፡ ማስቀመጥ ፡ እንጂ ፡ ራሱ ፡ ቢቀመጥ ፡ እንደማይሆንለት ፡ ገምቶ ፡ ይሆናል ። ወይም ፡ በሐረር ፡ በወላስግ ፡ አልጋ ፡ የሚቀመጠው ፡ የማዕርግ ፡ ስሙ ፡ ሠል ጣን ፡ ስለሆነ ፡ እርሱ ፡ ግን ፡ በትንቢትና ፡ በንግርት ፡ ከሼሆቹ ፡ (ቋሶቹ) ፡ የተሰ ጠው ፡ ይማም ፡ እንጂ ፡ ሠልጣን ፡ እንዳይባል ፡ ስለታዘዘ ፡ ይኸንኑ ፡ ስሙን ፡

ላለመለወጥ : እንደሆነ : አይታወቅም ። የሆነ : ሆኖ : ኢመር : ዲን : እንደአቡ-
በከር : ለግራኝ : አህመድ : አነግሥ : እንቅፋት : ሳይሆን : ላዩን : የበላይ : ውስ-
ጡን : የበታች : ሆኖ : ወደፊት : ባለው : በኢትዮጵያ : ወረራ : ጊዜ : ሁሉ : በጎ-
ብረት : ሥራቸውን : ቀጠሉ ። አህመድም : እስከ : መጨረሻው : ድረስ : ይማም :
አህመድ : እየተባለ : ይጠራ : ዠመር ። እኔም : ወደፊት : ባለው : ጽሑፍ : ሁሉ :
በዐረብ : ፋቂህ : ጽሑፍ : ውስጥ : ይማም : አህመድ : በራሴ : አነጋገር : ውስጥ :
ግራኝ : አህመድ : እያልሁ : ጽሬያልሁ ። በግራችን : ግራኝ : አህመድ : ከማለት :
ይልቅ : ግራኝ : መሐመድ : እየተባለ : ደምቆ : ይጠራል ። ነገር : ግን : ከዋናው :
ከእስላሞች : ነቢይ : ከመሐመድ : ስም : ላይ : በዝንጋታ : የተወሰደና : የሰው :
አንደበት : በልማድ : የወረሰው : እንጂ ። የግራኝ : እውነተኛ : ስሙ : አህመድ :
እንጂ : መሐመድ : አይደለም ። ትርጉሙም : መሐመድ : ምስገን : ሲሆን :
አህመድ : አመስጋኝ : ማለት : ነው ።

ምዕራፍ : ፯ ።

በፂ : ልብነ : ድንግል : ዘመን : መንግሥት : የነበሩ : መሳፍንትና : መኳንንት :
የቤተ : ክህነት : ሊቃውንትና : ሹማምንት ።

ዐፂ : ልብነ : ድንግል : አሙሉ : ሰውነት : ደርሰው : መንግሥ-
ቱን : በሙሉ : ሥልጣን : በሚመሩበት : ጊዜ : በወታደርነትም : በአስተዳደ-
ርም : በቤተ : ክህነትም : በኩል : ሆነው : ይሠሩ : የነበሩ : አለቆችና : ሹማ-
ምንቶች : ብዙዎች : ናቸው : እነዚህም : አብዛኞቹ : ወደፊት : በዝርዝር :
በምናገኘው : በግራኝ : ጦርነት : ጊዜ : እየተዋጉ : በዠግንነት : የሞቱ : እየ-
ቆሰሉ : የተማረኩ : ጥቂቶቹም : የግራኝ : ኃይል : በጣም : እየተጫነ : ሄደ :
ከተሸነፉ : በኋላ : ተስፋ : በመቀረጥ : ወደ : ግራኝ : እየገቡ : አንዳንዶቹ :
ሃይማኖታቸውን : እስከ : መለወጥ : የደረሱ : አሉ ። የእነዚህም : ስም : አልፎ :
አልፎ : በዐረብ : ፋቂህ : የጦርነት : ታሪክ : እንደዚሁም : በታሪክ : ነገሥቱም :
ውስጥ : ስማቸው : የተጠቀሱትን : ሰብስቤ : ከዚህ ግርጌ : ዘርዝራለሁ ።
ከእነዚህ : በዝርዝር : ከግንኙነት : ውስጥ : አንዳንዶቹ : በሁኑ : በፂ :
ልብነ : ድንግል : በወጣትነት : ባሉበት : ሰዓት : የሌሉ : በግራኝ : ጦርነት :
ጊዜ : የተነሡ : መሆናቸውን : ላንባቢ : አሳስቤ : ከራሳቸው : ከንጉሠ-
ከጳጳሱ : ዠምሮ : ጠቅላላውን : ዝርዝር : እነሆ : አመለክታለሁ ።

ተራ ተራ	ስ ም :	አንዳንድ : ማመልከቻ ::
፩	ዐፄ : ልብነ : ድንግል :	ስመ : መንግሥታቸው : ወናግ : ሰገድ : (አንበሳ : ሰገድ) : ወይም : ዳዊት : የሚጠሩት : በክርስትና : ስማቸው : ልብነ : ድንግል : ወይም : በአማርኛ : ዕጣነ : ድንግል :: ንጉሠ : ነገሥት ::
፪	አባ : ማቴዎስ :	ጳጳስ ::
፫	አባ : ስምዖን :	>
፬	እቴጌ : አሌኒ :	ያፄ : በአደ : ማርያም የቀኝ : ሚስት : የደ ሞሮው : ባላባት : የመሐመድ : ልጅ : ባፄ : ልብነ : ድንግል : የወጣትነት : ዘመን : ሞግዚት : ሆነው : ያስተዳድሩ : የነበሩ ::
፭	እቴጌ : ናዖድ : ሞገሳ :	ያፄ : ናዖድ : ባለቤት ::
፮	እቴጌ : ሰብለ : ወንጌል :	ያፄ ልብነ : ድንግል : ባለቤት ::
፯	ራስ : ደገልሃን :	ከወለተ : ቀለምሲስ : ቀጥሎ : ያፄ : ልብነ : ድንግልን : እህት : ዓመተ : ውጥንን : ያገባል :: ታሪክ : ነገሥቱ : መልአክ : ኃይሉ : ለልብነ : ድንግል : ይለዋል :: ትርጓሜው : የጦር : አለቃ : በዛሬው : ዘመን : አጠራር : የጦር : ሚኒስትር : ማለት : ነው :: የማዕርግ : ስሙ : አንዳንድ : ጊዜ : ራስ : አንዳንድ : ጊዜ : አዝማች : ደገልሃን : ይባላል :: በግዛት : በዚያን : ጊዜ : እንደ : ታላቅ : አውራጃ : የሚቆጠረውን : ባሌን : ይገዛል :: ከግራኝና : ከጦር : አለቆቹ : ጋር : ያደረገውን : ጦርነት : ከታሪኩ : ላይ : እናነባለን :: ታላቅ : ሰው : ይሁን : እንጂ : በጦርነት : ገጭንነትና : ድፍረት : ያለው : አይመስልም :: ለአይፈርስ : ጦርነት : ጠቅላይ : አዝማችነት : ቢሾም : ግራኝን : በመፍራት : በሚስቱ : በኩል : ውስጡን : ነገር : ሰርቶ : እንዲለወጥ : ማድረጉን : ወደፊት : እናነባለን ::
፰	ራስ : ወሰን : ሰገድ :	የዳሞት : ገዥ : ቀጥሎ : ጎጃም : ነጋሽ : በዚያን : ጊዜ : ዋና : የተከበረና : የተፈራ : የጦር አለቃ : ከንጉሠ-ም : ዝምድና : ያለው : ነው :: እርሱም : ከግራኝ : ጦር : አዝማች : ጋር : ተዋግቶ : ሞተ ::

ተራ ተ	ስም :	አንዳንድ : ማመልከቻ =
፱	ራስ : አስላም : ሰገድ :	አንዳንድ : ጊዜ : በጭሩ : ራስ : ወይም : አዝማች : አስላም : ይባላል ። የፈጠረ : አገረ : ገዥ ። በአይፈርስ : ጦርነት : ዋና : አዝማች : ሆኖ : የተሸነፈ : በኋላ : በተክለ : ኢየሱስ : በታች : ሆኖ : በዛሬ : ጦርነት : ሲዋጋ : በአቡ : በከር : እጅ : የሞተ ።
፲	ራስ:በንያት: ነቢያት: (የኒያት)	የደዋሮ : አገረ : ገዥ : ዋና : የጦር : መሪ።
፲፩	ራስ : ማገፈገፍ :	ያረብ : ፋቂህ : መጽሐፍ : መሀተንቶ : (ረኔ : በሌት : አምኃ : ጠንት) : ይለዋል : በሽ ምብራ : ነፍ : ጦርነት : ሲዋጋ : አንድ : አዳር : የሚባል : የሱማሌ : ወታደር : በቀስት : ወርወሮ : በፍላጻ : ዓይኑን : መትቶ : ገደለው ። የሹመት : ስሙ : ደዋሮ : ነጋሽ ።
	አቤቶ : ያዕቆብ :	የንጉሡ : የልብነ : ድንግል : ልጅ : ያ : ይነብር : (ያዕቆብ : ይኖራል) : የተባለ : ባሄ : ገላው ዲዎስ : ዘመነ : መንግሥት : በሺጂጂ፱፱ : ዓ : ም : የሞተ ።
፲፪	አቤቶ : ፈቅጦር :	የንጉሡ : ያሄ : ልብነ : ድንግል : የበኩር ልጅ : ከግራኝ : ጦር : ጋር : ሲዋጋ : በሚያዝያ : ፲፪ : ቀን : በሺጂጂ፱፱ : ዓ : ም : ገራድ : አትማን : (ገራድ : አስማን) : የገደለው ። ድርሳነ : ራጉኤል : ፊ : (ፈቅጦር) : ይመውት : (ይሞታል) : ያለው : እርሱን : ነው ።
፲፫	አቤቶ : ገላውዲዎስ :	የንጉሡ : የልብነ : ድንግል : ልጅና : የዙፋን : ተከታይ ። (ገ. ይነግሥ) - ገላውዲዎስ : ይነግሣል ።
፲፬	አቤቶ : ሚናስ :	የንጉሡ : ልጅ : በሺጂጂ፱፱ : ዓ : ም : ኡመር : ንጉሡን : የወጋለት : በአስላሞች : እጅ : ተማረከና : ወደ : ዘቢድ : የተላከ : ከዚያ : በለውጥ : ተመልሶ : ከገላውዲዎስ : ቀጥሎ : ነገሠ ። ድርሳነ : ራጉኤል : ሚ : ይሰየጥ : (ሚናስ : ይሸጣል) : ያለው : እርሱን : ነበር ። ነገር : ግን : በምርኮ : ሂደ : በለውጥ : መመለሱን : እንጂ : ለመሣሪያ : አለመሸጠን : በሥፍራው : ስንደርስ : እና መለክታለን ።
፲፭	ራስ : ዓምዳ :	በአስላሞቹ : ጋር : ሲዋጋ : በአዳሙ : እጅ : የሞተ : የጦር : አለቃ ።

ተራ ቀ፡	ስም ፡	አንዳንድ ፡ ማመልከቻ ።
፲፮	ፋጉኤል ፡	ካዔ ፡ ሰይፈ ፡ አርአድ ፡ በንድ ፡ በኩል ፡ ዝምድና ፡ አለው ። እናቱ ፡ መግደላዊት ፡ ትበላለች ። አንድ ፡ ጊዜ ፡ የዋግ ፡ በመጨረሻ ፡ የደዋዊ ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ ሆኖ ፡ ከእስላሞች ፡ ጋር ፡ በገገግንነት ፡ የተዋጋና ፡ የሞተ ፡ ስንክሳር ፡ ስኔ ፡ ፲፪ ፡ ቀን ፡ ያነሳዋል ።
፲፯	አዝማች ፡ ተክለ ፡ ኢየሱስ ፡	የትግሬ ፡ የአንገት ፡ የደሆኖ ፡ ወደብ ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ በዛሬ ፡ ጦርነት ፡ ጠቅላይ ፡ አዝማች ፡ ሆኖ ፡ ሲዋጋ ፡ በአደቅ ፡ እጅ ፡ የሞተ ።
፲፮	ዓቃቤ ፡ ሰዓት ፡ ነገደ ፡ ኢየሱስ ፡	ዓባይ ፡ ዳር ፡ ንጉሠ ፡ ሊማረኩ ፡ ሲሉ ፡ ለጥቂት ፡ አምልጠው ፡ ሲሸሹ ፡ ዓቃቤ ፡ ሰዓት ፡ ነገደ ፡ ኢየሱስም ፡ አብሮ ፡ ሲሸሸ ፡ ንጉሡን ፡ ያገኘሁ ፡ መስሎት ፡ አብሰማኑር ፡ ማረከውና ፡ ንጉሡ ፡ አለመሆኑን ፡ ሲያውቅ ፡ ገደለው ።
፲፰ ፲፱	ጸረግ ፡ ማሠፊ ፡ ተክለ ፡ ሥሎስ ፡ አዝማች ፡ ተስፋ ፡ ልዑል ፡	በጦርነት ፡ የሞተ ። የሠራዊ ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ (አቃጽን ፡ ሠራዊ ፡) በትግሬ ፡ ዋና ፡ የጦር ፡ መሪ ፡ ሆኖ ፡ የግራኝን ፡ ሞግዚትና ፡ ዋና ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ቪዚር ፡ አዶሌን ፡ የገደለ ። ርሱ ፡ ራሱ ፡ ደግሞ ፡ ከቪዚር ፡ አባስ ፡ ጋር ፡ በገገግንነት ፡ ሲዋጋ ፡ ሞቶ ፡ ሕይወቱን ፡ ለወገኖቹና ፡ ላገሩ ፡ የሠዋ ።
፳	አዝማች ፡ አዳለ ፡	ከራስ ፡ ደገልሃን ፡ በኋላ ፡ በባሌ ፡ ዋና ፡ የጦር ፡ መሪ ፡ ሹማምንትንና ፡ የጦር ፡ ወታደሩን ፡ ከግራኝ ፡ ጦር ፡ ጋር ፡ ለማዋጋት ፡ ሲል ፡ የሚሸሸውን ፡ እያዩ ፡ እንዲታዘቡ ፡ ሚስቶቻችንና ፡ ገረዶቻችን ፡ ከውጊያው ፡ በኋላ ፡ ይሁኑ ፡ ብሎ ፡ በገገግንነት ፡ ሲዋጋ ፡ የሞተ ። ከፍ ፡ ያለ ፡ ገገብዳ ፡ ሠርቶ ፡ የሞተ ፡ መሆኑን ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ሊያውቅለት ፡ ይገባል ። የርሱም ፡ ገገብዳ ፡ ከዓድዋው ፡ ተዋጊ ፡ ከፊታውራሪ ፡ ገበየሁ ፡ ጋር ፡ ይመሰሰላል ።
፳፩	ተክለ ፡ ሐዋርያት ፡	ጎጃም ፡ ነጋሽ ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ የተከበረ ፡ ትልቅ ፡ የጦር ፡ መሪና ፡ የጎጃም ፡ ገዥ ፡ ከግራኝ ፡ ጋር ፡ ሲዋጋ ፡ የሞተ ።

ተራ ቀ	ስም :	አንዳንድ ማመልከቻ ።
፳፪	ገን። በለው። ራስ።	ከግራኝ። ጦር። ሲቀጋ። በሽምብራ። ሦሬ። የሞተ ።
፳፫	ጸሐፊ። ላም። ሮቤል።	የአምባ። ግሼን። (አምባ። ነገሥት) ሹም ።
፳፬	ባሕር። ነጋሽ። ዘወንጌል።	የድሆኖ። ገዥ ።
፳፭	ባሕር። ነጋሽ። ይስሐቅ።	ፖርቱጋሎች። ከሕንድ። አገር። ለእርዳታ። በመጡ። ጊዜ። ምጥጥ። ላይ። ተቀብሎ። ያስተናገደና። ወደ። እቴጌ። ሰብሰ። ወንጌል። አምጥቶ። ያገናኘ ።
፳፮	ብሕት። ወደድ። ሠርጤ።	የንጉሡ። አማች። የራስ። ዓምዳ። ልጅ ።
፳፯	ተክለ። መድኅን።	የንጉሡ። አማች። ከግራኝ። ጦር። ጋር። ሲቀጋ። ተማርኮ። በኋላ። ጅጂ። ወቄት። ወርቅ። ከፍሎ። ወደ። ወገኖቹ። የተመለሰ ።
፳፰	አዝማች። ይስሐቅ።	የቤጌምድር። አገረ። ገዥ። ከግራኝ። ጋር። ሲቀጋ። በአሊ። ማጂራህ። እጅ። የሞተ ።
፳፱	አዝማች። ዮሐንስ።	የጸለሞት። ገዥ። የጦር። አለቃ። ሆኖ። ከግራኝ። ጦር። ጋር። የተቀጋ። በሽሽት። ላይ። ከዛፍ። ወድቆ። የሞተ ።
፴	አዝማች። ይስሐቅ።	በባሌ። የጦር። አለቃ። ሆኖ። ሲቀጋ። የሞተ ።
፴፩	አዝማች። ሳውል።	የተክለ። ኢየሱስ። ልጅ። የቤጌምድር። ዋና። የጦር። አለቃ። የወገራን። የጸለሞትን። ጦር። ጨምሮ። ከግራኝ። የተቀጋ ።
፴፪	ተክለ። ሃይማኖት።	በሬት። ክርስቲያን። የነበረ። በኋላ። ወደ። ግራኝ። ዘሮ። ሃይማኖቱንም። ለውጦ። ሳለ። ግራኝ። ከሹመቱ። ቢሸረው። ወደ። ንጉሡ። ተመልሶ። ሹመትም። አግኝቶ። ዘመዳቸውን። ድረውለት። ስለ። ነበረ። እስከ። መጨረሻ። ድረስ። ለንጉሡ። ታማኝ። ሆኖ። ከግራኝ። ጦር። አለቃ። ከአቡበከር። ቀጠን። በገግንነት። ሲቀጋ። ተማረከ ። ግራኝ። ተክለ። ሃይማኖትን። እንደመታዎ። ለአደን። ሠልጣን። ልከ። ሚስቱን። አገባ። ከርሷም። ወለደ ።

ተራ ቀጥ	ሰም :	አንዳንድ ማመልከቻ፣ ።
፴፫	ፍቅር : ኢየሱስ :	በትግሬ : ያንድ : አውራጃ : ሹም : በሽም ብራ : ኩራ : ጦርነት : የሞተ ።
፴፬	አባ፡ገብረ፡እንድርያስ፡	ከአፄ : በእደ : ማርያም : ገምሮ : ከሹ መት፡ወደ፡ሹ፡መት፡ላይ፡እየተዘዋወሩ፡ መጥተው : ከፄ : ልብነ : ድንግል : ጋር : ሆነው : ማጎፋዝን : የገደሉ : ራስ : ወሰን : ሰገድ : ከግራኝ : ጦር : የተዋጋለት : አብረው : የሞቱ፡መነኩሴ ።
፴፭	ብሕት፡ወደድ፡በድላይ፡	የስሙ : አጠራር : የመሐመድ : በድላይ : ዘር : ይመስላል ። ከብሕት : ወደድነት : ማዕርግ : ጋራ : በግዛት : ደዋሮን : ተሾሞ : በጦርነት : ያገለገለ : ነው ። በአይፈርስ : ጦርነት : ራስ : እስላም : ሰገድ : የበላይ : አዝማች : በመሆኑ : ተቀይሞ : ነበር ።
፴፮	ኡስማን፡አሊ፡አውራይ፡	የይፋት : ገዥ : ከንጉሠ : ጋር : ሆኖ : ብዙ : ጊዜ : ከግራኝ : ጦር : የተዋጋ ። በባደቁ : ጦርነት : ጠቅላይ : አዝማች : የነበረው : ራስ : ወሰን : ሰገድ : ሲሞት : ተስፋ : ቆርጦ : ታርቆ : ለግራኝ : ገብቶ : ከንጉሠ : ጦር : ጋር : በአምባ : ግሼን : ሲዋጋ : የተገደለ ።
፴፯	ተስፋዊ :	የተስፋ : ልዑል : ዘመድ : የቱዎድሮስ : ወንድም : አገሩንና : ወገኖቹን : እነተስፋ : ልዑልን : ከድቶ : ወደ : ግራኝ : ዘሮ : ሠራዊት : የተሾመ ።
፴፰	ፍቅር : ኢየሱስ :	ያሄ : እስክንድር : አማች : በአዝማች : ተክለ : ኢየሱስ : ውስጥ : ሆኖ : በዛሬ : (አይፈርስ) የተዋጋ ።
፴፱	ተስፋ : ኢየሱስ :	በትግሬ : የጦር : አለቃ : ከግራኝ : ጦር : ሲዋጋ : የሞተ ።
፵	በለው : ሰገድ :	የራስ : እስላም : ሰገድ : ወንድም : በዳሞት : የጦር : አለቃ : ሆኖ : ብዙ : ጊዜ : የተዋጋና : በኋላ : እናሪያ : ሲደርስ : ወገኖቹ : ከድተው : አሠሩትና : ለአዶሌ : አስረከቡት : አዶሌም : ለግራኝ : አቀረበውና : አስገደለው ።

ተራ ቀ	ስም :	አንዳንድ ማመልከቻ ።
፵፩	በለው ሰገድ :	የሠራዊው ፣ የተስፋ ፣ ልዑል ፣ ልጅ ፣ የአሮን ፣ ወንድም ፣ በሠራዊ ፣ ከባቱ ፣ ከተስፋ ፣ ልዑልና ፣ ከወንድሙ ፣ ከአሮን ፣ ጋር ፣ ሆኖ ፣ ከእስላሞች ፣ ጋር ፣ ሲዋጋ ፣ የሞተ ።
፵፪	አሮን :	የተስፋ ፣ ልዑል ፣ ልጅ ፣ የበለው ፣ ሰገድ ፣ ወንድም ፣ በሠራዊ ፣ ሲዋጋ ፣ የሞተ ።
፵፫	አግብአ ፣ ሚካኤል :	የሮቤል ፣ ወንድም ፣ ኃይለኛና ፣ ተዋጊ ፣ የነበረ ፣ በግራኝ ፣ እጅ ፣ በጦርነት ፣ የሞተ ።
፵፬ ፵፭	ጃውሔር ፣ ሊቀ ፣ መኳስ ፣ መንደል ፣ ሊቀ ፣ መኳስ ፣	
፵፮	ሰሎሞን :	በዘሌ ፣ የጦር ፣ አለቃ ።
፵፯	ተክለ ፣ ሃይማኖት :	የራስ ፣ ደገልሃን ፣ ልጅ ፣ በግድም ፣ ከቪዚር ፣ አባስና ፣ ከግራኝ ፣ ጋር ፣ በሚገባ ፣ ተዋግቶ ፣ የተማረከ ፣ በግራኝ ፣ ትእዛዝ ፣ ሰልጦ ፣ አራት ፣ ወር ፣ ያህል ፣ አብሮ ፣ እንደ ፣ ቆየ ፣ ሲመቸው ፣ ከዘቡል ፣ አምልጦ ፣ ወደ ፣ ወገኖቹ ፣ የሔደ ።
፵፰	አዝማች ፣ ተክላይ ፣	የሠራዊ ፣ ሹም ፣ በዝሆን ፣ ዱር ፣ (ዳሞት) ፣ ጦርነት ፣ ሹክ ፣ ሚካኤልን ፣ የገደለና ፣ የተማረከ ።
፵፱	ተክሌ ፣	
፶	ሰበሩ ፣ (ሰበሮ)	የተክላ ፣ ልጅ ፣ ፋራቃሐም ፣ የማረከውና ፣ ወደ ፣ ዐረብ ፣ አገር ፣ የላከው ።
፶፩	ተኪ ፣	ወደ ፣ ግራኝ ፣ የዞረ ።
፶፪	ተክለ ፣ ጊዮርጊስ ፣	የፈረሶኞች ፣ የጦር ፣ አለቃ ፣ ገግንነቱ ፣ በግራኝ ፣ ዘንድ ፣ የታወቀ ፣ ከቢር ፣ መሐመድን ፣ የገደለ ፣ በኋላ ፣ በገሩ ፣ በሾጅራህ ፣ ተዋግቶ ፣ የሞተ ።
፶፫	አናንያ ፣	የአውራይ ፣ ኡስማን ፣ ምክትል ፣ ሹም ፣ የነበረ ፣ ከርሱ ፣ ጋር ፣ ለግራኝ ፣ ገባቶ ፣ የገራድነት ፣ ግዕር ግ ፣ ያገኘና ፣ ወሲል ፣ ድረስ ፣ የግራኝን ፣ ጦር ፣ እየመራ ፣ ወገዶ ፣ ያዋጋ ፣ ወገኖቹን ፣ ክርስቲያኖቹን ፣ ከድቶ ፣ በሰለላ ፣ በመምራት ፣ ግራኝን ፣ በጣም ፣ ያገለገለ ።

ተራ ቀ	ስም :	አንዳንድ : ማመልከቻ ።
፶፬	አብርሃ :	በራስ : ደገልሃን : ውስጥ : የባሌ : ሹም :
፶፭	አብርሃም :	የጸለሞት : ገዥ : በዛሬ : (አይፈርስ) : ጦርነት : ሲዋጋ : በአብሳማ : ኑር : እጅ : የሞተ ።
፶፮	ሸንቁር :	በባሌ : የራስ : ደገልሃን : የበታች : ሹም ።
፶፯	ድል : በኢየሱስ :	ወገኖቹን : ከድቶ : ወገኖቹን : ገድሎ : ለግራኝ : ሳገባ ።
፶፰	ወናግ : ዣን :	ቀድሞ : በዓ : ናዖድ : ጊዜ : ሳይቀር : ኢትዮጵያን : የከዳ : የራስ : ወሰን : ሰገድ : ወንድም : አሁንም : ከድል : በኢየሱስ : ጋር : ሆኖ : ክርስቲያኖቹን : ከድቶ : ወደ : ግራኝ : የገባና : ሰልሞ : ግዛት : የተቀበለ ።
፶፱	ሲሙ :	የከዳተኛው : የወናግ : ዣን : ልጅ : ራሱም : ከድቶ : ከሰበሩ : ጋር : ሆኖ : የባሌን : ሰው : ለግራኝ : ያሳበረ : ድል : ሰበርን የገደለ ።
፷	ወናግ : ዣን :	የይፋት : ሹም : ከእስላሞች : ጋር : ሲዋጋ : ፋራቃሃም : ሰቱ : የገደለው ።
፷፩	አዝማች : ፍሥሐ :	ከይፋት : ከድቶ : ለግራኝ ገብቶ : ብዙ : ምሥጢርና : ምክር : የሰጠ ።
፷፪	አክሊል :	በወረባ : የጦር : አለቃ ።
፷፫	ጊዮርጊስ : (አዝማች ተክለ : ጊዮርጊስ) ።	በደብረ : ብርሃን : (ተጉለት) : የጦር : አለቃ : የነበረ : በጀገንነቱ : እስላሞች : ያመሰገኑት ።
፷፬	ጊዮርጊስ ።	በጉጃም : የጦር : አለቃና : ገዥ : በዛሬ : (አይፈርስ) : ጦርነት : ሲዋጋ : ተማርኮ : ሳለ : ከዚያ : አምልጦ : ወደ : አገሩ : ገብቶ : የሞተ ።
፷፭	አዝማች : ሃይሲል ።	የጋቱር : ገዥ : በኋላ : ከድቶ : ለግራኝ : የገባ ። አዝማች : ሃይሲል : የተባለው : ርሱ : ይሆን? ።
፷፮	ሐና ።	የላሊበላ : (የይፋቱ : እንጂ : የላስታው : አይደለም) : ገዥ ።
፷፯	ነገደ : ኢየሱስ ።	የጅናሀ : ገዥ : በዛሬ : (አይፈርስ) : ጦርነት : በገራድ : አሀማዱሽ : እጅ : የሞተ ።

ተፈ ቀ፡	ስም ፡	አንዳንድ ፡ ማመልከቻ ።
ጸ፳	አዝማች ፡ (አዛዥ) ፡ አምኃ	የራስ ፡ ማኅፀንቶ ፡ ልጅ ፡ በደዋር ፡ በተምቤን ፡ የተዋጋ ፡ ፈራቃሃም ፡ የሚበለውን ፡ የእስላሞች ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ የገደለ ።
ጸ፳፱	ተስፋ ።	የዘቀላህ ፡ (ዝቋላ-ኤል ፡ ማያ) ፡ ገዥ ፡ ሆኖ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የተዋጋ ፡ በኋላ ፡ ተስፋ ፡ ቆርጦ ፡ ለግራኝ ፡ ገብቶ ፡ የሰለመ ። ዘቃላህ ፡ ሲል ፡ ዝቋላ ማለቱ ፡ ኤል ፡ ማያ ፡ ሲል ፡ ደግሞ ፡ ምንም ፡ አንጋገሩ ፡ በይቅራረብ ፡ ያሩሲን ፡ አገር ፡ የሚጠቅስ ፡ ይመስላል ።
፸	አዝማች ፡ ዩናዳብ ።	የንጉሡ ፡ አማች ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ከግራኝ ፡ ጦር ጋር ፡ እየተዋጋ ፡ ሲኖር ፡ በመጨረሻ ፡ በዘሀርቡይ ፡ አጅ ፡ በአራም ፡ ጦርነት ፡ የሞተ ።
፸፩	እስላም ፡ ደኃር ።	የከም ፡ ደኃር ፡ ልጅ ፡ ያዳ ፡ እስክንድርን ፡ ልጅ ያገባ፡የዋጀ ፡ (ዋግ?) ፡ ገዥ ፡ አገሩን፡ሞጃሂድ ፡ ከወረረ በት ፡ በኋላ ፡ እስላም ፡ አልሆነም ፡ ብሎ ፡ ሲከራከር ፡ ኖሮ ፡ በኋላ ፡ ከሞጃሂድ ፡ ጋር ፡ ሲዋጋ ተማርከ ፡ የተገደለ ።
፸፪	ዘረ ፡ ሠናይ ፡ (ዘርዓ ፡ ሠናይ ?) ።	የሐማሴን ፡ ገዥ ፡ መጀመሪያ ፡ ለንጉሡ ፡ የነበረ ፡ በኋላ ፡ ከድቶ ፡ ለግራኝ ፡ የገባና ፡ ሹመቱን ፡ ያጸደቀለት ።
፸፫	ክፍሌ ።	የተክለ ፡ ኢየሱስ ፡ ልጅ ፡ የቀዳ ፡ ሹም ፡ በዛሪ (አይፈርስ) ፡ ጦርነት ፡ ሲዋጋ ፡ ተማርከ ፡ ፴ ፡ ወቂት ፡ ወርቅ ፡ ከፍሎ ፡ ወደ ፡ ወገኖቹ ፡ ተመለሰ ።
፸፬	ቴድሮስ ፡ (ቴዎድሮስ) ።	ወገኖቹን ፡ ከድቶ ፡ ለግራኝ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ለአዶሌ ፡ ቢገባ ፡ የሠራዊት ፡ ግዛት ፡ ሰጠው ፡ በዚህ ዘመዱ ፡ ተስፋ ፡ ልዑል ፡ ተዋግቶ ፡ ገደለው ።
፸፭	ሰበሩ ።	ከሲሙ ፡ ጋር ፡ ሆኖ ፡ የባሌን ፡ ጦርና ፡ ሕዝቡ ፡ ለግራኝ ፡ ያሳበረ ፡ ከዳተኛ ።
፸፮	መክተር ፡ (መከትር) ።	የመዘጋ ፡ (ስናር ፡ አጠገብ ፡ ያለ ፡ አገር) ፡ ባላበት ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፡ የሚቆጠር ፡ ወደ ፡ ግራኝ ፡ ከነሕዝቡ ፡ ሊገባ ፡ ሲዘጋጅ ፡ ክርስቲያኖቹ ፡ ተዋጉት ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ከግራኝ ፡ ጋር ፡ በሰላም ፡ በደስታ ፡ ተገናኝቶ ፡ ወዳጅ ፡ ሆነ ፡ ልጁንም ፡ ለግራኝ ፡ ዳረለት ።

ተረ ቀ	ስ ም :	አንዳንድ : ማመልከቻ ::
፪፯	ጌዴዎን ::	የፈላጎች : በላበት : በኋላ : ለግራኝ : የዘረ : ቀዋሎ : ፖርቱጋሎች : ከመጡ : በኋላ : ላዩ : ገላ ውዴዎስ : የገባ : ይመስላል ::
፪፰	ጽራግ : ማወሬ : ተክለ : ሥሉስ	በጦርነት : የሞተ ::
፪፱	አቤቶ : ቴዎድሮስ ::	በጦርነት : የሞተ : ንጉሣዊ : ቤተ : ሰብ ::
፫	ማዕቀ : እግዚእ ::	በጦርነት : የሞተ ::
፫፩	አባ : ተንሥአ : ክርስቶስ :	ዘቢዘን : መምህር : ዘደብረ : ሰማዕት ::
፫፪	ሚካኤል ::	
፫፫	ዳርጐት : (ደኃር : ጎዶታ) ::	በዳሞት : በጋፋት : በብዙ : በታ : ብዙ : ሹማ ምንቶች : ይዘ : ከግራኝ : ጦር : ጋር : ሲዋጋ : ኖሮ : በመጨረሻ : የሞተ :: ልጁ : ጊዮርጊስ : ከባሌ : ተማርኮ : የተገደለበት ::
፫፬	ያዕቆብ ::	
፫፭	ጋድ ::	
፫፮	ጌዴዎን ::	የተማረከ ::
፫፯	ዳመተ : ልዑል ::	የሞተች ::
፫፰	ዮዲት ::	የተማረከች ::
፫፱	ቀኝ : ጌታ : ወሰንጌ ::	ዳባይ : ዳር : ከዳቃቤ : ሰዓት : ነገደ : ኢየሱስ ጋር : በአብሳማ : ኑር : እጅ : የተገደለ ::
፬	ግራ : ጌታ : ጊዮርጊስ ::	
፬፩	ዕዝራ ::	ውስጥ : ብላቴና : (የእልፍኝ : አሽከሮች : አለቃ) : ሚናስ : የተማረከለት : በጦርነት : የሞተ ::
፬፪	ሰል : ወናግ ::	
፬፫	ዮሴፍ ::	
፬፬	ዳምደ : ሚካኤል : (ዳምዳ) ::	በዝሆን : ዳር : (ዳሞት) : ጦርነት : ከአቡበ ከር : ቀጠን : ጋር : ሲዋጋ : አብድ : ኢን : ናስር የገደለው : የሮቤል : ልጅ : ጀግንነቱን : አስላሞች : ያደነቀለት ::
፬፭	ክፍሉ ::	
፬፮	ባሕርይ : ወልደ : ማርታ ::	
፬፯	ዐርባ : ሸማል : (ሺ.መል) ::	በዛ(ዘ)ሚት : ወንዝ : አጠገብ : በወጭብጎ : (ደዋሮ) ከግራኝ : ጦር : አዝማች : ከሺዜር : አዶሌ : በተ ዋጋ : ጊዜ : በኤሚር : ሞጋሂድ : እጅ : የሞተ :: የቡሬ : ሹም : በዛሪ : (አይፈርስ) : ጦርነት : ሲዋጋ : በአቡበከር : ቀጠን : እጅ : የሞተ ::
፬፰	ዘምቢል ::	
፬፱	ሳማኤል : (ሳሙኤል) ::	የሲሪ : (ሺሬ) : ሹም : በዛሪ : (አይፈርስ) : ጦርነት : የሞተ ::

ተራ ተ	ስም :	አንዳንድ : ማመልከቻ ::
፫	አዝማች : ሃይቢ ::	የጋቱር : ሹም : ወደ : ግራኝ : ዘሮ : ሰልጥ : በጦርነት : ሰዓት : ብዙ : ጊዜ : ወሬና : ምክር : እየሰጠ : መንገድ : እየመራ : ለግራኝ : በጣም : ያገለገለ : ከዳተኛ ::
፬	አርከያህ ::	ከአይፈርስ : ጦርነት : ሚስቱ : ብትማረክ : ከንጉሠ : ከድቶ : ወደ : ግራኝ : ገብቶ : የሰለመ፣ ሰላይና : መንገድ : መሪ : ሆኖ : አዝማች : ተክለ : ኢየሱስን : ያስገደለ ::
፭	ዘርጂ ::	የኤል : ማያ : (በዝቋላ : ዙሪያ) : ነገድ : በላባት : ለንጉሠ : ሲዋጋ : ኖሮ : በኋላ : ወደ : ግራኝ : ገብቶ : የሰለመ ::
፮	ድል : ሰበር :	የፋትኤል : ወንድም : ብዙ : ጊዜ : ከግራኝ : ጦር : ተዋግቶ : በመጨረሻ : ቃግማ : (ባሌ) : ላይ : ከዳተኛው : ሲሙ : የወናግ : ዠን : ልጅ : የገደለው ::
፯	ሐጋ : (ሐጋህ) ::	በባሌ : የጦር : አለቃ : ሆኖ : ሲዋጋ : ከኖረ : በኋላ : ከባሌ : ወደ : ደዋሮ : ሲሸሽ : ገራድ : ጉሹ : ማርኮ : የገደለው ::
፳	አዛኸ : ሙራህ : (ሙርስ) ::	አዝማች : አዳሉ : በባሌ : ተዋግቶ : የሞተ ለት : ተማርኮ : ከግራኝ : ፊት : ቀርቦ : የተገደለ።
፳፯	አዝማች : አሚር ::	የባሕር : አምባ : አዝማች : አምባ : ግሸን : ላይ : ከግራኝ : ሲዋጋ : ዓይኑን : የተመቃ ::